

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาความรับผิดชอบ
ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพ่อง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัย นางพัชราภรณ์ รักช่วย **ปริญญา**ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์ (2) รองศาสตราจารย์
ลัดดาวรรณ ณ ระนอง **ปีการศึกษา** 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของ
นักเรียนระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว และ(2) เปรียบเทียบความรับผิดชอบใน
การเรียนระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนปากพ่อง
จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน ที่ได้คะแนนจากแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน
ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา แล้วสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ
15 คน กลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการจัด
กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง กลุ่มละ 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เครื่อง
มือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน และชุดกิจกรรมแนะแนว
12 กิจกรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ
การทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบในการเรียนเพิ่มขึ้นหลัง
จากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (2) นักเรียนที่ใช้ชุด
กิจกรรมแนะแนวมีความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรม
แนะแนวแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

คำสำคัญ มัธยมศึกษา ความรับผิดชอบในการเรียน กิจกรรมแนะแนว

Thesis title: THE EFFECTS OF A GUIDANCE ACTIVITY PACKAGE ON LEARNING RESPONSIBILITY OF MATHAYOM SUKSA IV STUDENTS OF PAKPANANG SCHOOL IN NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

Researcher: Mrs.Patcharapom Rakchuaiy **Degree:** Master of Education (Guidance);

Thesis advisors: (1) Dr. Ranchuan Kamwachirapitak, Associate Professor; (2) Laddawan Na Ranong, Associate Professor; **Academic year:** 2003

ABSTRACT

The objectives of this research were to (1) compare the learning responsibility of students in the experimental group before and after using a guidance activity package; and (2) compare the learning responsibility of the students in the experimental group and control group after using the guidance activity package.

The sample of 30 students was chosen from the students in Mathayom Suksa IV in the academic year 2003 at Pakphanang School in Nakhon Si Thammarat province, whose scores on the Learning Responsibility Test were below the 25th percentile. The sample was randomly assigned into the experimental group and control group each of which comprised 15 students. The experimental group used the guidance activity package; while the control group took traditional guidance activities. The experiment took 12 periods for each group; each period lasting 50 minutes. The research instruments were the Learning Responsibility Test, and the developed guidance activity package consisting of 12 activities. The data were analyzed by using the mean, standard deviation, and t-test.

The findings were (1) the learning responsibility of the students in the experimental group increased significantly at the .01 level after using the guidance activity package; and (2) the learning responsibility of students in the experimental group was significantly higher than that of the control group at the .01 level.

Keywords: Secondary education, Learning responsibility, Guidance activity

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์ ดูแลเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จาก รศ.ดร.บุญจวน คำวชิรพิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ลัดดาวรรณ ณ ระนอง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผศ.ดร.วรุณ แหยมแสง และคณาจารย์แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ คำชี้แนะ และเป็นกำลังใจมาโดยตลอด ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ ดร.มลิวัลย์ สมศักดิ์ ผศ.อุไร สุมาริธรรม คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และคำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยเป็นอย่างมาก ขอขอบคุณ อาจารย์อรพิน เพชรอาวุธ โรงเรียนสตรีทุ่งสง นครศรีธรรมราช อาจารย์ขวัญจุฑา ทรัพย์เจริญ โรงเรียนลิขิตคุณาธารวิทยา นครศรีธรรมราช อาจารย์นิตยาภรณ์ ด้วงเรือง โรงเรียนพรุพิพิทยาคม สุราษฎร์ธานี ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการกสิน นาคนวน ผู้อำนวยการโรงเรียนปากพ่อง ที่ได้เอื้ออำนวยความสะดวกในการทำวิจัย คณะครู-อาจารย์ โรงเรียนปากพ่อง ที่ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจ ขอขอบคุณนักเรียนโรงเรียนปากพ่อง ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณเพื่อนๆ แขนงวิชาการแนะแนว รุ่น 1 ที่คอยช่วยเหลือ แบ่งปันข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย และคอยดูแล เป็นกำลังใจให้กันและกันตลอดมา และขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์นี้ ทุกๆ ท่าน

คุณความดี คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบตอบแทนแด่ พระคุณของบิดา มารดา และคุณครู - อาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้การช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดจนสำเร็จการศึกษา

นางพัชราภรณ์ รักช่วย

กรกฎาคม 2547

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการเรียน.....	8
ความหมายของความรับผิดชอบในการเรียน.....	8
ความสำคัญของความรับผิดชอบ.....	9
ประเภทของความรับผิดชอบ.....	10
ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ.....	13
การพัฒนาความรับผิดชอบ.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการเรียน.....	18
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว.....	20
ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว.....	22

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

เทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดชุดกิจกรรม.....	24
บทบาทสมมติ.....	24
สถานการณ์จำลอง.....	31
กรณีตัวอย่าง.....	38
การอภิปรายกลุ่ม.....	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	49
ประเภทและแบบการวิจัย.....	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	65
สรุปการวิจัย.....	65
อภิปรายผล.....	67
ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก	84
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	85
ข สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
ค สูตรที่ใช้ในการหาค่าคุณภาพของเครื่องมือ.....	89
ง แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน.....	91
จ ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน.....	97

ณ

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

จ แสดงความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน.....	99
ข ชุดกิจกรรมแนะแนวที่ใช้ในกลุ่มทดลอง.....	101
ประวัติผู้วิจัย.....	160

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1	วิธีการเรียนรู้ และขั้นตอนของบทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง และการอภิปรายกลุ่ม.....	48
ตารางที่ 3.1	การเปรียบเทียบชุดกิจกรรมแนะแนวของกลุ่มทดลองและ กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ.....	54
ตารางที่ 3.2	คะแนนความความรับผิดชอบในการเรียนก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	55
ตารางที่ 3.3	กิจกรรม วัตถุประสงค์ และเทคนิควิธีที่ใช้ในการจัดกิจกรรม แนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน.....	56
ตารางที่ 4.1	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรับผิดชอบในการเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง.....	62
ตารางที่ 4.2	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความรับผิดชอบในการเรียน ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง.....	63
ตารางที่ 4.3	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความรับผิดชอบในการเรียน ระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง.....	63
ตารางที่ 4.4	แสดงการประเมินผลของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่มีต่อการใช้ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน.....	64

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 4.1 กราฟแท่งแสดงคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในการเรียน
ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง.....62

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เยาวชนเป็นรากฐานกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพดี ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” โดยเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือ เป็นคนดี มีปัญญา และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ 2545: 3) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการแนะแนวฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549) ที่มุ่งพัฒนาบุคคลให้มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ 2542: 2) ความรับผิดชอบต่อเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้ทำงานประสบความสำเร็จ เนื่องจากการกระทำทุกอย่างจะดีหรือเลวขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของบุคคล บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อสูงย่อมเอาใจใส่ต่อหน้าที่การงานของตนทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตน และเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ส่วนบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อต่ำ ย่อมไม่สนใจหน้าที่การงาน ปล่อยปละละเลย เป็นผลให้ตนเองและสังคมเสียหาย ความรับผิดชอบต่อจึงเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของสังคม และเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลอันจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2514: 76 อ้างถึงใน อนุวัติ คุณแก้ว 2538: 8) ดังนั้น ความรับผิดชอบต่อจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญที่เยาวชนควรจะได้รับปลูกฝังและฝึกฝน โดยเฉพาะความรับผิดชอบต่อในการเรียน ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในด้านอื่นๆ ตามมา เช่น ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในอนาคต

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีอายุระหว่าง 12-18 ปี เป็นวัยคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ และวัยนี้เป็นวัยของการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างมาก การปรับตัวและความรับผิดชอบก็มีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับวัชรีย์ ทรัพย์มี (2531) ที่กล่าวว่า ช่วงวัยรุ่นถ้าแน่นแฟ้นเพียงแต่มีสิ่งเร้ากระตุ้นสภาพจิตใจก็เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ทำให้อารมณ์เกิดการอ่อนไหวและไม่มั่นคง วัยรุ่นนี้มีความต้องการแสดงออก และหวงแหวนสิทธิหน้าที่แห่งตนเป็นอย่างมาก เปลี่ยนพฤติกรรมแบบเด็ก ๆ มาเป็นพฤติกรรมแบบผู้ใหญ่ มีภาวะที่ต้องรับผิดชอบต่อ

ต่อตนเองมากขึ้น ประกอบกับในยุคที่โลกและสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะการสื่อสารและเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดน ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อเยาวชนในวัยเรียนมากขึ้นเรื่อย ๆ และเป็นแรงผลักดันให้เยาวชนในวัยเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ปัญหาที่พบในเยาวชนวัยเรียนเช่น การไม่ตั้งใจเรียน การหนีเรียน ไม่ทำการบ้าน ไม่อ่านหนังสือไม่ทำและไม่ส่งงานที่ครูมอบหมาย มาโรงเรียนสาย เข้าเรียนเป็นบางวิชา ขาดเรียนบ่อย ซึ่งสอดคล้องกับสมชาย ตริทิพิศิริ (2533) ที่ได้ทำการวิจัยและพบว่าปัจจุบันโรงเรียนได้ประสบปัญหาด้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น เช่น พฤติกรรมขาดความรับผิดชอบหรือปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ครูมอบหมายให้ทำ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นสาเหตุให้ผลการเรียนตกต่ำ มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนที่ไม่เหมาะสม ขาดความรับผิดชอบในการเรียน

จากประสบการณ์ ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และจากการสอบถามอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาพบว่า นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบต่อในการเรียน แม้ในคาบกิจกรรมแนะแนวซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนก็มีพฤติกรรมเช่นเดียวกับรายวิชาอื่นคือ ไม่ตั้งใจเรียน เข้าห้องเรียนสาย ไม่ทำการบ้าน ไม่ทำและไม่ส่งงานที่ครูมอบหมาย หนีเรียน ไม่กล้าซักถามอาจารย์ผู้สอนและไม่ติดต่ออาจารย์ประจำวิชาเมื่อไม่มาโรงเรียนหรือขอแก้ไขผลการเรียน ไม่ทบทวนบทเรียน และไม่มีเป้าหมายการเรียน ซึ่งสาเหตุดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการขาดความรับผิดชอบในการเรียน ซึ่งหากไม่รีบแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าวนักเรียนเหล่านี้ จะไม่สามารถจบหลักสูตรได้ และจะทำให้เกิดผลเสียต่ออนาคตของนักเรียนเอง และจะส่งผลเสียต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

จากการแสดงความเห็นของอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้วิจัยเองมีความเห็นตรงกันว่าควรพัฒนานักเรียนให้ตระหนักถึงความสำคัญของความรับผิดชอบในการเรียนเป็นอันดับแรก เพื่อช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรันท์ บุญประสิทธิ์ (2522: 90) ที่พบว่าครูและผู้ปกครองมีความเห็นตรงกันว่าความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายในบทเรียนแต่ละชั่วโมงเป็นพฤติกรรมในการเรียนที่มีความสำคัญต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพราะว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญมาก บุคคลที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อในการศึกษาเล่าเรียน นอกจากนี้จรรยา สุวรรณทัต เพ็ญแข ประจวบจันทร์ และดวงเดือน พันธมนาวิน (2521: 24) กล่าวไว้ว่า "...ความรับผิดชอบต่อถือเป็นลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองดีและเป็นลักษณะที่จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น สงบสุข นอกจากนั้น ความรับผิดชอบต่อยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ.." และในสังคมใดที่บุคคลมีความ

รับผิดชอบสูง เคารพในกฎเกณฑ์กติกา ตรงเวลา มีความรับผิดชอบอย่างเคร่งครัดต่อหน้าที่กันจริงๆ สังคมนั้นก็จะเป็นความเจริญก้าวหน้า

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูแนะแนวถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องปลุกฝังและพัฒนาให้นักเรียน ให้มีความรับผิดชอบในการเรียนเพราะถ้านักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนแล้วปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาก็จะลดน้อยลงหรืออาจหมดไปและส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้ จะได้ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาด ความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน วรณีย์ กรวยสวัสดิ์ (2537 อ้างถึงใน อภิชาติ ภูประเสริฐ 2541) กล่าวว่าในปัจจุบันการสอนแบบบรรยายของครูไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้เพราะการถ่ายทอด ความรู้อย่างเดียวไม่สามารถทำให้นักเรียนดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้อย่าง มีความสุข ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองเพื่อที่จะได้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ การที่ครูจะเลือกกิจกรรมใดมาช่วยในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อ ตนเองของนักเรียนนั้นจะต้องพิจารณากิจกรรมนั้นเป็นอย่างดีว่าเหมาะสมเพียงใด ดังนั้นผู้วิจัยจึง เลือกใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมาพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนและหลัง การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน ระหว่างนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

3. สมมติฐานของการวิจัย

3.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบในการเรียน สูงขึ้นหลังจากได้รับการใช้ชุด กิจกรรมแนะแนว

3.2 นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบในการเรียน หลังจากได้รับการใช้ชุด กิจกรรมแนะแนว สูงกว่ากลุ่มควบคุม

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงทดลอง

4.2. ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพ่อง อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2546 จำนวน 160 คน

4.3. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพ่อง อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2546 ที่ได้คะแนนแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 30 คน แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

4.4 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ กิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย

4.4.1 ชุดกิจกรรมแนะแนว

4.4.2 กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

ตัวแปรตาม คือ ความรับผิดชอบในการเรียน

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ความรับผิดชอบในการเรียน หมายถึง พฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียน 3 ด้าน ของนักเรียน คือ

5.1.1 ความมีวินัยในตนเอง ได้แก่

- 1) ตั้งใจฟังครูสอน
- 2) ทำงานตามที่ครูมอบหมาย
- 3) ตรงเวลา
- 4) ทำงานหรือการบ้านด้วยตนเอง
- 5) มีสมาธิในการเรียน

5.1.2 ความกระตือรือร้นในการเรียน ได้แก่

- 1) ทำงานโดยไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง
- 2) ถามครูเมื่อมีข้อสงสัย
- 3) ติดตามบทเรียนเมื่อขาดเรียน

- 4) ปรับปรุงแก้ไขความบกพร่องด้านการเรียนของตนเองอยู่เสมอ
- 5) จัดบันทึกเนื้อหาที่ครูสอน
- 6) เตรียมบทเรียนล่วงหน้า

5.1.3 ความขยันหมั่นเพียร ได้แก่

- 1) ความพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างไม่ย่อท้อ
- 2) ทบทวนบทเรียนประจำ
- 3) กำหนดเป้าหมายในการเรียน
- 4) ทำงานอย่างต่อเนื่องในแต่ละครั้งได้เป็นเวลานาน

5.2 ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วย กิจกรรม 12 กิจกรรม ได้แก่ ปฐมนิเทศ เป้าหมายการเรียนรู้ เวลา มีคุณค่า สมารถกับการเรียน ใส่ใจ ในการฟัง ว่ารุ่นใจทำไ้ดี ไม่พร้อม ทบทวนดีมีประโยชน์ บันทึกดีเรียนดี คิดใหม่ทำใหม่ การบ้าน การเรียน และปัจฉิมนิเทศ

5.3 การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง วิธีการทำให้นักเรียนพัฒนาความ รับผิดชอบในการเรียน โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน ได้แก่

- 1.1 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์
- 1.2 ชั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้
- 1.3 ชั้นสรุปสาระสู่ชีวิต
- 1.4 ชั้นคิดและนำไปปฏิบัติ
- 1.5 ชั้นติดตามประเมินผล

ซึ่งมีเทคนิคที่ใช้กับกลุ่มทดลอง คือ กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลองและการ อภิปรายกลุ่ม

5.4 กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ หมายถึง วิธีการทำให้นักเรียนพัฒนาความรับผิดชอบ ในการเรียนโดยครูเป็นผู้บรรยาย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม และบันทึกลงใบงาน

5.5 แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน หมายถึง แบบวัดระดับความ รับผิดชอบในการเรียน 3 ด้าน คือ ความมีวินัยในตนเอง ความกระตือรือร้นในการเรียน และ ความขยันหมั่นเพียร จำนวน 49 ข้อ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 6.1 ทำให้มีชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนเพิ่มขึ้น
- 6.2 เป็นแนวทางให้กับอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา และบุคลากรในโรงเรียน ได้นำชุดกิจกรรมแนะแนวไปใช้พัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนในระดับอื่นต่อไป
- 6.3 ชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพันธ์ อำเภอปากพันธ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบในการเรียน

- 1.1 ความหมายของความรับผิดชอบในการเรียน
- 1.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ
- 1.3 ประเภทของความรับผิดชอบ
- 1.4 ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ
- 1.5 การพัฒนาความรับผิดชอบ
- 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการเรียน

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

- 2.1 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2.3 เทคนิคต่างๆ ที่ใช้ในการจัดชุดกิจกรรมแนะแนว

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการเรียน

1.1 ความหมายของความรับผิดชอบในการเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2528: 2) กล่าวว่า ความรับผิดชอบในการเรียน หมายถึง การที่นักเรียนเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามเวลาที่นัดหมาย เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้า ชักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดผิดก็ยอมรับว่าทำผิด แล้วพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องด้วยตนเองอยู่เสมอ มีผลการเรียนผ่านทุกวิชาในทุกภาคเรียน

นิรมิต ชาวระนอง (2531: 6 –10) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน ว่า หมายถึง ความเพียรพยายามในการศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้ตนเองมีผลการเรียนดีขึ้น โดยการแสดงพฤติกรรมการเรียน ในทางที่พึงประสงค์อันจะนำไปสู่ความสำเร็จ เช่นการเข้าเรียนตรงเวลา การตั้งใจฟังครูสอน การติดตามบทเรียนที่ครูสอน การจดบันทึกเนื้อหาที่ครูสอน การถามในสิ่งที่สงสัย การศึกษาทบทวนบทเรียนที่ครูสอนไปแล้ว การเตรียมศึกษาบทเรียนล่วงหน้า การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครบตามที่ครูสั่ง การร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนอย่างกระตือรือร้น เมื่อนักเรียนได้แสดงพฤติกรรมเหล่านี้อย่างครบถ้วน จึงถือว่าเป็นผู้มีความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน

วิสัย วิมลรัตน์ (2533: 17) กล่าวว่า ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ด้วยความขยันหมั่นเพียร ละเอียดรอบคอบ อดทน ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา และมีระเบียบวินัย

คู่มือการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานเรื่องความรับผิดชอบ (คู่มือการปลูกฝังและสร้างเสริม ฯ ม.ป.ป.) กล่าวถึง ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหมายด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงเวลาเมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้า ชักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดผิดก็ยอมรับว่าทำผิด แล้วพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องด้วยตนเอง

จากความหมายของความรับผิดชอบในการเรียนที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบในการเรียน หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจในการเรียนด้วยความขยันหมั่นเพียร มีความกระตือรือร้น ละเอียดรอบคอบ อดทน ตรงต่อเวลา และพร้อมที่จะปรับปรุงและพัฒนาตนเอง เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

1.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะของคนไทยอย่างหนึ่งที่ต้องปลูกฝังให้ กับเด็กไทย นอกจากความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยัน ความประหยัด ความ เสียสละ ฯลฯ การปลูกฝังให้เด็กไทยมีความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและ ประเทศชาติ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองดี เป็นปัจจัยอันสำคัญที่จะช่วยให้สังคมเป็นระเบียบและสงบสุข การที่สังคมขาดความสงบสุข กล่าวได้ว่าเกิดจากบุคคลหนึ่งขาดคุณสมบัติ 5 ประการ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2514: 55 – 57 อ้างถึงใน อนุวัติ คุณแก้ว 2538) คือ ความรับผิดชอบ ความสม่ำเสมอ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ และความพยายามในการพึ่งตนเอง

ความรับผิดชอบเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้ทำงานประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ดวงเดือน พันธุพานิช (2521 อ้างถึงใน นิคม ชนะไพฑูริย์ 2535) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็น ลักษณะของความเป็นพลเมืองดีอย่างหนึ่ง นอกจากความมีวินัยทางสังคมความเอื้อเฟื้อและความ เกรงใจ เนื่องจากความรับผิดชอบนั้นเป็นลักษณะนิสัยและทัศนคติของบุคคลซึ่งเป็นเครื่องมือ ผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามกฎระเบียบ เคารพสิทธิผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตนและมีความซื่อสัตย์ สุจริต การเป็นคนที่มีความรับผิดชอบนี้เป็นคุณลักษณะที่จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไป ด้วยความราบรื่น สงบสุข นอกจากนี้ความรับผิดชอบยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนา ประเทศอีกด้วย และถ้าบุคคลในสังคมมีความรับผิดชอบจะส่งผล คือ

1. คนที่มีความรับผิดชอบยอมทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายทันเวลา
2. คนที่มีความรับผิดชอบ ย่อมเป็นที่นับถือได้รับการยกย่องสรรเสริญและเป็น คุณประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
3. ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับกฎ จริยธรรม และหลักเกณฑ์ของสังคมโดยไม่ต้องมีการบังคับจากผู้อื่น
4. ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุขเรียบร้อยในสังคม
5. ไม่เป็นต้นเหตุแห่งความเสื่อมและความเสียหายของส่วนรวม

ชม ภูมิภาค (2525 อ้างถึงใน ประทีป กระจายพันธ์ 2538) กล่าวไว้ว่า ความ รับผิดชอบนั้นเป็นคุณธรรมอันยิ่งใหญ่จะต้องปลูกฝังให้เกิดเป็นคุณธรรมประจำใจของมนุษย์ ทุกคน หากทุกคนมีความรับผิดชอบในใจของตนเองแล้วปัญหาต่าง ๆ ของสังคมก็จะลดน้อยลงไป

กรมการศาสนา (2524) กล่าวถึง ความสำคัญของความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ทำให้เป็นคนตั้งใจจริง รักหน้าที่การงานของส่วนตนและส่วนรวม

2. เป็นการสร้างความมั่นคงให้แก่ตนและหมู่คณะ
3. เป็นคุณสมบัติของคนในชาติที่เจริญแล้ว
4. เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในสังคมระบอบประชาธิปไตย
5. เป็นการสร้างคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่ดี
6. ทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ไชยรัตน์ ปราณี่ (2531) กล่าวไว้ว่า หากบุคคลมีความรับผิดชอบจะมีผลดังนี้

1. คนที่มีความรับผิดชอบจะทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายทันเวลา
2. คนที่มีความรับผิดชอบย่อมเป็นที่นับถือ ได้รับการยกย่อง และเป็นคุณประโยชน์

ทั้งต่อตนเองและสังคม

3. ความรับผิดชอบเป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับจริยธรรม และหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับจากผู้อื่น
4. ไม่ทำให้เป็นต้นเหตุของความเสื่อมและความเสียหายแก่ส่วนรวม
5. ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุข เรียบร้อยแก่สังคม

จากเอกสารดังกล่าว สรุปความสำคัญของความรับผิดชอบได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ที่ต้องปลูกฝังให้กับเยาวชนของชาติ เพราะความรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติที่ทำให้คนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข นอกจากนี้ยังทำให้สังคมและคนในสังคมได้รับการยกย่องและส่งผลให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า ส่วนเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยเรียน หากขาดความรับผิดชอบในการเรียน ย่อมส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังไว้ เนื่องจากไม่ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ได้ความไว้วางใจจากบุคคลรอบข้าง เป็นต้น

1.3 ประเภทของความรับผิดชอบ

พิจิตรา พงษ์จินดากร (2525) แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึงลักษณะดังนี้
  - 1.1 รู้จักระวังรักษาสุขภาพ อนามัยของตนให้สมบูรณ์เสมอ
  - 1.2 ตั้งใจเล่าเรียน หมั่นใฝ่หาความรู้
  - 1.3 ประพฤติตนให้เหมาะสม ละเว้นความชั่ว
  - 1.4 รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น
  - 1.5 มีความประหยัด

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์
สำนักบรรณสารสนเทศ

11

- 1.6 สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
- 1.7 ตรงต่อเวลา
- 1.8 สามารถควบคุมตนเองได้
- 1.9 พึ่งตนเอง
2. ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่
  - 2.1 ความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง
    - 2.1.1 ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม
    - 2.1.2 รักษาทรัพย์สินสมบัติของสังคม
    - 2.1.3 ช่วยเหลือผู้อื่น
    - 2.1.4 ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น
  - 2.2 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว
    - 2.2.1 เคารพเชื่อฟังผู้ปกครอง
    - 2.2.2 ช่วยเหลืองานบ้าน
    - 2.2.3 รักษาชื่อเสียงของครอบครัว
  - 2.3 ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครู อาจารย์
    - 2.3.1 ตั้งใจเรียน
    - 2.3.2 เชื่อฟังครู – อาจารย์
    - 2.3.3 ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน
    - 2.3.4 รักษาสมบัติของโรงเรียน
  - 2.4 ความรับผิดชอบต่อเพื่อน
    - 2.4.1 ช่วยตักเตือนแนะนำเพื่อนที่หลงผิด
    - 2.4.2 ช่วยเหลือเพื่อนอย่างเหมาะสม
    - 2.4.3 ให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด
    - 2.4.4 ไม่ทะเลาะกัน ไม่เอาเปรียบเพื่อน
    - 2.4.5 เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน

กลุ่มสมาคมมูลนิธิ (2526) ได้แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การสำนึกในหน้าที่และบทบาทของตน โดยการทำงานในหน้าที่ให้สำเร็จด้วยตนเอง ยอมรับข้อบกพร่อง และยินดีนำไปแก้ไขแสวงหาแนวทาง เพื่อความก้าวหน้าของงานในหน้าที่อยู่เสมอ

2. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การตระหนักในหน้าที่ได้ถูกต้องเหมาะสมกับบทบาทเพื่อความเจริญและผาสุกของครอบครัว โดยการทำตามบทบาทหน้าที่ของตนปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และทำให้ครอบครัวมีความสุขความเจริญ

3. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การรับบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อส่วนรวมเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม โดยการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคม และชักจูงบุคคลอื่นให้ปฏิบัติกิจกรรมเพื่อความผาสุกของสังคม

คณะอนุกรรมการจัดทำคู่มือ การปลูกฝังค่านิยมของกลุ่มนักบริหาร กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มสมาคมมูลนิธิ และกลุ่มพัฒนากำลังคน (2526) โดยกลุ่มสื่อมวลชนได้แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงอย่างดีที่สุด โดยทำงานในหน้าที่ของตนให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลาที่กำหนด ฝึกตนให้เป็นคนตรงต่อเวลาอยู่เนืองนิจ

2. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การรู้จักฐานะและหน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัวและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม โดยสามารถปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมแก่ฐานะและหน้าที่ของตนในครอบครัวและร่วมกิจกรรมของครอบครัว

3. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง รู้จักฐานะและหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคมและปฏิบัติถูกต้องอย่างเหมาะสมให้เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม โดยให้ตระหนักและยอมรับว่า ประโยชน์จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าขาดประโยชน์ส่วนรวมและไม่ละเลยที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตน และกระทำในสิ่งที่จะรักษาหรือยังให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม

วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ (2527) แบ่งความรับผิดชอบเป็น 4 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่การงานของตนด้วยความเอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียร อดทนต่ออุปสรรค ไม่ย่อท้อ มีความละเอียดรอบคอบและป้องกันความบกพร่องเสื่อมเสียในวงงานที่ตนรับผิดชอบ

2. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรักษาป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอันตรายโรคภัยไข้เจ็บ รักษาร่างกายให้แข็งแรง บังคับควบคุมจิตใจไม่ให้เกิดเป็นทาสของกิเลส ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมละเว้นความชั่ว รู้จักประมาณการใช้จ่ายตามสมควรแก่ฐานะ หมั่นศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จ

3. ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมของหมู่คณะ ครอบครัวยุโรปโรงเรียนและชุมชนอย่างเต็มกำลังความสามารถ ร่วมมือแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ประพฤติและปฏิบัติตนตามกฎหมาย งดเว้นการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ส่วนรวม ดูแลทรัพย์สินสมบัติสาธารณะและสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่ส่วนรวม

4. ความรับผิดชอบในการกระทำของตน หมายถึง การยอมรับการกระทำของตน ทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย ไม่ปิดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองแก่ผู้อื่น พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ไตร่ตรองให้รอบคอบว่าสิ่งที่ตนทำลงไปนั้นจะเกิดผลเสียขึ้นหรือไม่ ปฏิบัติแต่สิ่งที่จะทำให้เกิดผลดี

พรวิรัตน์ แก่นทอง (2529) แบ่งความรับผิดชอบเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรับรู้ฐานะบทบาทของตนที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมจะต้องดำรงตนให้อยู่ในฐานะที่สามารถช่วยตนเองได้ รู้จักว่าอะไรถูกอะไรผิด ยอมรับผลของการกระทำของตนทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย เพราะฉะนั้นบุคคลที่มีความรับผิดชอบในตนเอง ย่อมไตร่ตรองดูให้รอบคอบก่อนว่าสิ่งที่ตนจะกระทำลงไปนั้นจะมีผลเสียหรือไม่และจะเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่จะทำให้เกิดผลดีเท่านั้น

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้องกับและมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ถูกพันเกี่ยวข้องกับหลายสิ่งหลายอย่างตั้งแต่สังคมขนาดเล็กจนถึงสังคมขนาดใหญ่

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าความรับผิดชอบมี 2 ประเภท คือ ความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งความรับผิดชอบในการเรียนเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยเน้นให้นักเรียนตั้งใจเรียน เรียนด้วยความขยันหมั่นเพียร มีความกระตือรือร้นและอดทน ตรงต่อเวลา ทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จและส่งงานตามเวลาที่กำหนด

1.4 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

แคทเทล (อภิลิทธิ วรษา 2517: 6 - 27 : อ้างอิงมาจาก Cattell. 1905) กล่าวว่า ลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบมีดังนี้ คือ การตรงต่อเวลาพยายามทำงานให้สำเร็จ ติดตามผลงาน เสนอยอมรับความผิดพลาด รักษาชื่อเสียงของตนเอง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ตั้งใจทำงาน พิถีพิถัน ชอบความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความอดทนอดกลั้น ไม่ชอบความโลเล พยายามทำงานให้ดี มีการวางแผนการทำงาน รู้จักตั้งจุดหมายในการทำงาน คิดถึงเรื่องงานตลอดเวลา กระตือรือร้นใฝ่หาความรู้เห็นความสำคัญของงาน เต็มใจ

ทำงาน มีความขยันขันแข็ง มีความเสมอต้นเสมอปลาย ทำงานเพื่องาน เชื่อมั่นในตนเอง ชอบแสดงความคิดเห็นปฏิบัติหน้าที่โดยเคร่งครัด กล้าเสี่ยงต่อการทำงาน ใช้เหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์ ยึดถือกฎเกณฑ์ ประหยัดมีความคิดริเริ่ม ใฝ่ใจได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ รู้จักหน้าที่และทำตามหน้าที่อย่างเคร่งครัด เคารพต่อระเบียบและกฎเกณฑ์ มีวินัยในตนเอง ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้มีผลดี ทั้งต่อตนเองและสังคม

สิวลี ศิริไล (2528) กล่าวว่าพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบ ได้แก่

1. เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว
3. เคารพต่อระเบียบ กฎเกณฑ์และวินัยในตนเอง
4. มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญอุปสรรค
5. รู้จักหน้าที่และทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
6. มีความเพียรพยายาม
7. ละเอียดรอบคอบ
8. ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่
9. ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม

ภัสรา อรุณมีศรี (2533) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
2. ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด
3. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบัน
4. เอาใจใส่ต่อสุขภาพของตน
5. ตรงต่อเวลา
6. ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
7. ช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถ
8. เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง
9. ซื่อสัตย์ใฝ่ใจได้

วิสัย วิมลรัตน์ (2533: 17-18) กล่าวถึงพฤติกรรมของความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน มีดังนี้

1. เชื่อฟังคำสั่งสอนของครู – อาจารย์
2. เข้าใจระบบการศึกษาของโรงเรียน

ให้เข้าใจ

3. เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนจะพยายามศึกษาค้นคว้าซักถามครู-อาจารย์

4. จะพูดคุยกับเพื่อนในขณะที่เรียนหนังสือเฉพาะเมื่อมีธุระจำเป็นเท่านั้น

5. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

6. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสืออยู่เสมอ

7. เล่นและเรียนเป็นเวลา

8. ตรงต่อเวลา

9. เข้าเรียนตามเวลาที่กำหนด

10. มีความตั้งใจเรียนและร่วมกิจกรรมการเรียน

11. มีความมุ่งมั่นต่อการเรียนทุกวิชา

12. เอาใจใส่บทเรียน

13. เตรียมบทเรียนตามที่ครู - อาจารย์มอบหมาย

14. ติดตามบทเรียนเมื่อขาดเรียน

15. เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมมากที่สุด

16. แก้ไขแบบฝึกหัดที่ผิดให้ถูกต้องด้วยตนเอง

17. ตรวจทานงานที่ทำเสร็จแล้วทุกครั้ง

18. ทำงานหรือทำการบ้านอย่างมีประสิทธิภาพ

19. เตรียมบทเรียนล่วงหน้าทุกครั้ง

20. ทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ

21. ปรับปรุงผลการเรียนให้ดียิ่งขึ้น

22. เตรียมตัวสอบล่วงหน้าทุกครั้ง

23. ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ในการสอบ

24. ทำข้อสอบด้วยความสามารถของตนเองและไม่ทุจริตในการสอบ

25. ในการทำข้อสอบแต่ละครั้งจะต้องทบทวนก่อนส่งเสมอ

อรรถัย โสภ (2533) กล่าวว่าลักษณะของผู้มีความรับผิดชอบ มีดังนี้

1. ตรงต่อเวลา

2. มีความละเอียดรอบคอบ

3. รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี

4. มีความเพียรพยายาม ใช้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่

5. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์และวินัยในตนเอง
6. มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว
7. ยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้น
8. มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญกับปัญหา
9. ไม่ปัดงานที่ได้รับมอบหมายไปให้ผู้อื่น
10. ช่วยเหลือกลุ่มในการที่จะทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539: 83 - 95) กล่าวว่า คนที่มีความรับผิดชอบมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด และสุดกำลังความสามารถไม่ว่าจะต้องเผชิญอุปสรรคมากน้อยเพียงใด

2. ทำงานเสร็จและทันเวลาที่กำหนด โดยไม่มีการควบคุม
3. กล้ารับในสิ่งที่มีความผิดของตน
4. เอาจริงเอาจังและขยันขันแข็ง
5. ไม่ทิ้งงานไปกลางคัน ถึงแม้ว่าจะเป็นงานที่ตนไม่ชอบ
6. ไม่ผลัดวันประกันพรุ่งหรือทิ้งปัญหาไว้
7. ไม่โทษผู้อื่นหากงานนั้นไม่เสร็จ หรือเกิดความเสียหาย
8. ตรงต่อเวลาในการทำงานหรือนัดหมาย

ดังนั้น สามารถสรุปลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบในการเรียนได้ว่า จะต้องเป็นบุคคลที่ตรงเวลา ละเอียดรอบคอบ ขยัน และมีความตั้งใจเรียน ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเองอย่างเต็มความสามารถ กระตือรือร้นในการหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และเตรียมตนเองให้พร้อมเสมอทั้งในการเรียนและการสอบ

1.5 การพัฒนาความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมตั้งแต่ในวัยเด็ก คุณลักษณะนี้จะพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ มิทตันและแฮริส (Mitton and Harris.1962: 407 – 416 อ้างถึงใน อนุวัติคุณแก้ว 2538) ได้เสนอแนะในการฝึกอบรมความรับผิดชอบ ดังนี้

1. การฝึกความรับผิดชอบควรเริ่มตั้งแต่เด็กที่อายุน้อย
2. เด็กทุกคนควรมีโอกาสฝึกความรับผิดชอบโดยการปฏิบัติจริง ให้เด็กมีส่วนร่วม

ในการทำงาน

3. การจัดประสบการณ์ให้เด็กรับผิดชอบควรให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล

4. ควรให้เด็กได้ทราบว่าผู้ใหญ่หวังอะไรจากตัวเด็ก

5. ในการฝึกความรับผิดชอบนั้น ผู้ใหญ่ต้องรู้จักยืดหยุ่นไม่ควรเร่งรัดเด็กจนเกินไป

6. ต้องระลึกไว้เสมอว่าในการทำงานนั้นเด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่

7. เด็กต้องการความไว้วางใจจากผู้ใหญ่ ดังนั้นเมื่อมอบหมายงานให้ทำแล้ว ก็ควรให้เด็กได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่

8. เจตคติและพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้ใหญ่ มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางด้านความรับผิดชอบของเด็ก

9. การให้เด็กรับผิดชอบเกินความสามารถก็อาจเป็นอันตรายแก่เด็กได้

Mitton และ Harris (1962: 407 – 416 อ้างถึงใน จงจิตร ศิริทรัพย์จันทน์ : 2538)

ได้ให้ข้อเสนอแนะในการฝึกฝนเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ ดังนี้

1. การฝึกฝนความรับผิดชอบควรเริ่มตั้งแต่อายุยังน้อย ๆ

2. เด็กทุกคนควรมีโอกาสฝึกความรับผิดชอบโดยการปฏิบัติจริง ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำงาน

3. จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล

4. ควรให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่หวังอะไรจากตัวเขา

5. ในการฝึกความรับผิดชอบ ผู้ใหญ่ต้องรู้จักยืดหยุ่นไม่ควรเร่งรัดเด็กจนเกินไป

6. ต้องระลึกไว้เสมอว่าในการทำงานนั้นเด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่

7. เด็กต้องการความไว้วางใจจากผู้ใหญ่ ดังนั้นเมื่อมอบหมายงานให้ทำแล้วก็ควรให้เด็กได้รับผิดชอบทำงานนั้นอย่างเต็มที่

8. ทศนคติและพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้ใหญ่ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการด้านความรับผิดชอบของเด็ก

กรมการศาสนา (2521 อ้างถึงใน อนุวัติ คุณแก้ว 2538) เสนอแนะวิธีปลูกฝังความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. หัดไม่ให้ปิดความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนไปตกแก่ผู้อื่น

2. ฝึกหัดให้เกิดนิสัยรับผิดชอบตั้งแต่เด็กทั้งที่บ้านและทางโรงเรียน

3. ชี้แจงให้รู้จักขอบเขตหน้าที่การงานของตนว่ามีอะไรบ้าง เมื่อรู้จักหน้าที่ของตนเองแล้วและไม่ไปก้าวล่วงงานของคนอื่น

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะความรับผิดชอบที่นักเรียนควรมี ดังนั้นการปลูกฝังความรับผิดชอบในการเรียนเป็นเรื่องที่บิดา มารดา ผู้ปกครองและครู-อาจารย์ ควรตระหนักและเร่งปลูกฝังความรับผิดชอบให้กับเยาวชนตั้งแต่อายุยังน้อย เพื่อให้เกิดความเคยชินและติดเป็นนิสัย และควรเป็นแบบอย่างที่ดี และมีความอดทนในการฝึกและปลูกฝังความรับผิดชอบในการเรียนให้กับเยาวชน อีกทั้งควรให้เยาวชนได้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการมีความรับผิดชอบในการเรียนด้วย

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการเรียน

งานวิจัยในประเทศ

นิภา วิจิตรศิริ (2525) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มมีความรับผิดชอบไม่สูงกว่าก่อนการฝึก และผลของการเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มและไม่ได้รับการฝึก พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม มีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปิยนันท์ สีสสม (2536: บทคัดย่อ) ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านชนแดนวิทยา อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลปรากฏว่า ความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อ้อยทิพย์ ทองดี (2537) ได้ทำการวิจัย เรื่อง "ผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบด้วยวิธีสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น "วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโคกพิทยา อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2536 จำนวน 24 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 12 คน และกลุ่มควบคุม 12 คน กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นสร้างสัมพันธภาพ ชั้นการพัฒนาจริยธรรม และชั้นสรุปและประเมินผล ชั้นสร้างสัมพันธภาพใช้เครื่องมือเป็นเกมเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ติระหว่างกลุ่มใช้เวลา 1 ชั่วโมง 10 นาที ชั้นการพัฒนาจริยธรรมประกอบด้วยขั้นตอน 13 ขั้นตอน ตามแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมของ คักดีไทย สุรกิจบวร (2534) เครื่องมือที่ใช้เป็นกรณีตัวอย่าง กระดาษคำตอบ กระดาษบันทึก แบบสังเกตพฤติกรรม

ในขั้นการพัฒนาจริยธรรมใช้เวลา 5 ชั่วโมง 10 นาที ในการวัดผลของการพัฒนามีลักษณะเป็น มาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .0914 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าที (t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ด้วยวิธีการสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรม มีคะแนนจริยธรรมด้านความรับผิดชอบก่อน และหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ด้วยวิธีการสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรม(กลุ่มทดลอง) มีจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ(กลุ่มควบคุม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัลภา ดวงชาวม (2539) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมเพื่อพัฒนา ความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเขวาไร่ศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า

1) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมมีความรับผิดชอบสูง กว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) เพศชายและเพศหญิงมีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน

3) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมต่างกันมีความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วารี ศิริเจริญ (2540) ได้ศึกษาเรื่องการทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน ระยองวิทยาคม จังหวัดระยองพบว่าลักษณะนิสัยในการเรียนของนักเรียนและ ความคิดเห็นต่อตนเอง ด้านความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนหลังการทดลองดีกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการเรียนที่ได้กล่าวมา ข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน โดยใช้ชุด กิจกรรมแนะแนว ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน น่าจะพัฒนานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีความรับผิดชอบในการเรียนมากขึ้นและประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย

งานวิจัยในต่างประเทศ

เพค (Peck, 1958: 347-350) พบว่า ความรับผิดชอบขึ้นอยู่กับการฝึกวินัยโดยอาศัยความรักนั้น จะทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านความรับผิดชอบสูงขึ้นด้วย

โจนส์ (Jones, 1960: 42-48 อ้างถึงใน วิวัฒน์ รักษาเคน, 2531: 18) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของเด็กตามระดับอายุ พบว่า เด็กอายุ 9-10 ขวบ มีความรับผิดชอบน้อยและมีช่วงความรับผิดชอบแตกต่างกันมาก เด็กอายุ 11-13 ขวบ มีความรับผิดชอบสูงขึ้นเล็กน้อย และช่วงความรับผิดชอบสูงขึ้นเรื่อยๆ จนถึงอายุ 16-17 ปี จะคงที่อีกครั้ง

ซุนิค (Zunich, 1963: 497-499) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมต่ำและฐานะทางสังคมปานกลาง เพื่อต้องการทราบว่า การรับรู้ทางสังคมของเด็กในด้านความรับผิดชอบนั้น แปรไปตามระดับชั้นทางสังคมหรือไม่ โดยใช้แบบตรวจสอบรายการความรับผิดชอบสำหรับเด็ก (A Children Responsibility Inventory) เป็นเครื่องมือวัดซึ่งประกอบด้วย คำถาม 25 ข้อ ใช้เด็กจำนวน 500 คนในอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีฐานะทางสังคมระดับปานกลาง มีการรับรู้ความรับผิดชอบได้เร็วกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมต่ำ

สมาร์ท (Smart, 1966: 536-537 อ้างถึงใน วิวัฒน์ รักษาเคน 2531: 19) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กและสัมพันธภาพที่มีต่อครอบครัว พบว่า ความรับผิดชอบนั้น แม้ว่าจะเริ่มต้นในวัยเด็กก็ตาม แต่ก็พัฒนาสู่วัยรุ่น จากวัยรุ่นสู่ผู้ใหญ่ และจากผลการวิจัยเดียวกันนี้ พบว่าเด็กหญิงจะมีความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กชาย

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศ พบว่ามีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความรับผิดชอบ ในกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน โดยใช้กิจกรรมต่างกัน จากข้อมูลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะพัฒนานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้เกิดความตระหนักที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรับผิดชอบในการเรียน

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

2.1 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว

วิลาวัลย์ บุญวัฒน์ (2532: 8) กล่าวว่า ชุดการแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบ โดยจัดหาสื่อการสอนแบบประสม ได้แก่ วีดิโอเทป ภาพประกอบ เอกสาร และใช้กระบวนการกลุ่มประกอบการสอน

ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2533: 6) กล่าวว่า ชุดการแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบ ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ คู่มือครูและโปรแกรมกิจกรรมโดยใช้วิธีการต่างๆ ได้แก่ กระบวนการกลุ่ม การรายงานบุคคลและการรายงานเป็นกลุ่ม พร้อมทั้งมีอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบได้แก่ วิดีทัศน์ แผนภูมิ แผ่นโปร่งใส

เบญจวรรณ ศรีสุริยกานนท์ (2534: 6) ให้ความหมายชุดการแนะแนวว่า หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้สอนเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งประกอบด้วยคู่มือครู ที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับ คำชี้แจงทั่วไป วัตถุประสงค์ วิธีการใช้และเครื่องมือวัดโปรแกรมกิจกรรม ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ อุปกรณ์ และการประเมินผล

ยุพดี ปิตตะคุ (2537: 8) กล่าวว่า ชุดการแนะแนวเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสอนนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ซึ่งประกอบด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การอภิปราย การรายงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล การแสดงบทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง เป็นต้น และมีการใช้สื่อประสม เช่น แผนภูมิ แผ่นภาพ วิดีทัศน์ แผ่นโปร่งใส เป็นต้น

ฉัตรสุดา หาญประกอบสุข (2541: 5) กล่าวว่า ชุดการแนะแนวเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยการใช้สื่อประสมที่สอดคล้องกับวิชา หน่วยการสอน และหัวข้อ เพื่อช่วยให้เกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายและการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545: 80) กล่าวถึงชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยใช้สื่อประสม เช่น รูปภาพ วิดีทัศน์ แถบบันทึกเสียง เอกสารที่บันทึกรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ ทั้งเกม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ แบบฝึกหัดก่อนเรียนและหลังเรียน โดยจัดไว้เป็นชุด หรือกล่องหรือซอง และภายในกล่องหรือซองจะบรรจุคู่มือครู คู่มือผู้เรียน และสื่อประกอบการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่อง

สมร ทองดี และปราณี งามสุด (2545: 11) ให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนวว่าเป็นมวลประสบการณ์ทุกรูปแบบที่จัดให้หรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแนะแนวแต่ละคน แต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติหรือมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหาทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2546: 6) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

ดังนั้น จากกรอบแนวคิดในเรื่องชุดการแนะแนวดังกล่าวข้างต้น คณาจารย์และ นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต แผนกการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2545 ได้ร่วมกันกำหนด และให้ความหมาย"ชุดกิจกรรมแนะแนว" ว่า คือเครื่องมือทางการแนะแนวที่ ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างมีระบบ ตามเป้าหมายและ ขอบข่ายของการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย 1) คู่มือผู้ให้บริการ ซึ่งมีคำชี้แจง การเตรียมการของผู้ให้บริการ และแผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ 2) คู่มือผู้รับบริการ ซึ่งมีใบงาน ใบ ความรู้ และแบบทดสอบก่อนและหลังการร่วมกิจกรรม และ 3) สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

ปิยนันท์ สีสม (2536: บทคัดย่อ) ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มี ต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านชนแดนวิทยา อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลปรากฏว่า ความรับผิดชอบของ นักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

รัชนี มณีโชติ (2536: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว ด้านส่วนตัวและสังคมที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน ทักษิณอนุสรณ์ จังหวัดอุทัยธานี ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้ชุดการสอน กิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคมมีการปรับตัวทางสังคมสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการสอน โดยการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อำนาจ ยาวิลาศ (2536: 59) ศึกษาผลของการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อทัศนคติต่อ โรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้ ชุดการแนะแนว ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ ชุดการแนะแนวมีทัศนคติต่อโรคเอดส์ด้านแนวโน้มที่แสดงพฤติกรรมและโดยรวมทุกด้านดีกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุภนิดา ทองหยิบ (กรมวิชาการ 2538: 214) ทดลองใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งได้รับการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวตามทักษะกระบวนการ 9 ขั้น หลังการทดลองพบว่า

นักเรียนกลุ่มทดลองมีความมีวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอน กิจกรรมแนะแนว

ธิติมา จงพิพัฒน์วณิชย์ (2539: 63 - 66) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้ คำปรึกษาแบบกลุ่มกับการใช้ชุดการแนะแนวเพื่อพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า หลังการได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม และหลังการใช้ชุดการแนะแนว นักเรียนมีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการแนะแนว มีกระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

มลิวรรณ นิรมลพิศาล (2539: 34) ทดลองการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อทัศนคติ ต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสีกัน (วัฒนาอุปถัมภ์) กรุงเทพมหานคร จำนวน 24 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีทัศนคติต่อการเรียนดีขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฉัตรสุดา หาญประกอบสุข (2540: บทคัดย่อ) ศึกษาการใช้ชุดการแนะแนวเพื่อการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดบ้านม้า อำเภอเมืองลำพูน ผลการวิจัยพบว่าหลังจากการใช้ชุดการแนะแนว กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วารีย์ ศิริเจริญ (2540) ได้ศึกษาเรื่องการทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนระยองวิทยาคม จังหวัดระยองพบว่าลักษณะนิสัยในการเรียนของนักเรียนและ ความคิดเห็นต่อตนเองด้านความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนหลังการทดลองดีกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

เพชรนิภา นนทนาคร (2541: 11) ทดลองการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสมุทรพิทยาคม กิ่งอำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการแนะแนวมีความสนใจในการอ่านมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถพัฒนาและสร้างเสริมคุณลักษณะรับผิดชอบในด้านต่างๆ ได้ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดว่

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน น่าจะสามารถพัฒนานักเรียนให้มีความรับผิดชอบในการเรียนได้ดีขึ้น

2.3 เทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในชุดกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้บังเกิดขึ้นในผู้เรียนได้นั้น ต้องอาศัยวิธีการหรือเทคนิคต่างๆ มาใช้ในการจัด สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิค บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่าง และการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดและเหตุผลสนับสนุนดังนี้

2.3.1 บทบาทสมมติ

1) ความหมายของบทบาทสมมติ

บทบาทสมมติ เป็นวิธีการจัดกิจกรรมกลุ่มวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ได้มีผู้ให้ความหมายของบทบาทสมมติไว้ดังนี้

แชฟเทิล และ แชฟเทิล (Shaftel and Shaftel 1967: 83-84 อ้างถึงใน อรุณี ชินวงศ์อมร 2535: 7) ได้ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติว่า หมายถึง วิธีการที่จะเรียนรู้สภาพชีวิตในสังคมอย่างทอ้งแท้ และเป็นแนวทางที่จะช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การแสดงบทบาทสมมติจะแฝงไว้ด้วยมวลประสบการณ์และกลวิธีแก้ปัญหาหลายด้าน เช่นการอภิปรายปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา และการให้คำจำกัดความโดยผ่านขั้นตอนต่างๆ คือการเลือกบทบาทที่เหมาะสม การแสดงบทบาทปฏิกริยาตอบสนองของผู้ที่มีต่อบทบาทที่แสดง และการสรุปนำมาใช้

เทลเลอร์ และ วอลฟอร์ด (Taylor and walford 1974: 19 อ้างถึงใน ธิติรัตน์ ศรีสวัสดิ์ 2532: 10) ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อฝึกว่าตนเองมีพฤติกรรมแบบใดจึงจะแก้ปัญหาได้ดีที่สุด และช่วยให้ผู้เรียนรู้ความต้องการที่ซ่อนเร้นอยู่ในตนเอง ได้แก่ แรงจูงใจ ความต้องการ ซึ่งมีผลต่อการทำงาน และการตัดสินใจของกลุ่ม ทำให้เกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ของตนเองต่อผู้อื่น ต่อสังคม เข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น

ทิสนา แชมมณี (2522:) กล่าวว่า บทบาทสมมติ (Role - playing) เป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน

มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติและมีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นแล้วให้ผู้เรียนที่สวมบทบาทนั้นได้แสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง และถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้สึก และพฤติกรรมมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อเกิดการเรียนรู้ ทั้งยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าติดตามอีกด้วย

สุมน อมรวิวัฒน์, แรมสมร และโสภภาพรณ ชัยสมบัติ (2526: 99) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า เป็นเครื่องมือและวิธีการสอนอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น การแสดงบทบาทสมมตินั้นมักจะมีปัญหาและข้อขัดแย้งต่างๆ ผ่าเข้ามาด้วย การที่ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่างๆ โดยไม่ต้องฝึกและเตรียมตัวมาก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติโดยไม่ว่าผู้แสดงอื่นจะมีปฏิกิริยาโต้ตอบอย่างไรบ้าง นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรม และหาทางแก้ปัญหาตัดสินใจอย่างเป็นธรรมชาติ

จากความหมายของบทบาทสมมติดังที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างบทและสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้เรียนแสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นไปตามธรรมชาติ มีการกำหนดบทบาทเฉพาะตัวให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มแสดงบทบาทนั้น โดยไม่มีการขอมลล่วงหน้ามาก่อน และถือเอาการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปราย เพื่อการเรียนรู้ เป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบกับสภาพการณ์จริงในสภาพของการสมมติขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง ได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่าง ๆ

2) หลักในการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนว

การนำบทบาทสมมติไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น ได้มีผู้เสนอแนะไว้ดังนี้

วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ (2522) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้

2.1) การแสดงบทบาทสมมติควรใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไม่ควรใช้เพื่อความบันเทิงเพียงอย่างเดียว

2.2) ในการแสดงบทบาทสมมติไม่ควรกำหนดเวลาแน่นอนตายตัวลงไป

2.3) เรื่องที่นำมาใช้ไม่ควรยาวเกินไป ควรเป็นเรื่องที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอภิปรายเมื่อแสดงจบ

2.4) การแสดงบทบาทสมมติจะได้ผลเต็มที่ เมื่อนำมาใช้ติดต่อกันพอสมควร ไม่เป็นเพียงการค้นการเรียนรู้เพียงครั้งสองครั้ง

2.5) ควรใช้การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้ง จะเห็นได้ว่าการใช้บทบาทสมมติต้องไม่ใช่เพื่อความบันเทิงเพียงอย่างเดียว ต้องให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ไม่มีการกำหนดเวลาแน่นอนตายตัว เรื่องไม่ควรยาวเกินไป แต่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอภิปรายเมื่อแสดงจบ และควรใช้ติดต่อกันพอสมควร โดยใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และควรเป็นเรื่องที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอภิปรายเมื่อแสดงจบ ไม่ควรกำหนดเวลาที่แน่นอนตายตัว

3) ขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติ

ทิสนา เขมมณี (2519: 44-47 อ้างถึงใน วรวิทย์ ชีช่วง 2536: 14) กล่าวว่า กระบวนการในการใช้บทบาทสมมติไม่ว่าจะเป็นการใช้บทบาทที่เตรียมไว้พร้อม หรือไม่มีบทเตรียมไว้ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

- การกำหนดขอบเขตของปัญหา ครูต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่าจะอะไรคือปัญหา หรือจุดที่ต้องการชี้ให้นักเรียนเห็น เพื่อความเข้าใจ และกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน
- การกำหนดสภาพการณ์สมมติ และบทบาทสมมติเมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูจะต้องกำหนดบทบาทสมมติที่ง่ายและชัดเจนขึ้น บทบาทที่นิยมเขียนควรสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบกับปัญหาและข้อขัดแย้ง เพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

- การอุ้มนครีอ หมายถึงการนำผู้เรียนให้ไปสู่เรื่องที่จะศึกษา

ขั้นนี้ครูอาจเล่าเรื่องราวหรือสภาพการณ์สมมติให้ผู้เรียนฟัง

- การเลือกตัวผู้แสดง การเลือกตัวผู้แสดงอาจเป็นได้ใน 2 ลักษณะคือ อาจเลือกตัวผู้แสดงที่มีลักษณะใกล้เคียง และลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะของบทบาทที่มอบหมายให้ ในกรณีแรกการแสดงจะช่วยให้กลุ่มเข้าใจปัญหาได้ดี เพราะการแสดงเป็นไปโดยไม่เคอะเขิน ในกรณีหลังการแสดงจะช่วยให้ผู้แสดงและผู้ชม ได้เข้าใจถึงบทบาทที่มี

ลักษณะแตกต่างกันออกไป ดังนั้นการเลือกตัวผู้แสดงจึงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการแสดงและการสอนเป็นสำคัญ

- การจัดฉากแสดง การจัดฉากนั้นก็จัดฉากแบบสมมติขึ้นมาเพื่อให้การแสดงนั้นดูใกล้เคียงกับความเป็นจริงขึ้น การจัดฉากอาจเป็นไปในลักษณะง่ายๆ โดยเลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียวไปจนถึงการจัดฉากที่หรูหรา

- การเตรียมผู้สังเกตการณ์ การใช้บทบาทสมมติในการเรียนนั้นช่วยให้การเรียนสนุกสนานมีชีวิตชีวาที่จริง แต่ครูต้องไม่ลืมว่า การเรียนนั้นไม่ใช่เพื่อความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว ครูควรช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ ดังนั้นการเตรียมผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็น ไมเช่นนั้นการอภิปราย และวิเคราะห์หลังการแสดงจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

- การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง การที่ผู้เรียนจะแสดงบทบาทสมมติให้เป็นไปอย่างธรรมชาติได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้แสดง ถ้าผู้แสดงมีความสบายใจ การแสดงก็จะเป็นไปอย่างธรรมชาติ ครูจึงจำเป็นต้องช่วยจัดความตื่นเต้น ประหม่า และความวิตกกังวลของผู้แสดงออกไปด้วยวิธีต่าง ๆ

- การแสดง เมื่อผู้แสดง และผู้ชมพร้อม ก็ให้เริ่มแสดงไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดกลางคัน นอกจากผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ

- การตัดบท เมื่อผู้แสดงได้แสดงไปเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ครูควรตัดบทหรือให้หยุดการแสดง ไม่ควรปล่อยให้การแสดงเยิ่นเย้อ จะทำให้เสียเวลาและน่าเบื่อหน่าย

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

การวิเคราะห์การแสดงมักจะเป็นการอภิปรายร่วมกัน ระหว่างผู้แสดง ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์ การอภิปรายจะเป็นรูปแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความรู้สึกและเสนอความคิดเห็นก่อน แล้วจึงให้ผู้ชมเสนอความคิดเห็น การอภิปรายต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา และเน้นที่เหตุผลของการแสดงออก และพฤติกรรมที่บ่งแสดงออกมา การเรียนรู้ทั้งหลายจะอยู่ที่ขั้นนี้เป็นสำคัญ ครูจะต้องช่วยให้นักเรียนได้คิด และหาคำตอบ โดยอาจใช้วิธีการตั้งคำถามช่วย

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง กลุ่มอาจจะเสนอแนะแนวความคิดใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ ถ้าหากการแสดงครั้งแรกยังไม่เป็นที่พอใจ อาจให้แสดงซ้ำถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ต้องแสดงซ้ำ

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

หลังจากการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้ว ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายท้าวๆ ไป ซึ่งจะเป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถหาข้อสรุป หรือแนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้อย่างดี

สุมน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2539: 629) แบ่งขั้นตอนการจัดบทบาทสมมติออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ เพื่อแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ผู้วิจัยต้องวิเคราะห์หรือออกมาให้ได้ว่าจะอะไรคือปัญหา ขอบเขตของการเรียนรู้อยู่ที่ใด หลังจากนั้นจึงกำหนดสถานการณ์และบทบาทที่จะนำมาใช้กับผู้เรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง ในขั้นนี้จะเป็นรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมผู้เรียนให้พร้อม การเลือกผู้แสดง การจัดฉาก การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ต่อจากนั้นจึงให้แสดงตามที่เตรียมมา การแสดงของนักเรียนควรดำเนินไปอย่างอิสระเป็นธรรมชาติ มีลักษณะเป็นตัวของตัวเองตามบทบาทที่ได้รับ ข้อควรระวังในขั้นนี้คือ บางครั้งการแสดงอาจใช้เวลามากเกินไป ครูควรตัดบทด้วยวิธีการที่ดี เพื่อป้องกันไม่ให้เสียเวลาและผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง เป็นการวิเคราะห์และอภิปรายระหว่างผู้แสดง ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์ ควรเปิดโอกาสให้ผู้แสดงเปิดเผยความรู้สึก ความคิดเห็นก่อนหลัง จากนั้นให้ผู้สังเกตการณ์ ผู้ชม อภิปรายร่วมกัน การแสดงความคิดเห็นของแต่ละฝ่ายต้องเกี่ยวข้องกับสิ่งที่แสดง การตอบคำถามประเด็นต่างๆ การใช้เหตุผลและให้ข้อคิดเห็นที่ตรงไปตรงมา การแสดงความคิดเห็นควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม และไม่มุ่งในเรื่องของการแสดงว่าดีไม่ดีเพียงใด

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม หลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดงแล้ว กลุ่มอาจเสนอแนวความคิดใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา หรือการตัดสินใจ หรือการแสดงครั้งแรกยังได้ผลไม่เป็นที่พอใจผู้วิจัยอาจให้มีการแสดงซ้ำ หรือเพิ่มเติมก็ได้ ถ้าหากไม่จำเป็นสามารถข้ามขั้นนี้ไปได้เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป เป็นขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เหตุการณ์ตัวอย่างต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแสดง เพื่อประมวลให้ได้สาระแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริง และสามารถสรุปไปสู่แนวทางที่ปฏิบัติได้ต่อไป

จากที่มีผู้กล่าวมาจะเห็นว่าขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติสามารถแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของปัญหา กำหนดสถานการณ์ และบทบาทที่จะนำมาใช้กับผู้เรียน
2. ขั้นแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครแสดงบทบาทสมมติ จัดสถานที่ เตรียมผู้สังเกตการณ์ เริ่มแสดง และหยุดการแสดง
3. ขั้นอภิปราย ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์แสดงความรู้สึก และความคิดเห็น โดยเน้นเหตุผลและความรู้สึก
4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม ซึ่งเป็นบทบาทที่สอดคล้องตามจุดมุ่งหมาย ขั้นนี้อาจไม่ต้องมี
5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และช่วยกันสรุป ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

4) ประโยชน์ของบทบาทสมมติ

การแสดงบทบาทสมมติเป็นสิ่งที่ครูนำมาใช้ช่วยในการสอนได้มาก เพราะบทบาทสมมติช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หลายอย่าง ดังที่มีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

วีณา วิสเพ็ญ (2529 : 3-5 อ้างถึงใน เสาวนีย์ หงษ์ทอง 2536 :12) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการแสดงบทบาทสมมติไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาทเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น เมื่อผู้แสดงได้มีโอกาสแสดงออกในสภาวะการณ์ต่างๆ ที่สมมติขึ้น และเข้าใจตนเองมากขึ้นว่าตนเองมีความสามารถในการแสดงอย่างไร
2. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาทมีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น เพราะการแสดงบทบาทสมมติเป็นการแสดงสั้นๆ ที่ทุกคนสามารถทำได้โดยไม่ยากนัก เมื่อมีโอกาสแสดงจะทำให้รู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการแสดงออกต่อไปทั้งทางวาจา ทำทาง
3. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาท เข้าใจบุคคลอื่นที่ตนเกี่ยวข้องได้ดียิ่งขึ้น โดยปกติแล้วบุคคลมักแสดงบทบาทของตนตามสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นจริงตามธรรมชาติ เมื่อต้องมาสวมบทบาทของผู้อื่นจะทำให้เข้าใจความรู้สึก ความคิดของผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น ทำให้เกิดการเรียนรู้
4. การแสดงบทบาทสมมติช่วยให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมกันในกลุ่ม เพราะได้ทำกิจกรรมร่วมกันหลายอย่าง

5. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาทเข้าใจสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เพราะการแสดงบทบาทสมมติผู้แสดงต้องสวมบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น ต้องแก้ปัญหา ตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ

6. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาทมีทักษะในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจดีขึ้น เพราะบทบาทสมมติมักจะมีเหตุการณ์ขัดแย้งหรือเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาแฝงอยู่ ผู้แสดงจะต้องใช้ความคิดวิจารณ์ญาณ และไหวพริบในการแก้ปัญหา

7. ช่วยปลูกฝังค่านิยมที่สำคัญๆ ให้กับผู้แสดง สภาพการณ์ต่างๆ ที่กำหนดขึ้นให้แสดงบทบาทนั้นมักจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในเรื่องค่านิยม และคุณธรรมต่าง ๆ การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้แสดงได้มีโอกาสสำรวจค่านิยมของตนเองจากการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ หลังจากการแสดงบทบาทสมมติแล้วมักจะมีการอภิปราย ประเมินผลการแสดง วิเคราะห์การแก้ปัญหา การตัดสินใจ กิจกรรมในขั้นนี้จะช่วยให้ผู้แสดง เข้าใจค่านิยมต่างๆ มากขึ้น

8. การแสดงบทบาทสมมติช่วยทำให้เกิดความรื่นเริงบันเทิงใจ เกิดความสนุกสนานเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์

ชูศรี สนิทประชากร (2525: 14-15) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องชัดเจน เพราะเรื่องนั้นจะเป็นเรื่องที่สมมติจากเรื่องจริงๆ ซึ่งจะเป็นการฝึกที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะนำไปปฏิบัติในสภาพจริงด้วย เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก มีการอภิปราย และวิเคราะห์เรื่องราวต่างๆ ทำให้เด็กได้ฝึกคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติพอสรุปได้ว่า บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เข้าใจตนเอง เข้าใจความรู้สึกของตนเอง ทำให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดีขึ้น ช่วยปลูกฝังค่านิยมที่สำคัญๆ ให้กับผู้เรียน

5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคบทบาทสมมติ ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัย ดังนี้

ดุษฎี ทรัพย์ปรง (2529: 54) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียน โดยได้ทำการทดลองกับนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน ผลปรากฏว่า การสอนโดยใช้บทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานมากกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531: 47) ได้ศึกษาผลของการใช้การแสดงบทบาทสมมติ ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 16 คน ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

วรรดี ชีช่วง (2536: 48) ได้ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทบาทและไม่มีบทบาทที่มีต่อความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนมีความซื่อสัตย์สูงขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทบาทและไม่มีบทบาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากผลงานวิจัยดังกล่าว พบว่า เทคนิคบทบาทสมมติเป็นวิธีการที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ไปในทางที่ดีขึ้น เช่น ความรับผิดชอบต่องาน ความเชื่อมั่นในตน ความซื่อสัตย์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่าบทบาทสมติน่าจะใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำเทคนิคบทบาทสมมติมาใช้ในชุดกิจกรรมแนะแนว

2.3.2 สถานการณ์จำลอง

1) ความหมายของสถานการณ์จำลอง

สถานการณ์จำลองเป็นเทคนิคหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ได้มีผู้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองไว้ดังนี้

โฮลเดน (Holden, 1981: 5 อ้างถึงใน จิรวดี จุลสำรวล 2540: 14) กล่าวว่าสถานการณ์จำลองเป็นการจำลองสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง ส่วนมากจะอยู่ในรูปแบบของการแก้ปัญหา ครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ควบคุม จะนำของจริงต่างๆ มาเป็นสื่อในการกระตุ้นผู้เข้าร่วมให้ใช้ทักษะของภาษาทุกด้านในการรับข้อมูลพร้อมๆ กัน ผู้เข้าร่วมสถานการณ์แต่ละคนจะได้รับบัตรแสดงขอขานหน้าที่ความรับผิดชอบ และข้อมูลจำเป็นเพิ่มเติม นอกจากนี้ ทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างจริงจัง

ทิสนา แคมมณี (2522) กล่าวว่า สถานการณ์จำลอง (Simulation) หมายถึง การจำลองสถานการณ์หรือการสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้

ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และให้มีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งใน สถานการณ์จริงผู้เรียนอาจไม่กล้าแสดง เพราะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับมากเกินไป

สมน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2537: 243) ให้ความหมายของสถานการณ์จำลอง (simulation techniques) ว่า หมายถึง กระบวนการในการสร้างรูปแบบของสถานการณ์จำลองแทนสถานการณ์จริงขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ที่จะเกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

จากการศึกษาความหมายของสถานการณ์จำลองตามแนวคิดของบุคคลต่างๆ สรุปได้ว่า สถานการณ์จำลอง หมายถึง การจำลองเหตุการณ์ หรือการเลียนแบบสถานการณ์ หรือการสมมติสถานการณ์โดยให้มีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาปัญหาจากสถานการณ์นั้นๆ ด้วยตนเอง

2) ความมุ่งหมายในการสร้างสถานการณ์จำลอง

อัญชลี แจ่มเจริญ (2522: 5 อ้างถึงใน จิรวดี จุลสำรวล 2536: 15) กล่าวถึงความมุ่งหมายในการสร้างสถานการณ์จำลอง ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้พบและรู้จักแก้ปัญหา ซึ่งอาจเกิดในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิด และนำเหตุผลมาอภิปราย เพื่อประกอบการตัดสินใจ
3. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ทำงานกลุ่มร่วมกันได้ ให้รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีวินัยในตนเอง สำนึกถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น
4. เพื่อเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนการสอน จากฟังครูอย่างเดียว มาเป็นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่าสถานการณ์จำลองสร้างขึ้นมาเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักเผชิญปัญหา รู้จักคิด ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต พัฒนาการทำงานกลุ่ม และเป็นการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศจากฟังครูบรรยายมาเป็นผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น

3) ขั้นตอนการสร้างสถานการณ์จำลอง

การดำเนินการในการสร้างสถานการณ์จำลอง มีขั้นตอนการสร้างตามที่มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

ทเวลเกอร์ (Twelger: 1969: 26-27 อ้างถึงใน สมบูรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา 252: 17-20) กล่าวว่า การสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อการเรียนรู้มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดขอบเขตปัญหา ผู้สร้างต้องรู้และเข้าใจว่าปัญหาคืออะไร ปัญหาที่กำหนดขึ้นนั้นมีจุดมุ่งหมายอย่างไร และจะใช้สภาวะแวดล้อมอะไรเป็นแรงจูงใจที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหา

2. จะใช้กับนักเรียนกี่คน ใช้เครื่องมืออะไร มีวิธีการอย่างไร วัสดุ อุปกรณ์อย่างไร การดำเนินการจะเป็นในรูปใด มีสิ่งใดที่จะช่วยอำนวยความสะดวกได้บ้าง และปรัชญาการสอนจะเป็นไปในแนวใด

3. ชั้นปรับสถานการณ์เข้าสู่ปัญหา เพื่อจะให้ปัญหานั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ต้องอาศัยสภาพที่พิจารณาแล้วว่าเหมาะสมกับปัญหา หรือเลือกวิธีการที่จะนำเข้าสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

4. กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้อยู่ในรูปของพฤติกรรมที่สามารถวัดได้

5. กำหนดเกณฑ์การวัดผล ซึ่งจะใช้วัดพฤติกรรมของผู้เรียน โดยแบ่งเกณฑ์การวัดออกเป็น 2 แบบคือ เกณฑ์การวัดผลขั้นสุดท้ายในการเรียน และเกณฑ์การวัดระดับความสามารถที่เปลี่ยนแปลงไป

6. เสนอผลของสถานการณ์จำลอง

7. เลือกชนิดของเครื่องมือที่จะนำมาเป็นส่วนประกอบในสถานการณ์จำลอง เช่น ใช้เครื่องช่วยสอน หนังสืออ่านประกอบ เกม หรือการแสดงบทบาท เป็นต้น

8. ชั้นพัฒนาสถานการณ์จำลอง โดยเลือกสื่อหลายอย่างมาใช้แล้วจึงเลือกสื่อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดมาเป็นเครื่องมือ

9. พัฒนาระบบสถานการณ์จำลอง โดยพิจารณาหาข้อบกพร่อง ของแต่ละขั้นตอน เพื่อนำไปแก้ไขสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นให้มีความสมบูรณ์มากที่สุดที่สุด

10. ชั้นทดลองใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อหาข้อบกพร่องหรือข้อจำกัดของสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น อาจทดลองกับนักเรียนกลุ่มเล็กหรือกลุ่มตัวต่อตัว โดยให้ผู้รับการทดสอบทำเครื่องหมายในที่ที่เป็นปัญหา หรือเปิดให้อภิปรายกับผู้สร้างโดยตรง

11. ชั้นเปลี่ยนแปลงแก้ไขสถานการณ์จำลอง หลังการทดลองถ้าหากพบข้อบกพร่องต้องทำการปรับปรุงให้เหมาะสม

12. ชี้นำสถานการณ์จำลองเป็นอุปกรณ์หรือกิจกรรมในการสอนจริงไปทดลองใช้จริง ซึ่งผู้สร้างจะต้องดูประสิทธิภาพของสถานการณ์จำลองนั้นด้วย

13. ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สถานการณ์จำลองเหมาะสมกับสภาพการณ์ในอนาคต ในการนำสถานการณ์ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสอนนั้น มักจะพบการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในการสอนจริงอยู่เสมอ จึงต้องปรับปรุงและเตรียมสถานการณ์จำลองให้ทันสมัยอยู่เสมอ

สุมน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2537: 243-245) กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างสถานการณ์จำลองดังนี้

1. การสำรวจและวิเคราะห์ระบบปัญหา ผู้วิจัยต้องศึกษาและรู้ว่าสถานการณ์จำลองที่จะสร้างขึ้นนั้นเหมาะสมกับคุณธรรมข้อนั้นเพียงใด สามารถตอบสนอง วัตถุประสงค์นั้นสำคัญในด้านใด ขอบเขตของการสอนมีแค่ไหน

2. การออกแบบสถานการณ์จำลอง สามารถดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 กำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น ต้องระบุให้ได้ว่าสถานการณ์จำลองนั้นต้องการสอนอะไร เน้นเรื่องใดเป็นหลัก

2.2 การคัดเลือกสถานการณ์ในชีวิตจริงที่ต้องการจำลองไว้เป็นกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกการเรียนรู้ การวิเคราะห์ การตัดสินใจ และทักษะตามที่ต้องการ

2.3 การออกแบบโครงสร้างทั่วไปของกิจกรรม สิ่งสำคัญที่ครูต้องกำหนดและพิจารณา เช่น บทบาทของผู้ร่วมกิจกรรม เป้าหมาย ข้อมูลข่าวสาร ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นของผู้ร่วมกิจกรรม

2.4 การสร้างและออกแบบวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในกิจกรรม

2.5 การเขียนกฎเกณฑ์ กติกาของกิจกรรมการสอน

2.6 การทดลองใช้ ควรนำสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับเดียวกัน เพื่อพิจารณาขั้นตอนและกระบวนการ

3. การทดสอบและการปรับปรุงคุณภาพของสถานการณ์จำลอง เป็นกระบวนการที่ต้องกระทำอยู่เสมอ สิ่งที่ต้องพิจารณาในการทดสอบและปรับปรุงสถานการณ์จำลอง 2 ด้าน คือ

3.1 ลักษณะเป็นจริง (realism) ของสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นในแง่ของความตรงกับสถานการณ์จริง ความเข้าใจและความน่าเชื่อถือที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

3.2 ความสามารถในการนำมาเล่น (playability) ในเรื่องของความยากง่าย ความสนุกสนาน ความเหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน

จากขั้นตอนการสร้างสถานการณ์จำลองสรุปได้ว่า ขั้นแรกผู้สร้างต้องศึกษาให้ชัดเจนว่าต้องการให้นักเรียนรู้เรื่องใด จากนั้นกำหนดจุดประสงค์โดยให้อยู่ในรูปพฤติกรรมที่วัดได้ เลือกสถานการณ์ที่เป็นจริงและสามารถจำลองมาในชั้นเรียนโดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ กำหนดโครงสร้างของสถานการณ์จำลอง สร้างและออกแบบสื่อเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบกิจกรรม หาข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมจึงนำไปใช้กับผู้เรียน และต้องปรับปรุงสถานการณ์จำลองให้ทันสมัยอยู่เสมอ

4) ข้อเสนอแนะสำหรับการสร้างสถานการณ์จำลอง

จากที่ได้ศึกษาการสร้างสถานการณ์จำลองมีผู้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

ทเวลเกอร์ (Twelger: 1969 อ้างถึงใน สมบูรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา 2525: 17-20) กล่าวถึงการสร้างสถานการณ์จำลองว่าควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1. ถ้าหากสามารถหาความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ได้มากเพียงใดจะช่วยให้สามารถสร้างสถานการณ์จำลองเหมาะสมได้มากขึ้นเพียงนั้น

2. ผู้สร้างสถานการณ์จำลองจะต้องศึกษาสถานการณ์จำลองที่คนอื่นสร้างให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนจะสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นเอง

3. สถานการณ์จำลองที่เป็นไปได้หรือคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุดเป็นสถานการณ์จำลองที่ดีที่สุด

4. ส่วนประกอบต่าง ๆ ของเครื่องมือในสถานการณ์จำลองไม่ใช่จุดมุ่งหมายปลายทาง แต่เป็นเพียงสื่อที่จะนำสถานการณ์จำลองไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

สุภา กิจจาทร (2519: 196) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้สอนต้องสร้างสถานการณ์จำลองให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุด และสถานการณ์จำลองนั้น ๆ อาจเกิดขึ้นได้เสมือนนอกจากนั้นสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นต้องไม่ยากหรือซับซ้อนจนเกินความสามารถของผู้เรียน เมื่อได้ฝึกหัดแล้วผู้เรียนสามารถมองเห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ได้ สถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นน่าสนใจหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

1. สถานการณ์จำลองนั้นเหมือนหรือใกล้เคียงกับความจริงมากเพียงใด

2. สถานการณ์จำลองนั้นสามารถคลุมไปถึงเหตุการณ์สำคัญที่เป็นจริงได้กว้างขวางเพียงใด

3. มีความยากง่ายที่ผู้เรียนเข้าใจถึงสภาพการณ์นั้นเพียงใด

4. ช่วยกระตุ้นให้ผู้อยู่ในสถานการณ์นั้นได้ใช้ประสบการณ์เดิมมาเป็นเครื่องมือตัดสินใจได้เพียงใด

5. สามารถนำประสบการณ์จากการฝึกในสถานการณ์นั้นไปเป็นเครื่องช่วยแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้มากน้อยเพียงใด

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวสรุปได้ว่า การสร้างสถานการณ์จำลอง จะต้องสร้างให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ครอบคลุมเหตุการณ์ได้ ช่วยให้นักเรียนได้ใช้ประสบการณ์เดิม ตัดสินใจแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

5) ขั้นตอนในการใช้สถานการณ์จำลอง

การนำสถานการณ์จำลองมาใช้ในห้องเรียนเป็นเทคนิคและวิธีการหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักศึกษาปัญหา เข้าใจปัญหา มีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ รวมทั้งความสามารถในการวินิจฉัยปัญหา และตัดสินใจได้ถูกต้อง การรู้จักประยุกต์หลักการความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ จึงต้องมีลำดับขั้นตอนในการใช้สถานการณ์จำลอง ดังมีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

อัญชลี แจ่มเจริญ (2522: 6 อ้างถึงใน จิรวดี จุลสำรวล 2540: 25-26) ได้เสนอขั้นตอนในการใช้สถานการณ์จำลองดังนี้

1. ผู้วิจัยเสนอสถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้ผู้เรียนขบคิดด้วยวิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
2. แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 7-8 คน เพื่อศึกษา
3. ผู้เรียนศึกษาปัญหา และรู้ถึงประเด็นปัญหา ช่วยกันแก้ไขตามขั้นตอน คือ หาสาเหตุ หาข้อบ่งชี้ของการตัดสินใจ วางเกณฑ์ที่จะประกอบการพิจารณาหาทางเลือกที่เป็นไปได้ จัดข้อมูลให้เพียงพอ ลงมือตัดสินใจปัญหา ประเมินค่าการตัดสินใจ
4. ตัวแทนของกลุ่มทั้งหมดร่วมกันเสนอแนวทางแก้ปัญหา
5. ผู้วิจัยและผู้เรียนร่วมสรุปแนวคิดต่าง ๆ

สุมน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2537: 245) กล่าวถึงขั้นตอนในการใช้สถานการณ์จำลองในชั้นเรียนไว้ ดังนี้

1. ขั้นนำการสอน เป็นขั้นที่นำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่นักเรียน การเล่าเรื่องสรุปของสถานการณ์ที่นำมาใช้ บอกวัตถุประสงค์ให้นักเรียนได้รู้ แนะนำรูปแบบของสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น ประสบการณ์ข้อมูล การแบ่งกลุ่ม การทำความเข้าใจกับเกณฑ์กติกาต่าง ๆ บทบาทของนักเรียนบางคน เป็นต้น

2. ขั้นตอนการ ในขั้นนี้นักเรียนจะปฏิบัติตามกิจกรรมที่ระบุไว้ตามบทบาทที่ได้รับ การศึกษาข้อมูลจากวัสดุอุปกรณ์ที่กำหนดให้ การวิเคราะห์ การตัดสินใจ การหาข้อมูลเพิ่มเติม การอภิปรายการศึกษาร่วมกัน การหาข้อตกลงวิธีการ แผนงานที่ใช้ในการศึกษา

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลงครูควรนำให้ผู้เรียนได้ทบทวนและวิเคราะห์ประสบการณ์ต่างๆ ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม สาเหตุและผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างกฎเกณฑ์กติกา การวางแผนเงื่อนไขที่นำมาใช้ การตัดสินใจโอกาสของสิ่งที่จะเกิด การเปรียบเทียบข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาร่วมกัน

4. ขั้นสรุปกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นให้นักเรียนเปรียบเทียบเนื้อหาของสิ่งที่เรียนรู้กับชีวิตจริง การประยุกต์เชื่อมโยงเหตุการณ์จริงกับสถานการณ์จำลองให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

จากขั้นตอนในการใช้สถานการณ์จำลองสรุปได้ดังนี้

1. ขั้นนำ เป็นขั้นที่นำเข้าสู่กิจกรรม โดยการให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่ผู้เรียน การเล่าเรื่องสรุปของสถานการณ์ที่นำมาใช้ บอกวัตถุประสงค์ การแบ่งกลุ่ม และบทบาทของผู้เรียน

2. ขั้นตอนการ ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามกิจกรรมตามบทบาทที่ได้รับ

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลงครูควรนำให้ผู้เรียนได้ทบทวนและวิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ในขณะปฏิบัติกิจกรรม

4. ขั้นสรุป เน้นให้นักเรียนเปรียบเทียบเนื้อหาของสิ่งที่เรียนรู้กับชีวิตจริง และการเชื่อมโยงไปใช้ในเหตุการณ์จริง

6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง

งานวิจัยในประเทศ

ณัฐภา ระกำพล (2535: 55) ได้ศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลอง ที่มีต่อวินัยในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน ได้มาจากประชากรที่มีวินัยในห้องเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา พบว่านักเรียนมีวินัยในห้องเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พวงพยอม ชิตทอง (2535: 39) ได้ศึกษาผลการใช้สถานการณ์จำลอง ที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน สุ่มอย่างง่ายจากประชากร ซึ่งมีคะแนนการประหยัดต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน

กลุ่มทดลองใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการประหยัดสูงขึ้นกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิรวดี จุลสำรวจ (2540: 68) ได้เปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดอินทาราม จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน พบว่า นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

เกลเลอร์ (Geller, 1978: 219 –235 อ้างถึงใน พวงพยอม ชิดทอง 2536: 20) ได้ทำการวิจัยการใช้สถานการณ์จำลองมาแสดงบทบาทสมมติเพื่อปลูกฝังการเชื่อฟัง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความเชื่อฟังมากขึ้น

จากงานวิจัยดังกล่าว พบว่า เทคนิคสถานการณ์จำลองเป็นวิธีที่ช่วยเพิ่มการมีวินัยในห้องเรียน การประหยัด ความเชื่อมั่นในตนเอง และการเชื่อฟังของนักเรียน ผู้วิจัยจึงนำเทคนิคสถานการณ์จำลองมาใช้ในชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน

2.3.3 กรณีตัวอย่าง

1) ความหมายของกรณีตัวอย่าง

ทิสนา แคมมณี และคณะ (2522: 202) ให้ความหมายไว้ว่ากรณีตัวอย่าง เป็นวิธีการสอนที่ใช้กรณีหรือเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นจริง นำมาดัดแปลง และใช้กรณีตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ อภิปรายร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจ และฝึกฝนหาทางแก้ปัญหา

สุมน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2539: 640) ให้ความหมายไว้ว่า กรณีตัวอย่าง (Cases) คือสื่อการสอนที่สร้างขึ้นบนระบบปัญหาและการใช้ข้อมูลที่น่าสนใจ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและทักษะในเรื่องของการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ การให้เหตุผล และมีแนวทางในการแก้ปัญหาได้

สรุปได้ว่า กรณีตัวอย่าง หมายถึงวิธีการที่นำเหตุการณ์ เรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ และอภิปรายร่วมกัน เพื่อพัฒนาการคิด และตัดสินใจ

2) คุณค่าของกรณีตัวอย่าง

ทิสนา แชมมณี และคนอื่นๆ (2522: 202) กล่าวว่า การสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ได้รับรู้อย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายถึงเรื่องราวต่าง ๆ นั้นจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่าง ๆ ที่คล้ายกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ทำให้การเรียนรู้มีความหมายกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

สมพงษ์ จิตระดับ (2530: 83) กล่าวว่ากรณีตัวอย่างเป็นสื่อที่น่าสนใจ สามารถสร้างขึ้นจากสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม ในชีวิตประจำวัน ซึ่งน่าสนใจ น่าติดตาม และยังหาข้อสรุปไม่ได้ มาปรับเป็นกรณีตัวอย่าง กรณีตัวอย่างจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รู้จักแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ ความรู้สึก เจตคติของตนต่อผู้อื่นด้วย เสริมสร้างให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะในการทำงานกลุ่ม การอภิปราย

สุนน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2530: 241 อ้างถึงใน อัจจิมา จินวาลา 2535: 25) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างเป็นสื่อการสอนที่มีคุณค่า จะช่วยให้การเรียนการสอนมีลักษณะง่ายต่อความเข้าใจ น่าสนใจ และยังส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา

จากที่กล่าวมา กรณีตัวอย่าง เป็นสื่อที่น่าสนใจ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ ความรู้สึก เจตคติของตนต่อผู้อื่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา

3) การสร้างกรณีตัวอย่าง

การสร้างกรณีตัวอย่างนั้นครูผู้สอนจะต้องตื่นตัว กระตือรือร้นต่อข่าวคราว ความเคลื่อนไหว รู้จักสังเกต แล้วหากรณีต่างๆ อย่างมีหลักเกณฑ์ และสามารถปรับให้สอดคล้องกับเนื้อหา เหมาะกับวัย และระดับวุฒิภาวะของผู้เรียน มีแนวทางในการสร้างกรณีตัวอย่าง ดังนี้ (สุนน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2539: 640)

1. เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง หรือมีส่วนใกล้เคียงกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ไม่ควรเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นเอง
2. เป็นเรื่องที่ยังหาข้อยุติหรือข้อสรุปไม่ได้ มีประเด็นต้องใช้ความคิดของบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย ทางเลือกของความคิดเห็นหรือคำตอบมีหลายแนวทางและเปิดกว้าง กรณีตัวอย่างที่ไม่มีทางเลือกจะไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้.

3. มีสาระน่าสนใจ สนุกสนาน แทรกข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง
4. มีข้อมูลต่าง ๆ เพียงพอในการกำหนดปัญหา และกรณีตัวอย่างไม่ควรยากหรือง่ายเกินไป ที่จะแสดงความคิดเห็นทางเลือกและการตัดสินใจ
5. สอดคล้องกับเนื้อหา เหมาะกับวัยและประสบการณ์ของผู้เรียน
6. กรณีตัวอย่างควรเป็นรูปธรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงออก
7. กรณีตัวอย่างต้องมีคำถาม หรือประเด็นที่ใช้ในการอภิปราย และแสดงความคิดเห็น

การสร้างกรณีตัวอย่าง ควรสร้างจากเรื่องจริงหรือใกล้เคียง มีประเด็นที่ยังหาข้อยุติไม่ได้ มีสาระน่าสนใจ สอดคล้องกับเนื้อหา เหมาะสมกับวัย มีประเด็นที่ใช้ในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

4) การเขียนกรณีตัวอย่าง

สุมน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2539: 640) กล่าวไว้ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่า ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างไร
2. รวบรวมข้อมูล เหตุการณ์ เรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยการสังเกต สัมภาษณ์ ค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือประเภทต่างๆ การเลือกสรรข้อมูลที่ตรงกับเรื่องราวมีสาระให้ข้อคิด
3. ระบุเหตุการณ์สำคัญของกรณีตัวอย่างให้ชัดเจน แบ่งเหตุการณ์และลำดับของเรื่องราวให้ต่อเนื่อง
4. ลงมือเขียนกรณีตัวอย่างโดยใช้สำนวนภาษาง่าย ๆ กระชับ ไม่ยากเกินไปและเข้าใจให้ผู้เรียนติดตามเรื่อง
5. ไม่ควรเขียนในลักษณะชี้ช่องทางให้ผู้เรียนตัดสินใจในแนวที่ควรต้องการ
6. กำหนดวิธีการแบ่งกลุ่ม วิเคราะห์ และเวลาที่ใช้ในการอภิปรายรวมทั้งกำหนดประเด็นปัญหา
7. การวิเคราะห์ การใช้ความคิด ควรมีทางแก้ปัญหาได้หลายๆ ทาง
8. ชี้อุบัติการณ์ สถานที่ เหตุการณ์สำคัญๆ บางครั้งต้องเปลี่ยนแปลง ไม่ควรระบุจริงตามที่เกิดขึ้น

9. จัดทำคู่มือการใช้กรณีตัวอย่าง

การเขียนกรณีตัวอย่าง ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เลือกสรรเรื่องราวที่มีสาระ ระบุเหตุการณ์สำคัญในกรณีตัวอย่าง ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย

5) ประเภทของกรณีตัวอย่าง

กรณีตัวอย่างเป็นสื่อการสอนที่ผลิตจากสิ่งแวดลอม ชั่ว เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน เรื่องราวของบุคคลที่น่าสนใจ กรณีตัวอย่างแบ่งเป็นประเภท ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ดังนี้
 สุมณ อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2539: 641-642) กล่าวไว้ว่า สื่อการสอนประเภทนี้ สามารถผลิตได้จากสิ่งแวดลอม ชั่ว และเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน คำพูดหรือข้อวิจารณ์ที่น่าสนใจ เรื่องราวของบุคคลที่น่าสนใจ ได้แก่

1. ข่าวหนังสือพิมพ์ ข่าวเกี่ยวกับคุณธรรม ที่เป็นตัวอย่างที่ดี และสามารถปฏิบัติได้ด้วย
  2. เรื่องสั้น ที่มีเนื้อเรื่องไม่สลับซับซ้อนมากนัก มีเหตุการณ์สำคัญที่ก่อให้เกิดความรู้สึก เพื่อแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ต่อไป
  3. รูปภาพ เป็นรูปภาพที่เป็นเหตุการณ์มีประเด็นปัญหาที่ทำให้ ผู้เรียนใช้แสดงความคิดเห็นอภิปรายได้
  4. บทสนทนาหรือคำพูด เป็นบทสนทนาหรือคำพูดที่แตกต่างกันในเรื่องเดียวกัน ตามความเชื่อ ค่านิยม นำมาเป็นหัวข้ออภิปราย
  5. เรื่องยาวติดต่อ เป็นกรณีตัวอย่างที่มีเหตุการณ์เรื่องราวของบุคคลหลายคน มีสถานที่เกี่ยวข้องหลายแห่ง เป็นเรื่องค่อนข้างยาว มีประเด็นข้อสงสัยหลายๆ กรณี จึงต้องมีการตัดตอนเรื่องราวให้สั้นกระชับลงตามความเหมาะสมกับเรื่องราวและจำนวนผู้เรียน
- สรุปได้ว่ากรณีตัวอย่างมีหลายประเภท สามารถสร้างขึ้นได้จากสิ่งแวดลอม ชั่ว เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน คำพูดหรือข้อวิจารณ์ที่น่าสนใจ เรื่องราวของบุคคลที่น่าสนใจ

6) การนำกรณีตัวอย่างไปใช้

การนำกรณีตัวอย่างมาใช้เป็นสื่อการสอนและกิจกรรมในชั้นเรียนเป็นการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักติดตามข่าว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รู้จักสังเกต รู้จักอ่านและฟังข้อวิจารณ์ของผู้อื่น เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการและลำดับขั้นตอนการนำกรณีตัวอย่างไปใช้ จึงต้องมีการเตรียมการ ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ดังนี้

สุมน อมรวิวัฒน์ และ สมพงษ์ จิตระดับ (2537: 239) กล่าวถึงการเตรียมการเพื่อนำกรณีตัวอย่างไปใช้ดังนี้

1. ศึกษาแยกแยะและกำหนดหัวข้อที่ต้องการสอน การตั้งความคิดรวบยอด

2. เลือกเรื่องราวกรณีตัวอย่างที่เหมาะสมกับหัวข้อ

3. กำหนดขั้นตอนและรายละเอียดของการนำไปใช้ จำนวนผู้เรียน

วันเวลา สถานที่

4. การนำไปใช้ในชั้นเรียน การเตรียมห้องเรียน

5. การเพิ่มเติมเนื้อหา

6. แนวสรุปและประเด็นที่นักเรียนควรได้รับ

7) ขั้นตอนในการใช้กรณีตัวอย่าง

กรณีตัวอย่างเป็นวิธีการจัดกิจกรรมที่นำเหตุการณ์ เรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ ให้เหตุผล อภิปรายร่วมกัน และตัดสินใจ มีผู้เสนอแนะขั้นตอนในการใช้กรณีตัวอย่างดังนี้

อัจจิมา จินวาลา (2535: 8) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้ดำเนินการบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รู้

2. ผู้ดำเนินการเสนอกรณีตัวอย่างให้ผู้เรียนศึกษา พร้อมทั้งตั้งคำถามหรือประเด็นเพื่อให้สมาชิกได้อภิปรายร่วมกัน

3. ผู้ดำเนินการและผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน

จากที่กล่าวมา การใช้กรณีตัวอย่างแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นนำ ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนทราบ

2. ขั้นดำเนินการ ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษา

พร้อมประเด็นปัญหา คำถาม ให้ผู้เรียนร่วมอภิปราย

3. ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้ผู้เรียนได้ร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการร่วมกิจกรรม

8) งานวิจัยที่เกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าม้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่างพอจะนำมากล่าวได้ดังนี้

อัจจิมา จินวาลา (2535: 64) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสื่อน้อย

กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกรณีตัวอย่าง มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยที่กล่าวมา ซึ่งมีกรณีตัวอย่างอยู่ในโปรแกรมนั้นด้วย ต่สามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่างๆ ได้อย่างมีนัยสำคัญ ผู้วิจัยจึงสนใจใช้กรณีตัวอย่าง เป็นเทคนิคหนึ่งในการพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน

2.3.4 การอภิปรายกลุ่ม

1) ความหมายของการอภิปรายกลุ่ม

การอภิปรายกลุ่ม เป็นการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งของกลุ่มบุคคล

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2524) กล่าวถึง กระบวนการในการอภิปรายว่า เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้และทัศนะ ซึ่งครอบคลุมไปถึงกระบวนการคิด การใช้เหตุผล และการหาหลักฐานมาสนับสนุนทัศนะของตน สลับกันไป

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ (2529) กล่าวถึงความหมายของการอภิปรายกลุ่มว่า คือการที่บุคคลกลุ่มหนึ่งมีเจตนาที่จะพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือปรึกษาหารือกันออกความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาที่มีอยู่ หรือแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและถ่ายทอดประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน

สุมน อมรวิวัฒน์ และ สมพงษ์ จิตระดับ (2539: 627) กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่มกระบวนการศึกษาปัญหา ประเด็นที่ได้รับมอบหมายให้หาคำตอบร่วมกัน เป็นกิจกรรมที่ช่วยขัดเกลาความคิดของบุคคลในกลุ่มให้เกิดความรู้ที่ถูกต้อง มีความคิดเห็นในเรื่องราวเดียวกันอย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผล

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การอภิปรายกลุ่ม หมายถึงการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นกิจกรรมที่ช่วยขัดเกลาความคิดของบุคคลในกลุ่มให้เกิดความรู้ที่ถูกต้อง มีความคิดเห็นในเรื่องราวเดียวกันอย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผล

2) รูปแบบของการอภิปรายกลุ่ม

การอภิปรายกลุ่มมีรูปแบบการอภิปรายได้มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

พุทธชาติ เพชรสถิต (2535: 30) กล่าวถึงรูปแบบของการอภิปรายกลุ่มว่า การอภิปรายกลุ่มในชั้นเรียนประกอบด้วยสมาชิก 6-8 คน ทำหน้าที่เป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟัง โดย

พลัดกันแสดงความคิดเห็น มีผู้ดำเนินการอภิปราย 1 คน เป็นผู้บอกหัวข้อของเรื่อง ในการอภิปรายแบบนี้สมาชิกจะนั่งเป็นรูปวงกลม

สุมน อมรวิวัฒน์ และ สมพงษ์ จิตระดับ (2539: 628) กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่มย่อยเป็นวิธีการที่ใช้กับผู้เรียนประมาณ 7-10 คน ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้กับนักเรียนจำนวนน้อยกว่านี้อาจใช้การอภิปรายแบบระดมสมอง (Brain Storming) และเมื่อมีผู้เรียนมากกว่านี้สามารถนำการอภิปรายแบบรอบวง (Circular Response) มาใช้ การอภิปรายยังมีรูปแบบและวิธีการใช้อีกมากมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับเนื้อหา เวลาที่ใช้ จำนวนผู้เรียน

สรุปได้ว่าการอภิปรายกลุ่มในชั้นเรียนประกอบด้วยสมาชิก 6-8 คน ทำหน้าที่เป็นผู้พูดและผู้ฟัง โดยพลัดกันแสดงความคิดเห็น มีผู้ดำเนินการอภิปรายหรือประธาน 1 คน เพื่อบอกหัวข้อประเด็นที่จะอภิปราย

3) ขนาดของกลุ่ม

แลรี แอล บาร์เกอร์ (Lary L. Barker) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มควรจะใหญ่เพียงพอที่จะรวมคุณลักษณะ และทักษะของแต่ละคนได้อย่างมีความสัมพันธ์อันเป็นสิ่งจำเป็นในการใช้แก้ปัญหา และต้องเล็กพอที่จะจัดสรรโอกาสให้แต่ละคนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

สจิวต แอล ทับส์ (Steward L. Tubbs 992: 104 – 105) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มที่มีสมาชิก 5 คน จะเป็นกลุ่มที่มีคุณภาพ เพราะกลุ่มที่มีสมาชิกเท่านั้นจะเล็กพอสำหรับก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันอย่างเต็มที่ และใหญ่พอที่ก่อให้เกิดการระดมความคิดที่เพียงพอและการลงความเห็นที่เป็นเอกฉันท์

จากการแสดงทัศนะเกี่ยวกับขนาดที่เหมาะสมของกลุ่ม พอสรุปได้ว่า กลุ่มย่อยที่มีสมาชิกประมาณ 5 คน จะเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน เพราะสมาชิกได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง และได้ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นเพียงพอ

4) ขั้นตอนของการอภิปรายกลุ่ม

การอภิปรายจะให้ผลดี จะต้องมีการลำดับขั้นตอนในการดำเนินการอภิปราย ดังมีผู้กล่าวไว้ดังนี้

ผกา บุญเรือง (2525) กล่าวถึงขั้นตอนของการอภิปรายกลุ่มดังนี้

- (1) ขั้นเริ่มเสนอปัญหา โดยทั่วไปแล้วประธานเป็นผู้เสนอ
- (2) ขั้นทำความเข้าใจในปัญหา โดยสมาชิกของกลุ่มปรึกษา ร่วมกัน

และตกลงสรุปร่วมกัน

(3) **ชั้นอภิปรายปัญหาหรือดำเนินการอภิปราย** โดยการรวบรวม

ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นจากกลุ่ม

(4) **ชั้นสรุปผล** โดยการตกลงร่วมกันในที่ประชุมเห็นสอดคล้อง

สมจิต สวธนไพบุลย์ (2526: 120-121) กล่าวขั้นตอนของการ

อภิปรายไว้ 3 ชั้นดังนี้

(1) **ชั้นเตรียมการ**

เป็นชั้นกำหนดรูปแบบ หัวข้อ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย เวลา และบทบาทของการอภิปราย ได้แก่ ประธาน เลขานุการ และผู้ร่วมอภิปราย การให้เวลาในการเตรียมตัวหรือศึกษาหาความรู้ในเรื่องที่จะอภิปราย

(2) **ชั้นอภิปราย**

ก. ถ้าครูเป็นผู้นำการอภิปราย ครูควรใช้คำถามประเภทที่กระตุ้นให้คิด ถามนักเรียนให้ทั่วถึง พยายามอย่าให้คนใดคนหนึ่งผูกขาดความคิดเห็น พร้อมให้การเสริมแรง ให้นักเรียนกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น

ข. ถ้านักเรียนเป็นผู้นำอภิปราย ครูผู้สอนควรจะต้องคอยดูแลช่วยให้ผู้อภิปราย ทั้งผู้นำการอภิปรายและผู้ร่วมการอภิปรายได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง และบรรลุจุดประสงค์ของการอภิปราย

(3) **ชั้นสรุปและอภิปรายผล**

ก. ครูซักถามให้นักเรียนช่วยกันสรุปเพื่อสำรวจดูความสนใจของนักเรียน

ข. สังเกตการแสดงออกของนักเรียนในด้านความคิดเห็นที่เป็นเหตุเป็นผล

ค. สังเกตการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง การสนับสนุนความคิดเห็นของคนอื่น ความมั่นใจ การพูดชัดเจน และการรู้จักซักถามผู้ร่วมอภิปรายด้วยตนเอง

สุมน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2539: 627-628)

กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มย่อยนักเรียนจะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมเองในทุกๆ ขั้นตอน โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

(1) การเลือกประธาน และเลขานุการของกลุ่ม บทบาทสมาชิกที่จำเป็นของนักเรียนบางคนในกลุ่ม การเป็นประธาน เลขานุการและบทบาทอื่น ๆ ของนักเรียนในห้องเรียน ควรมีการผลัดเปลี่ยนและหมุนเวียนกันไป

(2) ประธานทำความเข้าใจในข้อตกลงกับสมาชิกในกลุ่ม ในเรื่องของจุดมุ่งหมาย หัวข้อการอภิปราย ประเด็นปัญหาที่ได้รับมอบหมายให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

(3) ประธานกับสมาชิกกลุ่มตกลงร่วมกันเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการระเบียบข้อปฏิบัติในการดำเนินการอภิปราย เวลาที่นำมาใช้ เป็นต้น

(4) ประธานและสมาชิกกลุ่มร่วมกันดำเนินการอภิปรายแสดงความคิดเห็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ทีละเรื่อง ทีละประเด็นปัญหา ไม่ให้สับสนกันหรือออกนอกประเด็นที่กำหนดไว้

(5) เลขานุการจดข้อการประชุม และสรุปผลการอภิปรายให้กลุ่มทราบเป็นระยะๆ จนได้คำตอบหรือข้อสรุปที่เด่นชัดของกลุ่ม เลขานุการควรอ่านสรุปผลรวมให้สมาชิกทุกคนรับข้อตกลงนี้อีกครั้งหนึ่ง

สรุปขั้นตอนในการอภิปรายกลุ่มแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

(1) ขั้นนำ คือขั้นเตรียมการที่ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบของการอภิปราย ซึ่งแจกวัดดูประสงค์ให้ผู้เรียนทราบ การแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย มีการเลือกประธาน และเลขานุการ

(2) ขั้นดำเนินการ คือขั้นอภิปรายให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อเรื่องที่กำหนด โดยมีประธานเพื่อทำหน้าที่ดำเนินการอภิปราย สมาชิกแสดงความคิดเห็น และเลขานุการทำหน้าที่บันทึกการประชุม

(3) ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปราย

(4) ขั้นสรุป ผู้เรียนและผู้วิจัยร่วมกันสรุป

5) ประโยชน์และคุณค่าของการอภิปรายกลุ่ม

การใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยในการเรียนการสอน ก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่า ดังมีผู้กล่าวไว้ดังนี้

เล็ยวนาร์ด เฮช คลาก และเออริวิง สตาร์ (Leonard H. Clark and Irving Starr 1976: 197-199 อ้างถึงใน ศิริวรรณ จากแก้ว 2537: 13) กล่าวไว้ ดังนี้

1. การอภิปรายกลุ่มทำให้นักเรียนแต่ละคนได้มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน
หน้าที่และบทบาทต่าง ๆ
2. การอภิปรายกลุ่มจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้
3. การอภิปรายกลุ่มจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีการเรียนรู้ทักษะ
ทางสังคม และพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มและสังคม ทำให้เกิดการรู้จักให้ และการเป็นผู้ยอมรับ
4. การอภิปรายกลุ่มสามารถพัฒนาความสามารถของกลุ่มได้
5. การอภิปรายกลุ่ม เพิ่มความน่าสนใจในการร่วมกิจกรรม
การอภิปรายกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความ
คิดเห็น ได้พัฒนาทักษะทางสังคม ช่วยให้การจัดกิจกรรมน่าสนใจ

จะเห็นได้ว่าเทคนิคบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การ
อภิปรายกลุ่ม และกรณีตัวอย่าง แต่ละเทคนิคมีวิธีการและขั้นตอนที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่เน้น
การมีส่วนร่วม ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ โดยในแต่ละขั้นตอนผู้เรียนจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรม
ร่วมคิด ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น และร่วมสรุป ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการแสดง
ความคิดเห็นและทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการมุ่งให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง จะเห็นว่าแต่ละ
เทคนิคมีวิธีการและขั้นตอนที่แตกต่างกันบ้าง แต่โดยสรุปจะมี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นนำ คือขั้น
เตรียมก่อนลงมือดำเนินกิจกรรม 2) ขั้นดำเนินกิจกรรม คือขั้นลงมือปฏิบัติทำกิจกรรมร่วมกัน
แสดงความคิดเห็น อภิปรายให้เหตุผล หาแนวทางในการตัดสินใจทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิด
นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ 3) ขั้นสรุป คือ การสรุปผลจากการ
ร่วมทำกิจกรรม ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การจะพัฒนา
ความรับผิดชอบในการเรียนให้เกิดขึ้นกับนักเรียน สิ่งหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสนับสนุนให้การจัด
กิจกรรมบรรลุเป้าหมาย คือ เทคนิคหรือวิธีการที่นำมาใช้ ผู้วิจัยจึงได้สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อ
พัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน จำนวน 12 กิจกรรมซึ่งจะใช้เทคนิคบทบาทสมมติ
กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง และการอภิปรายกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 วิธีการเรียนรู้ และขั้นตอนของ บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง และการอภิปรายกลุ่ม

เทคนิค	วิธีการเรียนรู้	ขั้นตอน
บทบาทสมมติ	การใช้สถานการณ์สมมติขึ้น กำหนดบทบาท เฉพาะตัวให้แก่สมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม โดยไม่มีการฝึกซ้อมมาก่อน และถือเอาการแสดงออกทั้งความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปราย เพื่อการเรียนรู้ในเนื้อหา	ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้ ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ
สถานการณ์จำลอง	การจำลองเหตุการณ์ หรือการเลียนแบบสถานการณ์ให้ใกล้เคียงเรื่องที่เกิดขึ้นจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา มีความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ได้ดี อีกทั้งยังสามารถถ่ายทอดโยงการเรียนรู้จากการฝึกไปยังเนื้อหาที่ต้องการ	ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้ ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ
กรณีตัวอย่าง	การนำเสนอกรณี เรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง มาดัดแปลงให้สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการพัฒนาให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ ให้เหตุผล อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน	ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้ ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ
อภิปรายกลุ่ม	กระบวนการที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มสนทนา แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นในสถานการณ์ที่กำหนดให้ เพื่อพิจารณาข้อตกลงที่จะแก้ปัญหาในเรื่องนั้น ๆ ด้วยหลักการและเหตุผล	ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้ ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประเภทและแบบการวิจัย
2. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. เก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประเภทและแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) โดยใช้รูปแบบการทดลองที่มีการสุ่มก่อนเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วัดตัวแปรตามก่อนและหลังการทดลอง(Randomize Control Group Pretest – Posttest Design)

กลุ่มทดลอง RE	O ₁	X ₁	O ₂
กลุ่มควบคุม RC	O ₃	X ₂	O ₄

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- R แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Assignment)
- E แทน กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
- C แทน กลุ่มควบคุม (Control Group)
- X₁ แทน การจัดการกระทำ (Treatment) ให้ชุดกิจกรรมแนะแนว
- X₂ แทน การจัดการกระทำ (Treatment) ให้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ
- O₁ แทน ผลทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ของกลุ่มทดลอง
- O₂ แทน ผลทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ของกลุ่มทดลอง
- O₃ แทน ผลทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ของกลุ่มควบคุม
- O₄ แทน ผลทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ของกลุ่มควบคุม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพันธ์ อำเภอปากพันธ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 160 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพันธ์ อำเภอปากพันธ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลอง แล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบความรับผิดชอบในการเรียน เพื่อคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนความรับผิดชอบในการเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 30 คน แล้วสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน

3.2 กิจกรรมแนะแนว

3.2.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน

3.2.2 กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียนซึ่งได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร บทความ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดขอบข่ายความรับผิดชอบในการเรียน ตามนิยามศัพท์ ซึ่งประกอบด้วย ความรับผิดชอบในการเรียน 3 ด้าน คือ

2.1 ความมีวินัยในตนเอง

2.2 ความกระตือรือร้นในการเรียน

2.3 ความขยันหมั่นเพียร

3. ศึกษาแบบทดสอบจากงานวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบความ
 รับผิดชอบในการเรียน ได้แก่ แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อของสุทธิพงศ์ บุญผดุง(2541) แบบ
 สำรวจความใส่ใจในการเรียน ของเพ็ญเพ็ญ จิรัชัย (2544 : 80-83) แบบสอบถามความรับผิด
 ชอบของพรรณี ทองทับ (2545 : 105-109) แบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียนของปิยนันท์
 สีสม (2536 : 112-118)

4. สร้างแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียนให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ ซึ่งแบบ
 วัดนี้มีจำนวน 60 ข้อ โดยแบ่งคำถามออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

-ด้านความมีวินัยในตนเอง	จำนวน 20 ข้อ ตั้งแต่ข้อ 1 – 20
-ด้านความกระตือรือร้น	จำนวน 20 ข้อ ตั้งแต่ ข้อ 21 – 40
-ด้านความขยันหมั่นเพียร	จำนวน 20 ข้อ ตั้งแต่ข้อ 41 - 60

5. นำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน
 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ข้อคำถาม และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ โดย
 พิจารณาข้อที่ผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 พิจารณาว่าใช้ได้ (ดังแสดงในภาคผนวก)

6. ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียนตามข้อเสนอแนะ
 ของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียนที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
 ของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 60 ข้อไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีปากพอง
 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 50 คน

8. นำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียนมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์
 ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงสูดมายังต่ำสุด แล้วหา
 ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย t – test แล้วเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทาง
 สถิติที่ระดับ .05 เหลือจำนวน 49 ข้อ ไว้ใช้ในการทดลอง (ดังแสดงในภาคผนวก)

9. หาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน โดยคัดเลือก
 เฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตามที่ระบุในข้อ 8 มาหาความเที่ยงโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา
 (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .9279 โดยใช้สูตรใน
 การหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} - 1 \cdot \left\{ \frac{\sum s_i^2}{\sum s_i^2} \right\}$$

α = ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อของแบบทดสอบ

S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน

ข้อ	ลักษณะพฤติกรรม	5	4	3	2	1
1	นักเรียนไม่มีสมาธิในขณะที่เรียน					
2	นักเรียนจะซักถามครูทันทีเมื่อไม่เข้าใจในเนื้อหาที่ครูกำลังสอน					

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ได้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นมากที่สุด ได้ 5 คะแนน

4 หมายถึง นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นมาก ได้ 4 คะแนน

3 หมายถึง นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นระดับปานกลาง ได้ 3 คะแนน

2 หมายถึง นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นระดับน้อย ได้ 2 คะแนน

1 หมายถึง นักเรียนไม่ได้กระทำพฤติกรรมนั้นเลย ได้ 1 คะแนน

ข้อความที่มีความหมายในทางลบได้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นมากที่สุด ได้ 1 คะแนน

4 หมายถึง นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นมาก ได้ 2 คะแนน

3 หมายถึง นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นระดับปานกลาง ได้ 3 คะแนน

2 หมายถึง นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นระดับน้อย ได้ 4 คะแนน

1 หมายถึง นักเรียนไม่ได้กระทำพฤติกรรมนั้นเลย ได้ 5 คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก มีจำนวน 41 ข้อ

ข้อความที่มีความหมายทางลบ มีจำนวน 8 ข้อ ได้แก่ 3, 7, 11, 14, 21, 23, 29 และ 30

นำคะแนนที่ได้แต่ละข้อมารวมกันเป็นคะแนนความรับผิดชอบในการเรียนของแต่ละคน

แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยของกลุ่ม

2. ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน

ในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย
2. ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว
3. สร้างชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งในแผนกิจกรรม แต่ละแผนประกอบด้วย
  - 3.1 ชื่อกิจกรรม
  - 3.2 แนวคิด
  - 3.3 จุดมุ่งหมาย
  - 3.4 สื่อประกอบกิจกรรม
  - 3.5 การดำเนินกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย
    - 3.5.1 ขั้นนำ
    - 3.5.2 ขั้นกิจกรรม โดยมีขั้นตอนย่อยคือ ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้ ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ
    - 3.5.3 ขั้นสรุป
  - 3.6 การประเมินผล
4. นำชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา (มีรายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ นิยามศัพท์เฉพาะ กิจกรรม เนื้อหา วิธีดำเนินการ และการประเมินผล
5. ปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
6. นำชุดกิจกรรมแนะแนวไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีคุณลักษณะเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

3. กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

ในการสร้างกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาดำรง เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย
2. สร้างกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ และจุดมุ่งหมาย ของกิจกรรมที่ใช้ในแต่ละครั้ง
3. นำกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา (มีรายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ นิยามศัพท์เฉพาะ กิจกรรม เนื้อหา วิธีดำเนินการ และการประเมินผล
4. ปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมแนะแนวแบบปกติตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
6. นำกิจกรรมแนะแนวแบบปกติไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีคุณลักษณะเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ความเหมือนและความแตกต่างของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน กับกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ เปรียบเทียบได้ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ตารางเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
<p>กลุ่มทดลอง มีวิธีจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคการจัดกิจกรรม ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เทคนิคบทบาทสมมติ 2. เทคนิคกรณีตัวอย่าง 3. เทคนิคสถานการณ์จำลอง 4. เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม <p>ซึ่งจะดำเนินกิจกรรม เป็น 5 ขั้น คือ</p> <p>ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์</p> <p>ขั้นที่ 2 ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้</p> <p>ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต</p> <p>ขั้นที่ 4 ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ</p> <p>ขั้นที่ 5 ขั้นติดตามและประเมินผล</p>	<p>กลุ่มควบคุม มีวิธีดำเนินกิจกรรมดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กล่าวต้อนรับนักเรียน 2. บอกวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรม 3. สนทนาเกี่ยวกับสาระสำคัญของเนื้อหา 4. บรรยายสถานการณ์ให้นักเรียนฟัง 5. ชักถาม อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น 6. สรุปเพิ่มเติม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิต 7. ประเมินผล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ก่อนการทดลอง

- 4.1.1 ใช้แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนที่อาสาสมัคร เก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง จากนั้นจึงสุ่มกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังที่ปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงคะแนนความรับผิดชอบในการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง

คะแนนกลุ่มทดลอง	คะแนนกลุ่มควบคุม
112	111
113	112
114	119
124	125
126	128
135	132
140	139
140	140
141	142
144	142
147	144
147	145
148	145
151	146
152	146
เฉลี่ย 135.60	เฉลี่ย 134.40

4.2 การดำเนินการทดลอง

จัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรม ให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวม 12 ครั้ง ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุม ใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวม 12 ครั้ง

ตารางที่ 3.3 กิจกรรม วัตถุประสงค์ และเทคนิคที่ใช้ ในชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
ความรับผิดชอบในการเรียน

ครั้งที่/กิจกรรม	พัฒนาด้าน	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้
ครั้งที่ 1 / ปฐมนิเทศ	ความมีวินัย	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนภายในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม 2. เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรม 3. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของความรับผิดชอบในการเรียน	อภิปรายกลุ่ม
ครั้งที่ 2 / เป้าหมายการเรียน	ความขยันหมั่นเพียร	1. เพื่อให้นักเรียนบอกจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนเองได้ 2. เพื่อให้นักเรียนบอกหลักการในการวางแผนชีวิตที่ดีได้ 3. เพื่อให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย	อภิปรายกลุ่ม

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ครั้งที่/กิจกรรม	พัฒนาด้าน	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้
ครั้งที่ 3 / เวลามีคุณค่า	ความขยันหมั่นเพียร	1. เพื่อสำรวจการใช้เวลาทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละวันของนักเรียน 2. เพื่อให้ นักเรียนตระหนักในความสำคัญและประโยชน์ของการใช้เวลาอย่างเหมาะสม 3. เพื่อให้ นักเรียนสามารถวางแผนการใช้เวลาได้อย่างเหมาะสม	กรณีตัวอย่าง
ครั้งที่ 4 / สมาธิกับการเรียน	ความมีวินัยในตนเอง	1. เพื่อให้ นักเรียนสามารถฝึกควบคุมจิตของตนเองให้มีสมาธิในการเรียนได้ 2. นักเรียนสามารถบอกผลดีผลเสียของการมีและไม่มีสมาธิในการเรียนได้ 3. เพื่อให้ นักเรียนสามารถสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ทำให้มีสมาธิในการเรียนได้	บทบาทสมมติ
ครั้งที่ 5 / ใส่ใจในการฟัง	ความมีวินัยในตนเอง	1. เพื่อให้ นักเรียนรับรู้และเข้าใจปัญหาเกี่ยวกับการเรียน 2. เพื่อให้ นักเรียนบอกความสำคัญของการตั้งใจเรียนได้	สถานการณ์จำลอง
ครั้งที่ 6 / ว่าภูมิใจทำได้ดี	ความกระตือรือร้น	1. เพื่อให้ นักเรียนระบุนิ่ววิธีเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับตนเองได้	บทบาทสมมติ

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ครั้งที่/กิจกรรม	พัฒนาด้าน	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้
		2.นักเรียนสามารถนำวิธีการไปพัฒนาการเรียนของตนได้	
ครั้งที่ 7 / ไม่พร้อม	ความกระตือรือร้น	1.นักเรียนสามารถบอกผลเสียของการผลัดวันประกันพรุ่งได้ 2.นักเรียนมีความเอาใจใส่และตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย 3.นักเรียนมีความตั้งใจเรียนมากขึ้น	กรณีตัวอย่าง
ครั้งที่ 8 / ทบทวนดีมี ประโยชน์	ความขยันหมั่นเพียร	1.เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาทบทวนบทเรียน 2.เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการทบทวนบทเรียน	สถานการณ์จำลอง
ครั้งที่ 9 / บันทึกดีเรียนดี	ความกระตือรือร้น	1.เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบการเรียนด้วยการจดบันทึก 2.เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการจดบันทึก	สถานการณ์จำลอง
ครั้งที่ 10 / คิดใหม่ทำใหม่	ความกระตือรือร้น	1.เพื่อให้นักเรียนสามารถควบคุมตนเองในเรื่องการเรียนได้ 2.เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและติดตามการกระทำของตนเองได้ 3.เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญของความรับผิดชอบในการเรียน	กรณีตัวอย่าง

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ครั้งที่/กิจกรรม	พัฒนาด้าน	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้
ครั้งที่ 11 / การบ้านการเรียน	ความมีวินัย	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่า ของการส่งงานครบและตรง เวลา 2. นักเรียนสามารถบอกผลเสีย ของการส่งงานไม่ครบและไม่ ตรงตามเวลาที่กำหนด	บทบาทสมมติ
ครั้งที่ 12 / ปัจฉิมนิเทศ	ความมีวินัย	1. นักเรียนสามารถสรุปความ สำคัญของความรับผิดชอบใน การเรียนได้ 2. นักเรียนสามารถสรุปสาระ ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจ กรรมพัฒนาความรับผิดชอบ ในการเรียนได้ 3. นักเรียนสามารถบอก ลักษณะพฤติกรรมผู้มีความรับ ผิดชอบในการเรียนได้	อภิปรายกลุ่ม

4.3 หลังการทดลอง

ภายหลังจากสิ้นสุดการทดลองแล้ว 1 สัปดาห์ ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาทำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียนชุดเดียวกับที่ใช้ประเมินก่อนการทดลอง และเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 อธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรับผิดชอบในการเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

5.2 เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) (ดูในภาคผนวก)

5.3 เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test independent) (ดูในภาคผนวก)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาความความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

1.2 เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2. การเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

2.1 อธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม นำเสนอในตารางที่ 4.1

2.2 เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง นำเสนอในตารางที่ 4.2

2.3 เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนภายหลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม นำเสนอในตารางที่ 4.3

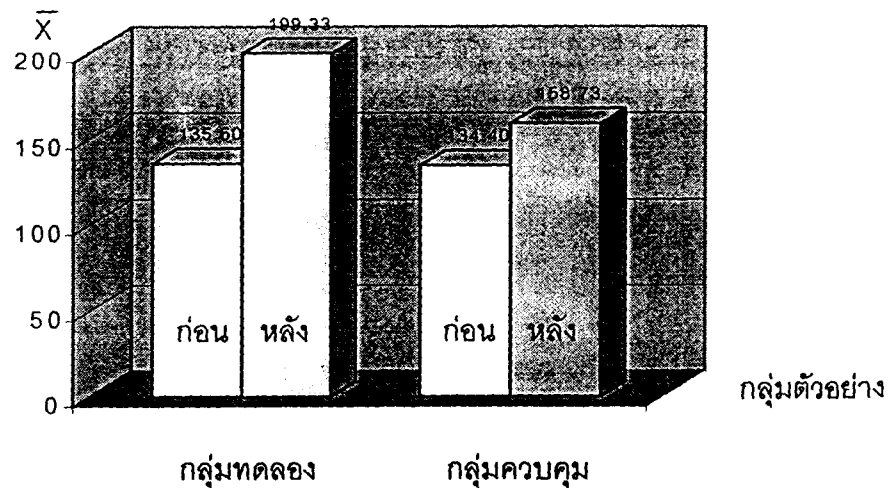
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของความรับผิดชอบในการเรียน
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาค่า t - Distribution
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรับผิดชอบในการเรียนของ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	การทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.
กลุ่มทดลอง	ก่อน	15	135.60	14.19
	หลัง	15	199.33	13.24
กลุ่มควบคุม	ก่อน	15	134.40	12.46
	หลัง	15	158.73	10.62

จากตารางที่ 4.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบในการเรียนก่อนการทดลอง เท่ากับ 135.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 14.19 ค่าเฉลี่ยของความรับผิดชอบในการเรียน หลังการทดลอง เท่ากับ 199.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 13.24 นักเรียนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบในการเรียนก่อนการทดลอง เท่ากับ 134.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 12.46 ค่าเฉลี่ยความรับผิดชอบในการเรียน หลังการทดลอง เท่ากับ 158.73 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 10.62 คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แสดงเป็นกราฟได้ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 คะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบในการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความรับผิดชอบในการเรียนของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

การทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t
ก่อนทดลอง	15	135.60	14.19	14	29.22**
หลังทดลอง	15	199.33	13.24		

**p < .01

จากตารางที่ 4.2 พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความรับผิดชอบในการเรียน ระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม ภายหลังจากการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	df	t
กลุ่มทดลอง	15	199.33	13.24	28	9.25**
กลุ่มควบคุม	15	158.73	10.62		

**p < .01

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

ตารางที่ 4.4 แสดงการประเมินผลของนักเรียนในกลุ่มทดลอง ที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน

ข้อที่	รายการประเมิน	($\bar{X}$)	(S.D)	สรุป
1	ความรู้และประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม	4.40	0.61	มาก
2	นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.06	0.67	มาก
3	ความเหมาะสมของเวลาและสถานที่	3.80	0.65	ปานกลาง
4	ความน่าสนใจของกิจกรรม	4.33	0.59	มาก
5	ความเหมาะสมของสื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม	4.26	0.67	มาก
6	ความเหมาะสมของบรรยากาศในขณะจัดกิจกรรม	3.86	0.80	ปานกลาง
7	ความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม	4.66	0.47	มาก
8	นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	4.66	0.47	มาก
9	หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนเห็นความสำคัญของความรับผิดชอบในการเรียนมากขึ้น	4.26	0.57	มาก
10	นักเรียนพึงพอใจและมีความสุขกับการเข้าร่วมกิจกรรม	4.53	0.49	มาก

จากตารางที่ 4.4 นักเรียนกลุ่มทดลองประเมินผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน อยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพ่อง มีรายละเอียดการวิจัยโดยสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง และนักเรียนกลุ่มควบคุม ภายหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพ่อง อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2546 จำนวน 160 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพ่อง อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2546 ที่ได้คะแนนจากแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 30 คน แล้วสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

1.2.2 เครื่องมือการวิจัย

- 1) แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน เป็นแบบทดสอบมีจำนวนทั้งหมด 49 ข้อ
- 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน มีทั้งหมด 12 กิจกรรม
- 3) กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ 12 กิจกรรม

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ก่อนการทดลอง

(1) สุ่มนักเรียนเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ใช้แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

(2) สุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

2) ดำเนินการทดลอง

ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง เทคนิคบทบาทสมมติ

เทคนิคสถานการณ์จำลอง และเทคนิคการอภิปรายกลุ่ม ให้นักเรียนกลุ่มทดลอง เข้าร่วมกิจกรรมครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง รวม 12 ครั้ง ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง รวม 12 ครั้ง

3) หลังการทดลอง

ภายหลังสิ้นสุดการทดลองแล้ว 1 สัปดาห์ ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียนชุดเดียวกับที่ใช้ประเมินก่อนการทดลอง และเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) อธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรับผิดชอบในการเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2) เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียน ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

3) เปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test independent)

1.3 ผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพ่อง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.3.1 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

1.3.2 ภายหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3.3 การประเมินผลของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน อยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ข้อ คือความรู้และประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ความน่าสนใจของกิจกรรม ความเหมาะสมของสื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม ความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนเห็นความสำคัญของความรับผิดชอบในการเรียนมากขึ้น และนักเรียนพึงพอใจและมีความสุขกับการเข้าร่วมกิจกรรม และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ความเหมาะสมของเวลาและสถานที่ และความเหมาะสมของของบรรยากาศในการจัดกิจกรรม

2. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของวลัยลักษณ์ ภักดีผล (2533: 37) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อความไม่ประมาทในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การสอนโดยการใช้ชุดการ

แนะแนวทำให้นักเรียนมีความไม่ประมาทในการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 01 ผลการวิจัยของ เพ็ชรนิภา นนทนาคร (2541: 44) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อความสนใจในการอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสมุทรพิทยาคม กิ่งอำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการแนะแนวมีความสนใจในการอ่านมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 01 และผลการวิจัยของน้องนุช เพ็ชรดี (2542: 67) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดคลองสวน ๗ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า การสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ . 01

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถพัฒนาให้นักเรียนให้มีความรับผิดชอบในการเรียนเพิ่มขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นการนำวิธีการที่เป็นระบบ มีขั้นตอน มุ่งให้ประสบการณ์ตรงกับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง เทคนิคบทบาทสมมติ เทคนิคสถานการณ์จำลอง และเทคนิคการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งเทคนิคเหล่านี้ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ แล้วประมวลข้อมูลเพื่อนำมาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนของตนเองไปในทางที่ดีได้

2.2 นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุพดี ปิตตะคุ (2537: 46) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีเยี่ยมอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 01 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรวรรณ มีแก้ว (2539: 54) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวในการเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนวัดบางคู จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีคะแนนวิถีชีวิตประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามโปรแกรมการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 01

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในกลุ่มทดลอง ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ ทั้งนี้เป็นเพราะการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นการนำวิธีการที่เป็นระบบ มีขั้นตอน มุ่งให้ประสบการณ์ตรงกับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง เป็นการอ้างอิงเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงนำมาดัดแปลง และใช้เป็นตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ และร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การนำเอากรณีต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงมาจัดกิจกรรมจะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมมีลักษณะใกล้เคียงกับความจริง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และฝึกฝนหาทางแก้ปัญหา นั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม ส่วนบทบาทสมมติ เป็นการใช้เหตุการณ์สมมติที่มีการกำหนดบทบาทให้นักเรียนได้แสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลัก ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้ใช้ความคิดวิเคราะห์และเปรียบเทียบพฤติกรรมของตนเองกับพฤติกรรมการแสดง ซึ่งจะช่วยให้บรรยากาศการทำกิจกรรมดำเนินไปด้วยความสนุกสนานและน่าสนใจ สถานการณ์จำลอง ก็เป็นการสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความจริง แล้วให้นักเรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิริยาโต้ตอบกัน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่างๆ และเทคนิคการอภิปรายกลุ่ม เป็นวิธีการที่มีประโยชน์ต่อนักเรียน เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดงออก และช่วยให้นักเรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งเทคนิคเหล่านี้ทำให้นักเรียนได้ แสดงออกและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในกลุ่มสมาชิก ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น อยากเข้าร่วมกิจกรรม และนักเรียนมีความสนิทสนมคุ้นเคย ซึ่งกันและกัน กล่าวพูด กล่าวถาม กล่าวทำ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันและกันโดยเฉพาะในด้านการเรียน เพราะนักเรียนเหล่านี้ เป็นนักเรียนที่สมัครใจเข้ามาร่วมกิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน ส่วนกิจกรรมแนะแนวแบบปกตินั้นครูเป็นผู้บรรยายผู้เดียว และนักเรียนไม่ได้ร่วมกิจกรรมในลักษณะเป็นกลุ่ม แต่เป็นในลักษณะต่างคนต่างทำ นักเรียนนั่งอยู่กับที่ ไม่ค่อยได้เปลี่ยนบรรยากาศ จึงทำให้นักเรียนมีความคิดที่จำกัดและไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น อีกทั้งนักเรียนมีโอกาสดังกล่าวออกน้อยหรือไม่ได้แสดงออกเลย แม้จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น นักเรียนก็ไม่มีเวลามากที่จะแสดงออก ทำให้บรรยากาศในการเข้าร่วมกิจกรรมไม่น่าสนใจเท่ากับกิจกรรมของกลุ่มทดลอง

2.3 การประเมินผลของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน อยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ข้อ คือความรู้และประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิต

ประจำวัน ความน่าสนใจของกิจกรรม ความเหมาะสมของสื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม ความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนเห็นความสำคัญของความรับผิดชอบในการเรียนมากขึ้น และนักเรียนพึงพอใจและมีความสุขกับการเข้าร่วมกิจกรรม และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ความเหมาะสมของเวลาและสถานที่ และความเหมาะสมของของบรรยากาศในการจัดกิจกรรม

สรุปผลการประเมินผลของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลอง พบว่า นักเรียนประเมินผลส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

จากผลการทดลอง การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนดังกล่าว พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบในการเรียนสูงขึ้นหลังจากได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว และนักเรียนในกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนได้ จึงน่าจะเป็น ทางเลือกหนึ่งที่ผู้บริหารและครู- อาจารย์ ผู้ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียนควรจะเน้นการฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยอาจจะนำไปประยุกต์ใช้หรือสอดแทรกในวิชาต่าง ๆ หรือใช้ในคาบกิจกรรมแนะแนว คาบทักษะชีวิต คาบโฮมรูม

3.1.2 ผู้ปกครองก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนานักเรียน จึงควรเริ่มปลูกฝังให้นักเรียนมีความรับผิดชอบตั้งแต่ยังเด็ก โดยอาจจะให้เขาทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง หรืองานภายในบ้าน และผู้ปกครองก็ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนด้วย และควรติดตามให้เขารับผิดชอบต่องานนั้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความเคยชินจนติดเป็นนิสัย เนื่องจากการปลูกฝังความรับผิดชอบในการเรียนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น อาชีวศึกษา ระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

3.2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนทั้งที่โรงเรียน และที่บ้าน เพื่อดูแนวโน้มว่านักเรียนจะมีความรับผิดชอบเหมือนกันหรือไม่

3.2.3 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้ติดตามผลในระยะยาวเพื่อศึกษาดูความคงทนของความรับผิดชอบในการเรียน ควรมีการติดตามผลหลังจากสิ้นสุดการทดลองแล้ว เป็นระยะๆ ทุกๆ 1 หรือ 2 เดือน เพื่อดูว่าความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนยังคงอยู่กับนักเรียนมากน้อยเพียงใด

3.2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดชอบในการเรียนระหว่างนักเรียนในเขตเมือง กับนักเรียนต่างอำเภอว่าจะมีความรับผิดชอบในการเรียนต่างกันหรือไม่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544** กรุงเทพฯ ฯ โรงพิมพ์องค์การ
รับส่งสินค้าและครุภัณฑ์ 2544
- กรมวิชาการ,กระทรวงศึกษาธิการ **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2545
- การศาสนา,กรม กองวัฒนธรรม **ศิลปกรรมและวัฒนธรรมไทย** กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
การศาสนา 2521
- กาญจนา แก้วเทพ "สื่อเพื่อการพัฒนา"**วารสารสังคมพัฒนา 4** (กรกฎาคม-กันยายน 2530)
หน้า 37
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ **ลักษณะชีวิตสู่ความสำเร็จ 2** กรุงเทพมหานคร ชัคเช็สมิเดีย 2539
- คณะอนุกรรมการจัดทำคู่มือการปลูกฝังค่านิยมของกลุ่มนักบริหาร กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มสมาคม
มูลนิธิและกลุ่มพัฒนากำลังคน **คู่มือปลูกฝังค่านิยม** สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ 2526
- จงจิตร ศิริทรัพย์จันทน์ "ปัจจัยที่มีผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 ในกรุงเทพมหานคร" **ปริญญานิพนธ์** ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาค
วิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2538
- จรรยา สุวรรณทัต ดวงเดือน พันธมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิก **พื้นฐานความเข้าใจทาง
จิตวิทยา** กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช 2521
- จิรวดี จุลสำรวล "การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการให้คำปรึกษา
กลุ่มที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดใหญ่อินทาราม จังหวัดชลบุรี" **ปริญญานิพนธ์**
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2540
- ฉัตรสุดา หาญประกอบสุข "การใช้ชุดแนะแนวเพื่อการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดบ้านม้า อำเภอเมืองลำพูน" **การศึกษาค้นคว้าอิสระ**
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2540
- ชม ภูมิภาค **บทความวิทยุกระจายเสียงของสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทยชุดการ**

ศึกษาเพื่อคุณธรรม กรุงเทพมหานคร เจริญวิทย์การพิมพ์ 2525

ชูศรี สนิทประชากร **วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรใหม่** กรุงเทพมหานคร
วัชรการพิมพ์ 2525

เซาวลิต ชำนาญ "พฤติกรรมกรเรียนที่พึงประสงค์" ใน **เอกสารประกอบการฝึกอบรมครู
เรื่องการเขียนบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มที่ 2 จังหวัด
อุบลราชธานี 2532** (อัดสำเนา)

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ "หน่วยที่ 2 กระบวนการสันนิเวทนาการและระบบสื่อการสอน" ใน **เอกสาร
การสอนชุดวิชาเทคโนโลยี และสื่อการศึกษา** หน้า 118 นนทบุรี สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2523

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ **นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล**
กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช 2521

ไชยรัตน์ ปราณิ "การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพฤติกรรมการทำงานกลุ่มความรับผิดชอบ
ต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนสังคมศึกษาโดยการสอน
แบบซินดิเคท กับการสอนตามคู่มือครู" ปรินฎยานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2531

ณัฐรา ระกำพล "ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อวินัยในห้องเรียนของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี จังหวัดนนทบุรี" ปรินฎยานิพนธ์
ปรินฎยาการศึกษา มหาวิทยาลัย วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2535

ดุษฎี ทรัพย์ปรุง "ผลการใช้บทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร" ปรินฎยานิพนธ์
ปรินฎยาการศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2529

ทิตนา แหมมณี และคณะ **กลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ** เล่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร
บูรพาศิลป์การพิมพ์ 2522 อ้างถึงใน ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ **คู่มือ
การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพทางการเรียน** กรุงเทพมหานคร
การศาสนา 2542

ทิตนา แหมมณี **การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน** คุรุศาสตร์ หน้า 41-48 2519
อ้างถึงใน วรดี ชีซ้าง "การเปรียบเทียบผลการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและ
แบบไม่มีบทที่มีต่อความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน

บ้านพรานวิบูลวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ " ปรินญาณิพนธ์ปรินญาการศึกษา
มหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2536

ธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์ "ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีอนุกุล จังหวัดอุบลราชธานี" ปรินญาณิพนธ์
ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2532

ธิดิมา จงพิพัฒน์วณิชย์ "การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับการใช้ชุดการแนะ
แนวเพื่อพัฒนากระบวนการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม จังหวัดกาญจนบุรี" ปรินญาณิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2539

ธีระ ชัยยุทธยรรยง "ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนต่างประเทศ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา จังหวัดลพบุรี" ปรินญาณิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2533 (อัดสำเนา)

นิคม ชนะไพฑูรย์ "การเปรียบเทียบผลของการเข้ากลุ่มฝึกอบอรมและกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อ
ความรับผิดชอบของผู้นำนักเรียน โรงเรียนบ้านผดุงวิทยา จังหวัดอุดรธานี"
ปรินญาณิพนธ์ ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2535

นิภา วิจิตรศิริ "ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนหนองแคว "สรกิจพิทยา" จังหวัดสระบุรี" ปรินญาณิพนธ์ปรินญาการศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525

นิรมิต ขาวระนอง รายงานสรุปผล การฝึกอบอรมครู เรื่องแนวการจัดการเรียนการสอนเพื่อ
ส่งเสริมการใฝ่เรียนใฝ่รู้ สุขการสุขใจและการคิดสร้างอาชีพ 2534
(อัดสำเนา)

เบญจวรรณ ศรีสุริยกานนท์ "ผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อการทำงานกลุ่มของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนธนบุรีวรเทพีพลารักษ์ กรุงเทพมหานคร" ปรินญา
ณิพนธ์ ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2534

- ปนัดดา ยิ้มสกุล "ผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนชั้น ประถมศึกษา
ปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่ากLOY จังหวัดฉะเชิงเทรา" ปรินญาณิพนธ์
ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2538
- ประทีป กระจายพันธ์ "ผลของการใช้ตัวแบบบุคคลจริงและบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความ
รับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนวิจิตรวาทิทยา จังหวัด
อุบลราชธานี" ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2538
- ปิยนันท์ สีสม "ผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชนแดนวิทยาคม อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์"
ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร 2536 (อัดสำเนา)
- ผกา บุญเรือง *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน* ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ชลบุรี 2525
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ "หน่วยที่ 9 การพัฒนากิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา" ใน*ประมวล
สาระชุดวิชาการพัฒนากิจกรรมแนะแนว* หน้า 1-66 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษา
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2545
- พรชัย รอดสมจิตร "ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของเด็กนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ และครอบครัวที่อยู่ปกติในกรุงเทพฯ ฯ"
ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2527 (อัดสำเนา)
- พรรณี ทองทับ "ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์ เขตบางนา กรุงเทพมหานคร" ปรินญา
ณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2545 (อัดสำเนา)
- พรรรัตน์ แก่นทอง "การใช้บทบาทสมมติพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร" ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2529
- พวงพยอม ชิดทอง "ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน จังหวัดเชียงใหม่"
ปรินญาณิพนธ์ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2536
- จิตรา พงษ์จินดากร "การทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีพัฒนาการทางสติปัญญา
ต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์" ปรินญาณีพนธ์ ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2525 (อัดสำเนา)
- พิตร ทองชั้น "หน่วยที่ 3 การวางแผนการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล" ใน *ประมวลสาระชุดวิชา
การวิจัยทางการแนะแนว* หน้า 165 – 227 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544
- พุทธชาติ เพชรสถิต "การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการอภิปรายกลุ่มที่มี
ต่อการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล
กรุงเทพมหานคร" ปรินญาณีพนธ์ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2535
- เพียงเพ็ญ จิรัชย์ "การพัฒนาโปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยเพื่อเพิ่มการใส่ใจในการเรียน"
ปรินญาณีพนธ์ ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2540
- เพชรนิภา นนทนาคร "ผลการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสมุทรพิทยาคม กิ่งอำเภอบางเสาธง จังหวัด
สมุทรปราการ" ปรินญาณีพนธ์ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
จิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2541
- ไพฑูรย์ สินลาร์รัตน์ *หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
2524
- ภัสรา อรุณมีศรี "การพัฒนาแบบวัดความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6"
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2533
- มลิวรรณ นิรมลพิศาล "ผลของชุดการแนะแนวที่มีต่อทัศนคติต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสีกัน (วัฒนานันท์อุปถัมภ์) กรุงเทพมหานคร" ปรินญา
ณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2539
- ยุพดี ปิวดตะคุ "ผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์ สังกัดกรุงเทพมหานคร"
ปรินญาณีพนธ์ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2537

รัชณี มณีโชติ "ผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคมที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทับทันอนุสรณ์ จังหวัดอุทัยธานี" ปรินญาณิพนธ์ ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร 2536

เรวดี วงษ์พรหมเมฆ *กระบวนการกลุ่ม* กรุงเทพฯ ฯ การพิมพ์ไชยวัฒน์ 2521

ลักขณา ไสภา "ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางมด (ต้นปาววิทยาคาร) สังกัดกรุงเทพมหานคร" ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2537 (อัดสำเนา)

ล้วน สายยศ "หน่วยที่ 4 ระเบียบวิธีทางสถิติบางประการเพื่อการวิจัย" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยทางการแนะแนว* หน้า 272 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544

วรรณดี ชีซ้าง "การเปรียบเทียบผลการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ" ปรินญาณิพนธ์ ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2536

วลัยลักษณ์ ภักดีผล "ผลของการใช้ชุดการแนะแนว ที่มีต่อความไม่ประมาทในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวิจิตรวิทยา กรุงเทพฯ ฯ" ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2533 (อัดสำเนา)

วารี ศิริเจริญ "การทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนระยองวิทยาคม จังหวัดระยอง" *วารสารวิชาการ* 1 (10 ตุลาคม 2541) หน้า 58-65

วิภา ทาโบราณ "ผลของการได้รับแรงเสริมตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขผลการกระทำเพื่อปรับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3" วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2542

วิภา พงษ์วิจิตร "ลักษณะของนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ "การแสดงบทบาทสมมติในการสอนกลุ่มบูรณาการสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1" วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522
- วิลาวัลย์ บุญวัฒน์ "ผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสิ่งเสพติดให้โทษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกันทรารมณีสันติราษฎร์สงเคราะห์" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2532 (อัดสำเนา)
- วิพัฒน์ รักษาเคน "ความสำคัญในความรับผิดชอบและความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2531 (อัดสำเนา)
- วิสัย วิมลรัตน์ *รูปแบบที่เหมาะสมในการทำนายนามรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร ศึกษานิเทศก์ 2533*
- วีณา วิสเพ็ญ "การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ" *วิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน 1* (มกราคม-มิถุนายน 2529) หน้า 1-9 อ้างถึงใน เสาวนีย์ หงษ์ทอง "การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชนลาดกระบัง" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2539
- วัชรวิ ทรัพย์มี *การแนะแนวในโรงเรียน กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช 2531*
- วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ "การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดยะลา" วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527
- ศึกษานิเทศก์, กระทรวง กรมวิชาการ *คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว กรุงเทพมหานคร องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) 2545*
- ศุภนิดา ทองหยิบ "ผลของการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1" วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร 2538
- สมจิต สวธนไพบูลย์ *วิทยาศาสตร์สำหรับครูประถม กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526*

- สมบุญ เส็นยวงศ์ ณ อยุธยา "การเปรียบเทียบผลของการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนหน่วยการทำมาหากินด้วยการสอนใช้และไม่ใช้สถานการณ์จำลอง" ปรินญาณิพนธ์ปรินญาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525
- สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ การพูด ปัตตานี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 2529
- สมพงษ์ จิตระดับ การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2530
- สมร ทองดี และปราณี รามสูต "หน่วยที่ 9 แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว" ใน *ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว* หน้า 11 สามีญศึกษา,กรม หน่วยศึกษานิเทศก์ "การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานความรับผิดชอบ" กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว 2528
- สิวลี ศิริไล *จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล* มหาสารคาม ปริดาการพิมพ์ 2528
- สุทธิพงษ์ บุญผดุง "การสร้างแบบวัดลักษณะความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครศรีธรรมราช" ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2541
- สุภา กิจจาทร "การใช้สถานการณ์จำลอง" ใน *เอกสารการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการสอนแบบจุลภาค* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ตำรวจ 2529
- สุนน อมรวีวัฒน์ แรมสมร อยู่ถาวร และโสภาพรรณ ชัยสมบัติ *หลักและแนวปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา* กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช 2526
- สุนน อมรวีวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ "หน่วยที่ 11 โรงเรียนประถมศึกษากับการพัฒนาจริยธรรม" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษา* หน้า 627-645 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2539
- สุนน อมรวีวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ "หน่วยที่ 5 กิจกรรมการสอนจริยศึกษาที่ใช้สื่อการสอนเป็นสื่อ" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย* หน้า 243-250 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2537

- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ *การพัฒนาคุณภาพประชากรไทย* กรุงเทพฯ แพร่พิทยา 2514
- เสาวนีย์ หงษ์ทอง "การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชนลาดกระบัง" ปรินญาณิพนธ์ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2539
- อรทัย โสภา "การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้และเรียนตามคู่มือครู" วิทยานิพนธ์ปริญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2533
- อรนันท์ บุญประสิทธิ์ "ความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ปริญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522
- อ้อยทิพย์ ทองดี "ผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความรับผิดชอบด้วยวิธีการสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" วิทยานิพนธ์ปริญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร 2537
- อภิชาติ ภูประเสริฐ "ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้างความรับผิดชอบในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน" วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2541
- อนุวัติ คุณแก้ว "การวัดและการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบึงสามพันวิทยาคม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์" ปรินญาณิพนธ์ปริญาการศึกษาดุษฎิบัณฑิต สาขาการทดสอบและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2538
- อรุณี ชินวงศ์อมร "ผลการเปรียบเทียบบทบาทสมมติและเทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพูดที่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสมโภชกรุงอนุสรณ์ (200 ปี) กรุงเทพมหานคร" ปรินญาณิพนธ์ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2535
- อาภรณ์ เต็มยอด "ผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อความเสียสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบางม่วง อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง"

ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2537

อัจฉิมา จินวาลา "การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสื่อน้อย กรุงเทพมหานคร"
ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2535

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ "ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร" ปริญญาานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2531

อัญชลี แจ่มเจริญ "สถานการณ์จำลองกับการเรียนรู้" *มิตรครู* 21 (พฤษภาคม 2522)
หน้า 5-9 อ้างถึงใน จิรวดี จุลสำรวล "การเปรียบเทียบผลของการใช้
สถานการณ์จำลองกับการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
วัดใหญ่อินทาราม จังหวัดชลบุรี" ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยา
และการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2540

อำนวย ยาวิลาศ "ผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อทัศนคติต่อโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวมินทรราชูทิศพายัพ จังหวัดเชียงใหม่" ปริญญาานิพนธ์ ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2536

Geller Danial M. "Involvement in Role Playing Simulation; A Demonstration with
Studieds on Obedience; *Journal of Personality and Social Psychology*.
36; (November, 1978): 219 -235.

Mitton.Betty L. and Dale B. Harris.*The Development of Responsibility in Children*
The Child: A Book of Reading: 46:407-416;1962.

Hoiden , Susan. *Drama in Language Teaching*. London : Longman Group Jones,
1981. อ้างถึงใน จิรวดี จุลสำรวล "การเปรียบเทียบผลของการใช้
สถานการณ์จำลองกับการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
วัดใหญ่อินทาราม จังหวัดชลบุรี" ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยา

และการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2540

Jones, Harold E. *Personality Development in children Texas*: University of Texas, 1960.

Kottman, Terry, Ashby, Jeffrey S. & DeGraaf, Donald. *Adventures in Guidance How to Integrate Fun Into Your Guidance Program*. Alexandria: Library of Congress Cataloging Publication, 2001. อ้างถึงใน สมร ทองดี และปราณี รามสูต "หน่วยที่ 9 แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว* หน้า 11 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2545

Peck, RF. "Family Patterns Correlated with Adolescent Personality Structure, *Journal of Abnormal and Social Psychology*. 62 (374) : 347 – 350 ; November, 1958.

Shafteel, Fannic R. and George Shafteel. *Role Playing for Social Value : Decision making in the Social Studies*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1967. อ้างถึงใน อรุณี ชินวงศ์อมร "ผลการเปรียบเทียบบทบาทสมมติและเทคนิคแม่แบบที่มีต่อการพูดที่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสมโภชกรุงอนุสรณ์ (200 ปี) กรุงเทพมหานคร ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2535

Taylor, John L. and Rex walford. "Simulation in the Classroom." Middlesex, marmonsworth : Penguin, 1974. อ้างถึงใน ธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์ "ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล จังหวัดอุบลราชธานี" ปรินญาการศึกษา มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2532

Twelger, Pual. A. "Design Simulation System," *Educational Technology*. 1969. อ้างถึงใน สมบูรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา "การเปรียบเทียบผลของการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนหน่วยการทำมาหากิน ด้วยการสอนให้และไม่ ให้สถานการณ์จำลอง" ปรินญาานิพนธ์ปรินญาการศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525

Zunich, Michael. "Developmental Responsibility Perception of Lower and Middle class Children" *The Journal of Educational Research* 56 : 9 (May- June, 1963):479-499.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชื่อ ดร. มลิวลัย สมศักดิ์
 สถานที่ทำงาน สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช
 วุฒิการศึกษา กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ การวิจัยและการจัดกิจกรรมแนะแนว
2. ชื่อ อาจารย์อุไร สุมาริธรรม
 สถานที่ทำงาน สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช
 วุฒิการศึกษา ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ การจัดบริการแนะแนวเด็กวัยรุ่น
3. ชื่อ อาจารย์อรพิน เพชรอาวุธ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนสตรีทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
4. ชื่อ อาจารย์ขวัญจุฑา ทรัพย์เจริญ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนสิชลคุณาธารวิทยา จังหวัดนครศรีธรรมราช
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
5. ชื่อ อาจารย์นิตยาภรณ์ ดีวงเรือง
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนพรพริพินทยาอคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

ภาคผนวก ข
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบความแตกต่างของความรับผิดชอบในการเรียนก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง ใช้สถิติทดสอบที่ แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t- test dependent) (ลั้วน สายยศ 2544: 268)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}} \quad \text{เมื่อ } df = n - 1$$

เมื่อกำหนดให้ D เป็นความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลองของแต่ละคน
n เป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของความรับผิดชอบในการเรียนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้สถิติทดสอบที่ แบบเป็นอิสระต่อกัน (t- test independent) (ลั้วน สายยศ 2544: 268)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1) s_1^2 + (n_2 - 1) s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

เมื่อ X_1 เป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง
 X_2 เป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม
 n_1 เป็นขนาดของกลุ่มทดลอง
 n_2 เป็นขนาดของกลุ่มควบคุม
 s_1^2 เป็นความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
 s_2^2 เป็นความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม

ภาคผนวก ค

สูตรที่ใช้ในการหาค่าคุณภาพของเครื่องมือ

สูตรที่ใช้ในการหาค่าคุณภาพของเครื่องมือ

สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach (พิตร ทองชั้น 2544: 225)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

α = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อของแบบทดสอบ

S_i^2 = ความแปรปรวนเป็นรายข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนทั้งฉบับ

ภาคผนวก ง
แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน

แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน

คำชี้แจง

แบบทดสอบวัดฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อที่จะศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน ดังนั้นข้อคำถามแต่ละข้อจะถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน จึงใคร่ขอความร่วมมือจากนักเรียนได้ตอบแบบสอบถามโดยพิจารณาว่า ในแต่ละข้อนักเรียนมีลักษณะพฤติกรรมตรงในระดับใด แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังข้อความแต่ละข้อ ซึ่งมีอยู่ 5 ข้อ คือ

- 5 นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นมากที่สุด
- 4 นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นมาก
- 3 นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นในระดับปานกลาง
- 2 นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นน้อย
- 1 นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นน้อยที่สุดหรือไม่ได้กระทำเลย

แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 49 ข้อ การตอบแบบสอบถามนี้ไม่มีข้อถูกหรือผิด จึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามนี้อย่างจริงจังที่สุด และคำตอบของนักเรียนถือเป็นความลับ

ตัวอย่างการตอบแบบทดสอบ

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
0	เวลาเรียนนักเรียนรู้สึกที่ตัวเองวอกแวกไม่มีสมาธิ	✓				
00	นักเรียนจะซักถามครูทันทีเมื่อไม่เข้าใจในเนื้อหาที่ครูกำลังสอน					✓

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
1	นักเรียนตั้งใจฟังครูสอนตั้งแต่ต้นคาบถึงท้ายคาบ					
2	นักเรียนทำการบ้านที่ครูมอบหมายด้วยตนเอง					
3	นักเรียนมักจะนำงานอื่นขึ้นมาทำขณะที่ครูกำลังสอน					
4	แม้ว่านักเรียนจะไม่ชอบเรียนในบางวิชาแต่นักเรียนก็จะตั้งใจเรียนเสมอ					
5	นักเรียนทำรายงานที่ครูมอบหมายด้วยตนเอง					
6	นักเรียนเอาใจใส่ต่อการเรียนสม่ำเสมอ					
7	นักเรียนมักจะสนใจการพูดคุยของเพื่อนข้าง ๆ มากกว่าเรื่องที่กำลังเรียน					
8	นักเรียนทำการบ้านส่งตรงเวลาที่ครูกำหนด					
9	นักเรียนสามารถบังคับตนเองให้สนใจการเรียนได้					
10	เวลาสอบนักเรียนจะทำข้อสอบด้วยตนเอง					
11	เวลาสอบนักเรียนขอลอกคำตอบของเพื่อนเมื่อมีโอกาส					
12	นักเรียนสามารถบังคับใจให้จดจ่ออยู่กับวิชาที่เรียนได้					
13	นักเรียนจะหลีกเลี่ยงการพูดคุยกับเพื่อนในขณะที่ครูกำลังสอน					
14	นักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียน					
15	เมื่อนักเรียนขาดเรียนนักเรียนจะติดตามเนื้อหาที่เรียนไป จากเพื่อนหรือครู					
16	เมื่อทำการบ้านไม่ถูกต้อง นักเรียนจะรีบแก้ไขให้ถูกต้องและส่งครูอีกครั้ง					
17	เมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาของเรื่องที่เรียน นักเรียนจะรีบซักถามครูผู้สอนทันที					
18	นักเรียนอ่านบทเรียนล่วงหน้าก่อนที่จะเรียนเสมอ					
19	นักเรียนจะทำการบ้านที่ครูมอบหมายหลังโรงเรียนเลิกทันที					
20	นักเรียนจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมทุกครั้งและทุกวิชา					

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
21	ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าควรอ่านหนังสือตั้งแต่เนิ่น ๆ แต่นักเรียนมักจะอ่านหนังสือ สัก 2 – 3 วันก่อนสอบเสมอ					
22	นักเรียนจดบันทึกเนื้อหาทุกวิชาที่ครูสอนในห้องเรียน					
23	นักเรียนจะทำการบ้านเมื่อใกล้ถึงกำหนดส่ง					
24	นักเรียนจะเข้าห้องสมุดค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เมื่อมีเวลาว่าง					
25	นักเรียนทำตารางเวลาเรียนและเวลาทำงานและปฏิบัติตามตารางอย่างสม่ำเสมอ					
26	นักเรียนปรับปรุงผลการเรียนของตนเองให้ดีขึ้นเสมอ					
27	นักเรียนจะศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ นอกเหนือจากห้องสมุด					
28	นักเรียนมักจะทำงานที่ค้างอยู่ให้เสร็จ หลังโรงเรียนเลิกแล้วเสมอ					
29	นักเรียนมักจะผลัดวันประกันพรุ่งในการทำการบ้านส่งครูเสมอ					
30	นักเรียนมักจะเลื่อนเวลาในการทำรายงานส่งครูเสมอ และจะเร่งทำเมื่อใกล้จะถึงกำหนดส่ง					
31	นักเรียนเรียนด้วยความสนุกสนานมากกว่าเรียนด้วยความเบื่อหน่าย					
32	นักเรียนจะอ่านหนังสือประกอบการเรียนเพื่อจะได้มีความรู้มากขึ้น					
33	นักเรียนกำหนดเป้าหมายทางการเรียนและพยายามทำให้เป้าหมายประสบความสำเร็จ					
34	ก่อนจะส่งงานหรือการบ้านนักเรียนจะตรวจดูความเรียบร้อยทุกครั้ง					
35	นักเรียนพยายามทำการบ้านด้วยตนเอง แม้ว่าการบ้านนั้นจะยากมากก็ตาม					
36	นักเรียนจะนั่งอ่านหนังสือจนจบถึงแม้จะรู้สึกเหนื่อยหรือง่วงนอน					

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
37	เมื่อมีเวลาว่างนักเรียนจะอ่านหนังสือหรือทำงานที่ค้างไว้ให้เสร็จ					
38	นักเรียนจะทบทวนบทเรียนที่เรียนในแต่ละวันเมื่ออยู่ที่บ้าน					
39	นักเรียนจะทำงานที่ครูมอบหมายด้วยตนเองอย่างเต็มความสามารถ					
40	เวลาอ่านหนังสือนักเรียนจะตั้งใจอ่านหนังสือโดยไม่สนใจสิ่งอื่น					
41	ถ้ามีการบ้านหลายวิชา นักเรียนจะทยอยทำที่ละวิชาจนแล้วเสร็จ					
42	ในบทเรียนที่ยาก ๆ นักเรียนจะพยายามทำความเข้าใจบทเรียนนั้น ด้วยการอ่านซ้ำหลาย ๆ ครั้ง จนกว่าจะเข้าใจ					
43	ขณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนจะมีใจจดจ่ออยู่กับงานที่ทำ					
44	นักเรียนจะทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างต่อเนื่อง โดยไม่สนใจสิ่งรบกวนรอบข้าง					
45	เมื่อนักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนจะพยายามทำ อย่างเต็มที่จนสำเร็จ					
46	นักเรียนจะอ่านหนังสือเรียนสม่ำเสมอเพื่อจะได้ประสบความสำเร็จในการเรียน					
47	นักเรียนไม่ทอดทิ้งงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำจะเสร็จช้า					
48	นักเรียนไม่ทอดทิ้งงานที่ได้รับมอบหมาย					
49	นักเรียนจะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จก่อนที่จะทำสิ่งอื่น					

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ได้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นมากที่สุด ได้ 5 คะแนน
- 4 หมายถึง นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นมาก ได้ 4 คะแนน
- 3 หมายถึง นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นระดับปานกลาง ได้ 3 คะแนน
- 2 หมายถึง นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นระดับน้อย ได้ 2 คะแนน
- 1 หมายถึง นักเรียนไม่ได้กระทำพฤติกรรมนั้นเลย ได้ 1 คะแนน

ข้อความที่มีความหมายในทางลบได้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นมากที่สุด ได้ 1 คะแนน
- 4 หมายถึง นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นมาก ได้ 2 คะแนน
- 3 หมายถึง นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นระดับปานกลาง ได้ 3 คะแนน
- 2 หมายถึง นักเรียนกระทำพฤติกรรมนั้นระดับน้อย ได้ 4 คะแนน
- 1 หมายถึง นักเรียนไม่ได้กระทำพฤติกรรมนั้นเลย ได้ 5 คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก มีจำนวน 41 ข้อ

ข้อความที่มีความหมายทางลบ มีจำนวน 8 ข้อ ได้แก่ 3, 7, 11, 14, 21, 23, 29 และข้อ 30

ภาคผนวก จ

แสดงค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน

แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน

ข้อที่	r	ข้อที่	r	ข้อที่	r
1	-.0356*	21	.2307	41	.6075
2	.644	22	.3723	42	.3006
3	.5642	23	.4691	43	.5567
4	.2772	24	.2432	44	.2574
5	.4242	25	.5824	45	.5260
6	.0912*	26	.3352	46	.4959
7	.1557*	27	.1619	47	.6219
8	.5659	28	.4923	48	.5046
9	.5397	29	.4508	49	.5869
10	.2810	30	.5409	50	.0476*
11	.5338	31	.1972*	51	.4614
12	.5897	32	.4227	52	-.0459*
13	.3557	33	.4924	53	.4183
14	.3308	34	.4016	54	-.0675*
15	.5323	35	.4355	55	.1044*
16	.4783	36	.3319	56	.3122
17	.2412	37	.4913	57	.5571
18	.6111	38	.5273	58	.2109
19	.3883	39	.1804*	59	.3462
20	.4456	40	.3773	60	.6002

* < .05

ข้อที่ไม่มี * คือข้อที่ตัดออก ได้แก่ ข้อ 1,6, 7,27,31,39,50,52,54,55 และ 57

ภาคผนวก ฉ

แสดงความสำเร็จของแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียน

ตาราง แสดงความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบในการเรียนเป็นรายข้อ

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ		
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3
1	ใช่	ใช่	ใช่	21	ใช่	ใช่	ใช่	41	ใช่	ใช่	ใช่
2	ใช่	ใช่	ใช่	22	ใช่	ใช่	ใช่	42	ใช่	ใช่	ใช่
3	ใช่	ใช่	ใช่	23	ใช่	ใช่	ใช่	43	ใช่	ใช่	ใช่
4	ใช่	ใช่	ใช่	24	ใช่	ใช่	ใช่	44	ใช่	ใช่	ใช่
5	ใช่	ใช่	ไม่ใช่	25	ใช่	ใช่	ใช่	45	ใช่	ใช่	ใช่
6	ใช่	ใช่	ไม่ใช่	26	ใช่	ใช่	ใช่	46	ใช่	ใช่	ใช่
7	ใช่	ใช่	ใช่	27	ใช่	ใช่	ใช่	47	ใช่	ใช่	ใช่
8	ใช่	ใช่	ใช่	28	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	48	ใช่	ใช่	ใช่
9	ใช่	ใช่	ไม่ใช่	29	ใช่	ใช่	ใช่	49	ใช่	ใช่	ใช่
10	ใช่	ใช่	ใช่	30	ใช่	ใช่	ใช่	50	ใช่	ใช่	ใช่
11	ใช่	ใช่	ใช่	31	ใช่	ใช่	ใช่	51	ใช่	ใช่	ใช่
12	ใช่	ใช่	ใช่	32	ใช่	ใช่	ใช่	52	ใช่	ใช่	ใช่
13	ใช่	ใช่	ใช่	33	ใช่	ใช่	ใช่	53	ใช่	ใช่	ใช่
14	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	34	ใช่	ใช่	ใช่	54	ใช่	ใช่	ใช่
15	ใช่	ใช่	ใช่	35	ใช่	ใช่	ใช่	55	ใช่	ใช่	ใช่
16	ใช่	ใช่	ใช่	36	ใช่	ใช่	ใช่	56	ใช่	ใช่	ใช่
17	ใช่	ใช่	ใช่	37	ใช่	ใช่	ใช่	57	ใช่	ใช่	ใช่
18	ใช่	ใช่	ใช่	38	ใช่	ใช่	ใช่	58	ใช่	ใช่	ใช่
19	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	39	ใช่	ใช่	ใช่	58	ใช่	ใช่	ใช่
20	ใช่	ใช่	ใช่	40	ใช่	ใช่	ใช่	60	ใช่	ใช่	ใช่

ภาคผนวก ช

ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน

กิจกรรมปฐมนิเทศ

ประเภทของกิจกรรม	☐ พัฒนา	☐ ปรับ / ละลายพฤติกรรม
ระดับ	มัธยมศึกษาตอนปลาย	
ขนาดของกลุ่ม	15 คน	
ระยะเวลา	50 นาที	

แนวคิด

สัมพันธภาพที่ดีของนักเรียนภายในกลุ่มย่อมส่งผลให้การร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ประสบผลสำเร็จ และการรับทราบวัตถุประสงค์และลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนดำเนินไปได้ดี และบรรลุเป้าหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนภายในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม
2. เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรม
3. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน

สื่อประกอบกิจกรรม

1. ใบความรู้กติกาการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน
2. ใบงานกิจกรรมปฐมนิเทศ “นี่แหละตัวฉัน”

การดำเนินกิจกรรม

- ขั้นนำ

ครูกล่าวต้อนรับนักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน และให้นักเรียนร่วมร้องเพลงทักทาย “เพลงสวัสดี”

- ขั้นกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- ครูให้นักเรียนแนะนำตนเองที่ละคนตามแบบฟอร์มข้อมูลส่วนตัว
- ครูให้นักเรียนบอกชื่อบุคคลที่นักเรียนรู้จักที่ เป็นผู้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียน

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้

เมื่อนักเรียนทุกคนบอกชื่อบุคคลที่ นักเรียนรู้จักที่ เป็นผู้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนแล้ว ครูถามนักเรียนในประเด็นต่อไปนี้

- 2.1 นักเรียนต้องการเป็นเหมือนกับบุคคลที่นักเรียนรู้จักนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.2 นักเรียนคิดว่าเพราะอะไรบุคคลที่นักเรียนรู้จักนั้นจึงประสบความสำเร็จในการ เรียน

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 นักเรียนคิดว่าตัวนักเรียนสามารถประสบความสำเร็จได้เช่นเดียวกับบุคคลที่
นักเรียนรู้จักนั้นได้หรือไม่

3.2 นักเรียนมีแนวทางในการพัฒนาตนเองด้านการเรียนอย่างไรบ้าง

3.3 การมีความรับผิดชอบในการเรียนส่งผลดีต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 นักเรียนคิดว่าการร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน มีประโยชน์
ต่อนักเรียนหรือไม่ เพราะอะไร

ขั้นสรุป

ให้นักเรียนศึกษา ใบความรู้กติกาการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน

1. นักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญการมีความรับผิดชอบในการเรียน ครูช่วยเพิ่มเติม
ให้สมบูรณ์
2. นักเรียนและครูร่วมกันทวนกฎกติกาการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบใน
การเรียน

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและการปฏิบัติกิจกรรม
2. การแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ใบงาน
กิจกรรมปฐมนิเทศ “นี่แหละตัวฉัน”

1. ฉันชื่อ.....ชื่อฉัน แปลว่า.....
2. อยู่บ้านใคร ๆ เรียกฉันว่า.....
3. ลักษณะนิสัยของฉัน.....
4. วิชาฉันชอบมากที่สุดคือ.....
5. วิชาที่ฉันชอบน้อยที่สุดคือ.....
6. งานอดิเรก/กิจกรรมยามว่างที่ฉันชอบทำคือ.....
7. กีฬาฉันชอบเล่นมากที่สุดคือ.....
8. เพลงที่ฉันชอบฟังคือ.....
9. สถานที่ที่ฉันชอบมากที่สุด คือ.....
10. สิ่งที่ทำให้ฉันถนัด / มีความสามารถมากที่สุดคือ.....
11. สิ่งที่ทำให้ฉันภูมิใจมากที่สุดคือ.....
12. สิ่งที่มีให้เพื่อนเสมอคือ.....
13. ความใฝ่ฝันของฉันคือ.....
14. ฉันต้องการให้เพื่อน ๆ รู้ว่า ฉันเป็นคน.....
15. สิ่งที่ทำให้ฉันเสียใจมากที่สุด คือ.....
16. สิ่งที่คุณอยากทำมากที่สุดตอนนี้ คือ.....
17. สิ่งที่คุณอยากปรับปรุงตนเอง.....
18. ถ้าทำได้ฉันอยากให้ใคร ๆ พดถึงฉันว่า ฉัน.....
19. เมื่อมีปัญหาคนแรกที่ฉันคิดถึงคือ.....
20. สิ่งที่คุณใฝ่ฝันคือ.....

.....

ใบความรู้

กติกาการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน

1. ตั้งใจและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
2. ตรงเวลา
3. มาเข้าร่วมกิจกรรมตามนัดทุกครั้ง และต้องอยู่ร่วมกิจกรรมจนจบ
4. การวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของเพื่อนนักเรียนในกลุ่มให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์

บทบาทของครู (ผู้วิจัย)

1. ครูเป็นผู้สร้างสถานการณ์และคอยควบคุมดูแลแนะนำให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมไปสู่เป้าหมาย
2. ครูช่วยสร้างบรรยากาศในกลุ่มให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน
3. ครูช่วยกระตุ้นให้นักเรียนในกลุ่มได้ค้นหาเหตุผลของตนเองและนำข้อคิดที่ได้ไปปรับปรุงความคิดและพฤติกรรมของตนให้ถูกต้อง

บทบาทของนักเรียน

1. นักเรียนทุกคนต้องช่วยกันสร้างบรรยากาศของกลุ่มเพื่อให้สมาชิกเกิดความอบอุ่นและไว้วางใจกัน
2. นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และช่วยกันแสดงความคิดเห็น สรุปแนวคิดของกิจกรรมเป็นของกลุ่มและของตนเอง

กิจกรรมเป้าหมายการเรียนรู้

ประเภทของกิจกรรม	☐ พัฒนา	☐ ปรับ / ละลายพฤติกรรม
ระดับ	มัธยมศึกษาตอนปลาย	
ขนาดของกลุ่ม	15	คน
ระยะเวลา	50	นาที

แนวคิด

การกำหนดเป้าหมายในการเรียนอย่างชัดเจน จะเป็นแรงจูงใจและตัวกระตุ้นให้มีความตั้งใจเรียนจริง กระตือรือร้น ขยัน และอดทน เพื่อผลักดันให้เป้าหมายนั้นเป็นจริง และประสบความสำเร็จทางการเรียนได้อย่างภาคภูมิใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการกำหนดเป้าหมายในการเรียน
2. นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายในการเรียนได้อย่างเหมาะสม

สื่อประกอบกิจกรรม

1. ใบความรู้
2. ใบงาน
3. กระดาษเปล่าจำนวน 40 แผ่น

การดำเนินกิจกรรม

-ขั้นนำ

ครูนำนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับอนาคตที่นักเรียนมุ่งหวังไว้

-ขั้นกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ครูแจกกระดาษให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น ให้นักเรียนวาดภาพอะไรก็ได้ภายในเวลา 2 นาที ให้นักเรียนเขียนชื่อกำกับไว้ และรวบรวมส่งครู
- 1.2 ครูแจกกระดาษให้นักเรียนอีกคนละแผ่น คราวนี้กำหนดให้นักเรียนวาดภาพสิ่งที่ชอบมากที่สุด ภายในเวลา 2 นาที ให้นักเรียนเขียนชื่อกำกับไว้แล้วรวบรวมส่งครู
- 1.3 ครูนำผลงานของนักเรียนแต่ละคนทั้ง 2 ครั้ง เปรียบเทียบให้นักเรียนดูทีละคู่ โดยครูเลือกคู่ที่มีผลงานแตกต่างกันอย่างชัดเจน และให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายสาเหตุแห่งความแตกต่างของผลงานนั้น

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้

- 2.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 3 คน
- 2.2 ให้นักเรียนอภิปรายสาเหตุแห่งความแตกต่างตามประเด็นต่อไปนี้
  - 2.2.1. ความรู้สึกของนักเรียนขณะวาดภาพที่ 1
  - 2.2.2 ความรู้สึกของนักเรียนขณะวาดภาพที่ 2
  - 2.2.3. ข้อคิดที่นักเรียนได้รับจากการวาดภาพทั้งสอง
  - 2.2.4 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานผลการอภิปรายกลุ่ม
  - 2.2.5 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและเพิ่มเติมในประเด็นสำคัญของความแตกต่าง

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

- 3.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ “เป้าหมายการเรียนรู้ “
- 3.2 ให้นักเรียนอภิปราย ตามประเด็นต่อไปนี้
  - 3.2.1 นักเรียนคิดว่า การกำหนดเป้าหมายในการเรียนมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร
  - 3.2.2 ถ้าไม่กำหนดเป้าหมายในการเรียน จะมีผลอะไรตามมา
  - 3.2.3 ถ้ากำหนดเป้าหมายในการเรียนไว้จะมีผลอะไรตามมา

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

- ให้นักเรียนแต่ละคนกำหนดเป้าหมายในการเรียน ตามหัวข้อดังนี้
- 4.1 เป้าหมายในการเรียนของนักเรียนคืออะไร
  - 4.2 ทำอย่างไรจึงจะทำให้เป้าหมายในการเรียนของนักเรียนสมหวัง
  - 4.3 นักเรียนคิดว่าเป้าหมายที่วางไว้จะมีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง
  - 4.4 นักเรียนมีวิธีแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

ขั้นสรุป

การไปถึงเป้าหมายนั้นมีวิธีการมากมายแล้วแต่ใครจะนำไปปฏิบัติ ถ้าเราทุกคนมีเป้าหมายชัดเจนและอยากไปให้ถึง เราควรมีความรับผิดชอบ มีวินัยในการเรียน ตั้งใจเรียน หมั่นทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จด้วยตนเอง ถึงวันนั้น เราก็จะเกิดความภูมิใจที่เราทำได้

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือ ในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ใบความรู้ เป้าหมายการเรียนรู้

“บุคคลใดมีชีวิตอย่างขาดเป้าหมาย ก็เปรียบเสมือนเรือซึ่งปราศจากหางเสือ” เป้าหมายมีความสำคัญยิ่งต่อการสร้างแรงจูงใจ หากขาดเป้าหมายชีวิตย่อมถึงเล็ดลุดินใจยากและผลตามมาก็คือความท้อแท้ เป้าหมายนั้นเปรียบเสมือนแผนที่ซึ่งจะนำทางในชีวิตของเรา ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราลงมือกระทำนั้นจะต้องมีผลตอบแทนกลับมาให้เราเสมอ หากไม่แล้วเราก็จะรู้สึกว้าวุ่นว่าสิ่งที่เรากระทำลงไปนั้นเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่ายและไม่มีประโยชน์ การเรียนก็เช่นเดียวกันเพื่อให้เราได้มีกำลังใจเรียน เราจะต้องกำหนดจุดหมายที่แน่นอนและเป็นจริง สามารถบอกได้ว่าเมื่อจบการเรียนในช่วงหนึ่งแล้วเราสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายนั้นหรือไม่ การเรียนที่มีจุดมุ่งหมายจะกำกับพฤติกรรมไม่ให้บิดเบือนและมีทิศทางเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จเป็นระยะ ๆ อย่างชัดเจน

เมื่อเรามีจุดมุ่งหมายก็เปรียบเสมือนเราได้สร้างถนนไปสู่ความสำเร็จ แต่เราต้องทำตัวของเราให้ถูกต้องในทุก ๆ ก้าวที่เรากำลังเดิน เราจึงจะไปถึงจุดหมายปลายทางนั้นได้

เป้าหมายช่วยให้การเรียนในแต่ละวันเป็นไปอย่างมีคุณค่า มีความหมาย มันจะช่วยให้เราใช้เวลาทุก ๆ วินาทีอย่างคุ้มค่า เพราะว่าวันเวลาของมนุษย์นั้นผ่านไปแล้วก็หมดไปไม่มีวันหวนกลับมาให้ใช้ซ้ำได้อีก

เป้าหมายเป็นหนทางให้เกิดความสำเร็จที่แท้จริง เพราะความสำเร็จที่จริงนั้นคือ การที่เราได้ทำในสิ่งที่เราตั้งใจทำและสามารถรู้ว่าเราทำมันได้(หรือทำไม่ได้) เพราะผลลัพธ์อันดีจากการประเมินผลงานและยอมรับให้มันเป็นฐานสำหรับก้าวต่อไปนั้น เป็นบันไดแห่งความสำเร็จที่ละขั้นที่พาเราไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง

สูตรความสำเร็จในการเรียน 5 ประการ

1. ต้องมีเป้าหมายชัดเจน และรู้ว่าเรากำลังทำอะไร ทำไปทำไม และเราต้องมีสติ
2. ต้องไม่ยอมให้สิ่งรอบข้างเบี่ยงเบนความใส่ใจในการเรียน เราต้องมีความหนักแน่นพอที่จะไม่สนใจสิ่งยั่วยุทั้งหลาย ทั้งนี้เพื่อจุดมุ่งหมายปลายทางอันยิ่งใหญ่
3. ต้องทำตัวให้เข้ากับระบบ “ โรงเรียน “ อย่างพยายามต่อต้าน หรือกระทำในสิ่งที่เขาไม่กระทำกัน
4. ต้องมีความพยายาม ความมานะบากบั่น “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น”
5. ต้องมีวิธีเรียนที่ถูกต้อง เพื่อจุดหมายปลายทางที่ตั้งไว้ มันจะทำให้เราอยากเรียน และจะช่วยให้เรียนง่ายขึ้น

เป้าหมายแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. เป้าหมายระยะยาว เป็นเป้าหมายที่ครอบคลุมเวลา 5 - 10 ปีข้างหน้า ผู้ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่มักมีเป้าหมายระยะยาว แม้ว่าบางครั้งอาจไม่สามารถบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ แต่ถ้าไม่มีการวางแผนล่วงหน้า โอกาสที่จะประสบความสำเร็จยิ่งเป็นไปได้ยาก

2. เป้าหมายระยะกลาง เป็นเป้าหมายสำหรับช่วงเวลา 3 - 5 ปี ข้างหน้า ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ

3. เป้าหมายระยะสั้น เป็นเป้าหมายที่กำหนดเวลาไม่นานนักอาจเป็นวันหรือสัปดาห์ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ทำให้ง่ายและสามารถประเมินผลได้ง่ายที่สุด

ตัวอย่างเช่น

เป้าหมายระยะยาวของนักเรียนคือ การเป็นตัวแทนประเทศในองค์การสหประชาชาติ

เป้าหมายระยะกลาง คือ การจบการศึกษาระดับปริญญาเอกจากสหรัฐอเมริกา สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

เป้าหมายระยะสั้น คือ สอบเข้าศึกษาในคณะรัฐศาสตร์ สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

การกำหนดเป้าหมายที่ดี

การกำหนดเป้าหมายที่ดีจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงไม่สูงหรือต่ำเกินไป เป้าหมายที่ต่ำเกินไปเมื่อทำสำเร็จเราก็จะไม่พึงพอใจเท่าที่ควร ขณะเดียวกันเป้าหมายที่สูงเกินไปจะทำให้เราเหนื่อยมากจนอาจเกิดความท้อแท้ได้

นักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนส่วนใหญ่มักเป็นบุคคลที่ตั้งเป้าหมายเกี่ยวกับความก้าวหน้าของตนเองไว้อย่างชัดเจน และมีการตรวจสอบความก้าวหน้าอยู่เสมอ ๆ จนเป็นนิสัย

สรุปการวางเป้าหมายเพื่อความสำเร็จในการเรียน

1. ตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้
2. สำนวความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ
3. สร้างความน่าสนใจให้กับวิชาที่เรียน

.....

ใบงานที่ 1

คำชี้แจง   ให้นักเรียนจับคู่สนทนากันในหัวข้อต่อไปนี้

1.นักเรียนคิดว่า การกำหนดเป้าหมายในการเรียนมีความสำคัญหรือไม่   อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2.เปรียบเทียบผลของการตั้งเป้าหมายในการเรียนและการไม่ตั้งเป้าหมายในการเรียน

ถ้าตั้งเป้าหมายไว้ผลจะเป็นอย่างไร	ถ้าไม่ตั้งเป้าหมายไว้ผลจะเป็นอย่างไร
1.....	1.....
.....	.....
2.....	3.....
.....	.....
3.....	3.....
.....	.....
4.....	4.....
.....	.....
5.....	5.....
.....	.....

ใบงานที่ 2

คำชี้แจง   ให้นักเรียนสำรวจตนเองในหัวข้อต่อไปนี้

1. เป้าหมายในการเรียนของนักเรียน คืออะไร

.....
.....
.....
.....

2. ทำอย่างไรจึงจะทำให้เป้าหมายของนักเรียนสมหวัง

.....
.....
.....
.....

3. นักเรียนคิดว่าเป้าหมายที่วางไว้จะมีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง

.....
.....
.....
.....

4. นักเรียนมีวิธีแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

5. ผลที่ได้รับหากเป้าหมายประสบความสำเร็จ

.....
.....
.....
.....

กิจกรรมเวลามีคุณค่า

ประเภทของกิจกรรม	☐ พัฒนา	☐ ปรับ / ละลายพฤติกรรม
ระดับ	มัธยมศึกษาตอนปลาย	
ขนาดของกลุ่ม	15	คน
ระยะเวลา	50	นาที

แนวคิด

การวางแผนการใช้เวลาโดยจัดตารางเวลาให้เหมาะสมตามความพร้อมของนักเรียน จะทำให้รู้จังหวะที่เหมาะสมกับงานหรือการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้บุคคลได้ใช้เวลาในแต่ละวันอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์แก่ตนเอง อีกทั้งการแบ่งเวลาที่ถูกต้องและเหมาะสมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียน ส่งผลให้การเรียนประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจการใช้เวลาทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละวันของนักเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักในความสำคัญและประโยชน์ของการใช้เวลาอย่างเหมาะสม
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนการใช้เวลาได้อย่างเหมาะสม

สื่อประกอบกิจกรรม

1. แผ่นป้ายข้อความ “เวลาและวารี ไม่ยินดีคอยทำใคร”
2. กรณีตัวอย่าง “เคล็ดไม่ลับ”

การดำเนินกิจกรรม

-ขั้นนำ

- ครูให้นักเรียนอ่านข้อความ “เวลาและวารี ไม่ยินดี คอยทำใคร” ที่ครูคิดไว้ที่กระดานดำหน้าห้องและให้นักเรียนอภิปรายข้อความนี้ว่ามีความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับนักเรียนหรือไม่ อย่างไร

-ขั้นกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- สุ่มตัวอย่างนักเรียน 2-3 คน ให้มาเล่าถึงการใช้เวลาของตนเอง

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้

- 2.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน
- 2.2 ให้นักเรียนพิจารณาการใช้เวลาทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละวันของนักเรียนนั้นคุ้มค่าและเหมาะสมกับเวลาที่เสียไปหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานผลการอภิปรายกลุ่มหน้าชั้น

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ถ้าหากว่าใช้เวลาในแต่ละวันของนักเรียนยังไม่คุ้มค่า นักเรียนควรปรับปรุงตัวเองเกี่ยวกับการใช้เวลาในแต่ละวันอย่างไร

3.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษากรณีตัวอย่าง “เคล็ดไม่ลับ”

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 นักเรียนสามารถนำแนวคิดที่ได้รับจากกิจกรรมนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้หรือไม่ อย่างไร

4.2 ให้นักเรียนทำตารางการใช้เวลาในแต่ละวัน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการร่วมกิจกรรม และครูเพิ่มเติมตามแนวคิด

ของกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ใบงานที่ 2
การใช้เวลา 1 วัน ของฉัน

ให้นักเรียนสำรวจเวลาการใช้เวลา 1 วันของนักเรียน ว่าใช้ทำกิจกรรมอะไรบ้าง

ที่	กิจกรรม	เวลา	
		ชั่วโมง	นาที
1	ธุระส่วนตัว		
2	การเดินทาง		
3	การเรียน		
4	ช่วยงานในครอบครัว		
5	พักผ่อน		
6	งานอื่น ๆ		

1. นักเรียนใช้เวลากับ.....มากที่สุด

เพราะ.....

2. นักเรียนคิดว่านักเรียนใช้เวลาในแต่ละวัน

เหมาะสม เพราะ.....

ไม่เหมาะสม เพราะ.....

3. นักเรียนจะปรับปรุงการใช้เวลาของนักเรียน โดย

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

กรณีตัวอย่าง “เคล็ดไม่ลับ ”

วันประกาศผลสอบมาถึง นักเรียนทุกคนต่างตื่นตื่นว่าตนเองจะสอบได้เกรดอะไรบ้าง และได้ที่เท่าไร เมื่อครูประกาศผลสอบ ผู้ที่สอบได้ที่ 1 ของห้องกลับเป็นม้ามืดมาแรง โดยไม่มีใครคาดคิดมาก่อน คือ เปรมปรีดิ์ ซึ่งสร้างความประหลาดใจให้กับครูและเพื่อน ๆ ร่วมชั้น และร่วมแสดงความยินดีกับเปรมปรีดิ์กันทั่วหน้า ครูให้เปรมปรีดิ์ออกมากล่าวถึงเคล็ดลับในการเรียนของตนเองหน้าชั้นเรียนให้เพื่อนฟัง เปรมปรีดิ์ กล่าวว่า เคล็ดลับในการเรียนของผม ก็คือ ตั้งใจเรียน ขณะที่ครูสอน ถ้าไม่เข้าใจก็จะถามครู หมั่นทำการบ้าน ส่งงานตามกำหนด แต่ที่ผมคิดว่าเป็นเคล็ดลับจริง ๆ คงจะเป็นที่ผมทำตารางอ่านหนังสือเพื่อทบทวนบทเรียนในแต่ละวัน นี้ละครับ หากเพื่อน ๆ สนใจจะทำตามก็ได้้นะครับ ผมรับรองว่าเพื่อน ๆ จะประสบความสำเร็จเหมือนผม

หลังจากนั้นอาจขอถามมาเกี่ยวกับบ้านเปรมปรีดิ์ด้วย เมื่อทักทายตา-ยายของเปรมปรีดิ์ แล้วมองอาจก็ตามเปรมปรีดิ์เข้าไปในห้องของเปรมปรีดิ์ อืม! ห้องของนายสะอาดน่าอยู่จัง ผู้ใช้มีหนังสือเยอะแยะเลย นี่หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสือสารคดี หนังสือความรู้รอบตัว หนังสือคู่มือวิชาต่าง ๆ ฯลฯ นายอ่านหมดแหละ แล้วนายเอาเวลาตอนไหนมาอ่านหนังสือพวกนี้ “อ่านซิเราจะอ่านหนังสือทุกเล่มที่เราซื้อหรือเราจะยืมหนังสือที่ห้องสมุดมาอ่านบ่อย ๆ “ เปรมปรีดิ์บอก อาจ นี่คงเป็นตารางอ่านหนังสือของนายใช่ไหม อยากรู้ไปที่ผนังห้องที่มีตารางกิจกรรมประจำวันติดอยู่

.....

ใบความรู้ เวลาที่มีคุณค่า

การจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการทำตารางเวลา จะช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์เวลาที่จะใช้ว่าเหมาะสมหรือไม่ จัดลำดับความสำคัญของงานที่จะต้องทำไม่ให้เกิดความผิดพลาดและสับสน รวมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับตนเองอีกด้วย

การใช้เวลาเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1. มีตารางเวลาเรียนอย่างสม่ำเสมอ
2. ทำงานตามตารางเวลาที่กำหนด
3. ทำงานอย่างสม่ำเสมอในสถานที่และระยะเวลาที่กำหนด
4. ทำงานระยะเวลาไม่ยาวเกินไป มีหยุดพักระหว่างงาน
5. ทบทวนคำสอน คำบรรยาย หลังจากที่เวลาผ่านไปไม่นานนัก
6. ไม่ปล่อยให้ลืมนานจนงานจนนาทีสุดท้าย หรือทิ้งไปเลย
7. ไม่ใช้การสอบเป็นแรงจูงใจในการเรียน เช่น จำบทเรียนเพื่อการสอบเท่านั้น
8. ไม่ละเลยวิชาที่รู้สึกว่าง่าย หรือทอดทิ้งวิชาที่ยาก
9. อ่านหนังสือก่อนเข้าชั้นเรียนตามสมควร
10. สนใจฟังคำสอน คำบรรยาย การสัมมนา หรือการสอนทบทวน
11. มีแผนการเรียนเป็นลำดับขั้นตอนที่จัดไว้อย่างดี
12. ทำตามแผนการเรียนที่วางไว้อย่างเข้มแข็ง
13. การเปลี่ยนแผนหมายถึงได้ผลงานที่คาดว่าจะดีกว่าแผนเดิม
14. มีความรู้ในการใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่จำเป็น
15. ปรับปรุงบันทึกจากการอ่านหรือการฟัง คำสอน คำบรรยาย ให้เป็นปัจจุบันหรือทันกาล (ทันสมัย) อยู่ตลอดเวลา
16. ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความสะดวกใจ และพร้อมจะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ
17. เห็นการเรียนเป็นสิ่งรื่นรมย์ และเรียนได้อย่างมีชีวิตชีวา
18. ในวันหยุดจะไม่ทำงานหนักจนเกินเหตุหรือเกินไป
19. สามารถปรับแรงกระตุ้นไม่ว่าจะมาจากทางด้านใดให้เกิดผลดีได้
20. หนักแน่น ไม่ตกใจหรือเสียสมาธิง่าย เมื่อเกิดเหตุคับขัน

กิจกรรมสมาธิกับการเรียน

ประเภทของกิจกรรม	☐ พัฒนา	☐ ปรับ / ละลายพฤติกรรม
ระดับ	มัธยมศึกษาตอนปลาย	
ขนาดของกลุ่ม	15 คน	
ระยะเวลา	50 นาที	

แนวคิด

การทำจิตใจให้จดจ่ออยู่กับสิ่งที่เรียนเพื่อให้สมองรับรู้และเข้าใจสิ่งที่เรียนได้เร็วขึ้น ผู้เรียนต้องมีสมาธิ ทั้งนี้การเรียนให้ได้ผลดีและประสบความสำเร็จนั้น สมาธินับว่าเป็นส่วนสำคัญ ส่วนหนึ่งที่จะทำให้การเรียนประสบความสำเร็จได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถฝึกควบคุมจิตของตนเองให้มีสมาธิในการเรียนได้
2. นักเรียนสามารถบอกผลดีผลเสียของการมีและไม่มีสมาธิในการเรียนได้
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ทำให้มีสมาธิในการเรียนได้

สื่อประกอบกิจกรรม

1. เกม “บก น้ำ อากาศ”
2. ใบความรู้
3. ใบงาน

การดำเนินกิจกรรม

- ชำนาญ

ครูนำนักเรียนสนทนาโดยการซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการฝึกสมาธิของนักเรียน

- ขั้นกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูให้นักเรียนเล่นเกม “บก น้ำ อากาศ” โดยมีเสียงเพลงคลอเบา ๆ และนักเรียนปรบมือตามจังหวะเพลง เมื่อครูชี้ไปที่นักเรียนคนใด แล้วครูพูดว่า “บก” นักเรียนคนนั้นจะต้องบอกรหัสตัวบก 1 ชื่อ แต่ถ้าพูดว่า “น้ำ” หรือ “อากาศ” นักเรียนจะต้องบอกรหัสตัวน้ำ หรือรหัสตัวที่บินได้ 1 ชื่อ และห้ามบอกรหัสตัวแต่ละชนิดซ้ำกัน

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้

ครูสอบถามนักเรียน ในประเด็นต่อไปนี้

- 2.1 นักเรียนคิดอะไรขณะที่ได้ยินเพื่อนคนอื่นบอกรหัสตัวให้ถูกตามชนิดที่ครูกำหนด

2.2 เมื่อเพื่อนที่พูดก่อนเรา พูดถึงสัตว์ที่เราคิดเอาไว้ นักเรียนรู้สึกอย่างไร

2.3 ปัจจัยที่จะทำให้เล่นเกมนี้ได้ดีคืออะไร เพราะอะไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

แบ่งกลุ่มนักเรียน เป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน โดยให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติตามใบงาน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 แสดงบทบาทสมมติ นั่งคุยกับเพื่อน ๆ โดยไม่สนใจฟังครูที่กำลังสอน

กลุ่มที่ 2 แสดงบทบาทสมมติ เองงานวิชาอื่นขึ้นมาทำ เพราะต้องรีบส่งในชั่วโมงต่อไป

กลุ่มที่ 3 แสดงบทบาทสมมติ นั่งใจลอยและหยอกล้อเพื่อนเป็นบางครั้ง ขณะที่ครูกำลัง

สอน

และให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ตามประเด็นต่อไปนี้

3.1 นักเรียนคิดว่าสมาธิ มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนหรือไม่ อย่างไร

3.2 ถ้านักเรียนมีสมาธิในการเรียน จะเกิดผลดีอย่างไรบ้าง

3.3 ถ้านักเรียน ไม่มีสมาธิในการเรียน จะเกิดผลเสียอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ “ความสำคัญของสมาธิ” และให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย

4.1 นักเรียนจะนำข้อคิดจากกิจกรรมนี้ไปใช้พัฒนาการเรียนของตนเองได้อย่างไรบ้าง

4.2 การมีสมาธิในการเรียนเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการเรียนหรือไม่ อย่างไร

4.3 นักเรียนมีแนวทางในการพัฒนาตนเองไปสู่การมีสมาธิในการเรียนได้อย่างไร

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการร่วมกิจกรรม และครูเพิ่มเติมตามแนวคิดของกิจกรรม

การประเมินผล

- 1.สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
- 2.สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ใบความรู้

ความสำคัญของสมาธิ

สมาธิ หมายถึง การรวบรวมจิตใจตั้งมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่กำลังทำอยู่เพื่อให้งานที่ทำบรรลุผลตามที่ต้องการได้ ดังนั้น สมาธิจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ สำหรับการเรียนก็เช่นกัน นักเรียนก็ต้องมีสมาธิในการเรียน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนในห้องเรียน การทบทวนบทเรียน หรือการทำข้อสอบ ถ้าหากขาดสมาธิแล้วก็ยากที่จะเรียนให้สำเร็จดังที่ต้องการได้

นักเรียนบางคนมีสมาธิสั้น คือ ไม่สามารถจดจ่อตั้งใจทำงานกับงานใดงานหนึ่งได้นาน ๆ หรือเบื่อง่าย บางคนก็มีสมาธิยาว สามารถทำงานต่อไปได้เรื่อย ๆ การมีสมาธิยาวจึงมีโอกาที่จะทำงานให้สำเร็จได้เร็วกว่าคนที่สมาธิสั้น แต่สิ่งเหล่านี้ก็ฝึกฝนกันได้

วิธีการสร้างสมาธิ เริ่มจากการจัดแบ่งเวลาสำหรับการทำงานหรือทบทวนบทเรียน เมื่อถึงเวลาที่กำหนดเราจะต้องมีความตั้งใจจริงในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย จากนั้นก็ตรวจทานสภาพแวดล้อมว่ามีอุปสรรคขัดขวางสมาธิของคุณหรือไม่ ถ้าคุณคิดว่าอาจมีอุปสรรคคุณก็ทำการเคลื่อนย้ายอุปสรรคนั้นเสียก่อนที่จะเริ่มทำงาน จากนั้นคุณก็เริ่มวางแผนการทำงานว่าคุณมีปริมาณงานมากเท่าใด และคุณต้องใช้เวลาต่องานหนึ่งชิ้นมากเพียงใด อีกทั้งยังต้องจัดลำดับความสำคัญของงานให้ดี วางแผนว่าคุณจะทำงานเป็นระยะเวลาเท่าใดแล้วจึงพัก โดยทั่วไปคนเราจะมีสมาธิอยู่ประมาณ 50 นาที ถ้านานกว่านี้ร่างกายอาจจะล้าเกินไป คุณควรจะหยุดพักเป็นระยะเพื่อผ่อนคลายความเครียด สิ่งสำคัญในการสร้างสมาธิ คือ คุณต้องขจัดความกังวลทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับงานออกไปให้หมด ไม่ว่าคุณจะคิดถึงเรื่องอะไรก็ตามหรือแม้แต่วิตกว่าคุณจะทำงานไม่ทัน วิธีผ่อนคลายความเครียด คือ การสูดลมหายใจลึก ๆ ทำให้ร่างกายผ่อนคลายโดยอยู่ในอริยาบถที่สบาย ๆ รับประทานอาหารให้เพียงพอ แล้วเริ่มทำงานที่สำคัญมากที่สุดก่อนและตั้งใจสนใจในเนื้องานนั้น เมื่อคุณทำงานไปเรื่อย ๆ คุณก็ต้องสังเกตด้วยว่า จิตใจล่องลอยคิดไปถึงสิ่งอื่นหรือไม่จะได้เป็นการเตือนสติตนเองอยู่เสมอ

ถ้าหากคุณคิดว่าขณะที่คุณทำงาน คุณไม่มีสมาธิเพียงพอเพราะคุณมีความวิตกกังวลมากเกินไป ก็ขอแนะนำให้คุณพักเสียก่อน พักให้สบายใจแล้วค่อยกลับมาทำงานใหม่ มิฉะนั้นจะเป็นการผูกตัวเองอยู่กับความเครียดโดยเปล่าประโยชน์ เพราะงานก็ไม่สำเร็จ และยังไม่ได้พักผ่อนอีกด้วย

ใบงาน

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น ตามประเด็นต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าสมาธิ มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

2. ถ้านักเรียนมีสมาธิในการเรียน จะเกิดผลดีอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

3. ถ้านักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียน จะเกิดผลเสียอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

4. นักเรียนจะนำข้อคิดจากกิจกรรมนี้ไปพัฒนาการเรียนของตนเองได้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

5. การมีสมาธิในการเรียนเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการเรียนหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

6. นักเรียนมีแนวทางในการพัฒนาตนเองไปสู่การมีสมาธิในการเรียนได้อย่างไร

.....
.....
.....

กิจกรรมใส่ใจในการฟัง

ประเภทของกิจกรรม	☐ พัฒนา	☐ ปรับ / ละลายพฤติกรรม
ระดับ	มัธยมศึกษาตอนปลาย	
ขนาดของกลุ่ม	15 คน	
ระยะเวลา	50 นาที	

แนวคิด

นักเรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนนักเรียนต้องตั้งใจเรียน โดยการ ฟังอย่างตั้งใจ หากนักเรียนไม่ตั้งใจฟัง ก็จะทำให้นักเรียนรับรู้บทเรียน ได้ไม่ชัดเจนส่งผลให้ไม่เข้าใจในบทเรียน และเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักฟังอย่างชัดเจนและถูกต้อง
2. เพื่อให้นักเรียนบอกผลดีของการตั้งใจฟังได้
3. เพื่อให้ผู้เรียนบอกผลเสียของการไม่ตั้งใจฟังได้

สื่อประกอบกิจกรรม

1. เรื่องสั้น
2. ใบงาน 1 และ 2

การดำเนินกิจกรรม

-ขั้นนำ

ครูทักทายนักเรียนในเรื่องสุขภาพร่างกาย ว่านักเรียนมีสุขภาพสมบูรณ์ดี หรือไม่ และซักถามนักเรียนเกี่ยวกับอวัยวะที่จำเป็นต่อการฟัง คือหู ว่านักเรียนคนใดมีปัญหาเรื่องของการฟังบ้าง

-ขั้นกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม
- 1.2 ให้นักเรียนทุกคนนั่งหลับตา และห้ามพูดคุยกัน
- 1.3 ครูใช้เวลา 3 นาที ให้นักเรียนตั้งใจฟังต่าง ๆ รอบตัว แล้วจำเสียงที่ได้ยินนั้นไว้ในใจ
- 1.4 เมื่อหมดเวลา ให้นักเรียนลืมตา แล้วให้นักเรียนแต่ละคนบอกชื่อเสียงที่ได้ยิน

ขณะนั่งหลับตาว่า ได้ยินเสียงอะไรบ้าง

- 1.5 ทหาอาสาสมัคร 2 คน ให้อ่านเรื่องสั้นให้เพื่อนฟังพร้อมกัน

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้

- 2.1. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรที่ได้ยินเสียงแตกต่างกัน
- 2.2. เวลาฟังเพื่อนอ่านเรื่องสั้นนักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร
- 2.3. ระหว่างฟังเสียงต่าง ๆ กับฟังเพื่อนอ่านเรื่องสั้น นักเรียนตั้งใจฟังอย่างไรหนามาก
- 2.4. นักเรียนพบหรือไม่ว่า เมื่อตั้งใจฟัง นักเรียนจะได้รู้เรื่องราวต่าง ๆ มากขึ้น
- 2.5. นักเรียนคิดว่าการฟังอย่างตั้งใจเป็นสิ่งทำได้ยากหรือไม่ เพราะเหตุใด

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

- 3.1 นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้จากการฟังนี้ ไปปรับใช้กับการเรียนได้บ้าง หรือไม่ อย่างไร
- 3.2 สิ่งใดบ้างที่จะช่วยให้นักเรียนมีการฟังที่ดีขึ้น เพราะเหตุใด
- 3.3 นักเรียนคิดว่าตัวนักเรียนเองเป็นผู้ฟังที่ดีหรือไม่ เพราะเหตุใด

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

- 4.1 การเป็นผู้ฟังที่ดี สามารถฝึกฝนได้หรือไม่
- 4.2 นักเรียนตั้งใจหรือไม่ที่จะพัฒนาตนเองให้มีทักษะการฟังที่ดี
- 4.3 นักเรียนมีแนวทางในการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นผู้ฟังที่ดีได้อย่างไรบ้าง
- 4.4 การฟังที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการร่วมกิจกรรม และครูเพิ่มเติมตามแนวคิด

ของกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

เรื่องสั้นประกอบกิจกรรม

เรื่อง สาวน้อยชาวเกาะ

ยังมีสาวน้อยรูปสวยนางหนึ่ง อาศัยอยู่บนเกาะแห่งหนึ่ง ซึ่งอยู่ห่างจากแผ่นดินใหญ่พอสมควร สาวน้อยมีชายหนุ่มในดวงใจแล้วคนหนึ่งเป็นคนผิวน้ำแผ่นดินใหญ่ ความรักของสาวน้อยกับหนุ่มแผ่นดินใหญ่ลึกซึ้งและแนบแน่นมาตลอด ตามปกติหนุ่มแผ่นดินใหญ่จะขับเรือไปหาสาวน้อยเป็นอาจิดน ไม่เว้นทุก 3-5 วัน

อยู่มากระยะหนึ่ง หนุ่มแผ่นดินใหญ่ได้หายหน้าหายตาไปไม่ได้มาหาสาวน้อยบนเกาะอีก โดยมีได้บอกกล่าวแต่ประการใดเป็นระยะเวลานานถึง 3 สัปดาห์ สาวน้อยมีความคิดถึงและเป็นห่วงชายหนุ่มเป็นยิ่งนัก ได้นอนร้องไห้หน้าซบหมอนมาหลายราตรีแล้ว

จึงสาวน้อยผู้นำสงสาร ได้ไปนั่งปรับทุกข์กับเฒ่าหนึ่งบนเกาะนั้น เฒ่าชาวเกาะก็รับฟังความโทมนัสของสาวน้อยด้วยความเมตตาและความเห็นใจ และได้พูดจาหวานลุ่มปลอบประโลมต่าง ๆ นานา เพื่อหวังให้สาวน้อยสร้าง โศกบ้างแม้จะเพียงน้อยนิดก็ยังดี ทั้งยัง ได้เสนอที่จะให้ความช่วยเหลือ โดยจะเป็นผู้ขับเรือพาสาวน้อย ไปส่งบนผืนแผ่นดินใหญ่เพื่อ ไปหาชายหนุ่มผู้นั้น แต่ก็ต้องมีข้อแม้ข้อหนึ่งและข้อแม้หนึ่งได้ทำให้สาวน้อยต้องนำกลับไปครุ่นคิดอยู่หลายคืน

เย็นวันหนึ่ง สาวน้อยก็ได้มาหาเฒ่าชาวเกาะด้วยน้ำตานองหน้า ยังมีทันจะเอือนเอยเฒ่าชาวเกาะผู้อุ้มด้วยประสบการณ์ชีวิต ก็รู้แกลใจแล้ว

และคืนนั้นเอง สาวน้อยก็นอนค้างคืนกับเฒ่าชาวเกาะ

และเช้าวันรุ่งขึ้น เฒ่าชาวเกาะได้ขับเรือ ไปยังแผ่นดินใหญ่เพื่อพาสาวน้อยไปหาชายในดวงใจตามที่ได้ตกลงกันไว้

หนุ่มแผ่นดินใหญ่ตื่นตื่นและดีใจที่สุดที่สาวน้อยมาหา แม้ว่าร่างกายตนจะยังอ่อนเปลี้ย เพราะยังไม่หายจากพิษไข้ดี แต่ก็ยังอดที่จะกุกกูกูลุกขึ้นมาต้อนรับขับสู้และรำพันความคิดถึงซึ่งกันและกัน ไม่ได้และทั้งสองก็กอดกันร้องไห้ด้วยความตื้นตันใจ

แล้วสาวน้อยก็ได้พรรณาคความ โทมนัสระหว่างรอคอยอยู่บนเกาะ พร้อมทั้งความขมขื่นใจที่ต้องทำตามข้อแม้ของเฒ่าชาวเกาะเพื่อจะได้มาหา

ดั่งฟ้าผ่ากลางใจ หนุ่มแผ่นดินใหญ่ถึงกับผลัดสาวน้อยออกจากอ้อมกอด สบถได้เพียงคำว่า "อิชาดิชั่ว" แล้วก็จากไปอย่างไม่หวนกลับมาอีก

ก็เป็นที่น่าอนว่าความผิดหวังและความ โศกเศร้าของสาวน้อยผู้นำสงสารนั้นมีมากเกินกว่าที่จะเรียบเรียงเป็นถ้อยคำได้

ผู้รู้เรื่องศิโนหมุ่บ้านริมทะเลที่เป็นอุปัทวสถานของเรื่องนี้ได้เล่าว่า สาวน้อยเสียใจมาก ถึงกับจะประกอบอศฺวินิบาตกรรมด้วยการกระโจนจากหน้าผาลงสู่ทะเล แต่บังเอิญชายใจพระคนหนึ่ง ได้เข้าช่วยไว้ทัน และเมื่อได้ทราบถึงเบื้องหลังชีวิตของสาวน้อยแล้วก็รู้สึกสงสารจับใจ จึงได้แต่งงานอยู่กับสาวน้อยตั้งแต่นั้นมา

.....

เรื่องสั้นประกอบกิจกรรม

บทเรียนของผีพาย

เมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยายังเป็นราชธานี ในสมัยสมเด็จพระพุทธเจ้าเสือ ซึ่งทรงโปรดการเสด็จประพาสทางเรือและทรงเบ็ดในยามว่างจากพระราชกิจเป็นอย่างยิ่ง วันหนึ่งโปรดให้ออกเรือพระที่นั่งแต่เช้ามีด ทรงประทับเอกเขนกอยู่ในประทุนเรือ ผีพายเข้าประจำที่ทั้งหัวเรือและท้ายเรือ มีผีพายที่รอปเปลี่ยนหน้าที่นั่งเรียงรายกันอยู่ใกล้ ๆ ที่ประทับ ส่วนมหาดเล็กคนโปรดหมอบเฝ้าอยู่ใกล้พระองค์

ผีพายหนุ่มคนหนึ่งไม่ได้ดูทางลม นั่งอยู่ต้นลม เห็นประทับทอดพระเนตรปลาข้างทิวทัศน์ฝั่งคลองบ้าง ทรงเพลิดเพลิดพระราชหฤทัยอยู่ ก็คุยกับผีพายด้วยกันเบา ๆ

“เอ็งดูอ้ายมหาดเล็กคนสนิหนั้นสิ มันทำอะไรตั้งแต่ออกเรือ ไม่ได้ทำอะไรเลย “

“ไหน ๆ”

“อ้ายตัวที่หมอบเกือบจะชดพระองค์นั่นไง”

“อ้อ อ้ายคนที่เพ็ดทูลอะไรอยู่ตลอดเวลานั้นนะหรือ”

เอออะ มันได้แต่พูดมันกลับได้ดี อ้ายเราชิพายเรือเหนื่อยแทบตาย ไม่เคยได้อะไร ทรงทราบว่ามีพวกเราเป็นผีพาย จำกันสุดแรงทั้งวัน ๆ หรือเปล่าก็ไม่รู้”

ลมโชยเอาค้ำบ่นเหล่านั้นไปถึงพระกรรณจนได้ แต่พระพุทธเจ้าเสือกก็ได้ตรัสว่าอะไรตามปกติสมเด็จพระพุทธเจ้าเสือนั้นไม่โปรดพิธีรีตอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเสด็จประพาสเป็นส่วนพระองค์อย่างนี้ เมื่อเรือแล่นไปได้สักพักใหญ่ ๆ ก็ทรงมีพระราชดำรัสให้เทียบเรือพระที่นั่งเข้าที่ท่าหน้าวัดเล็ก ๆ วัดหนึ่งข้างทาง มีพระราชประสงค์จะเสวยพระกระยาหารกลางวัน บนศาลาริมน้ำของวัดนั้น

ขณะที่ประทับคอยมหาดเล็กจัดที่และพระกระยาหารอยู่นั้น ทรงได้ยินเสียงลูกหมาเล็ก ๆ หลายตัวร้องหึ่ง ๆ อยู่ใต้ถุนศาลา ก็ทรงระลึกถึงค้ำบ่นของผีพายหนุ่มได้ จึงรับสั่งหาผีพายหนุ่มให้ขึ้นมาเฝ้า เมื่อชายหนุ่มขึ้นมาหมอบเฝ้าอยู่เบื้องหน้าพระพักตร์แล้วจึงมีพระราชกระแสว่า

“ข้าได้ยินเสียงลูกหมาร้องอยู่ใต้ถุนศาลานี้หลายตัว เอ็งลองไปดูซิมันเป็นอะไร แล้วมีอยู่ด้วยกันกี่ตัว”

“พระพุทธเจ้าข้า”

ผีพายคิดมากคนนั้นหายไปกับครู่หนึ่ง แล้วก็กลับขึ้นมาเฝ้า

“ลูกสุนัข 6 ตัว พระพุทธเจ้าข้า ไม่เห็นมันเป็นอะไร”

“ตัวผู้หรือตัวเมียวะ”

เขาก็คลานลงบันไดศาลาไป แล้วก็คลานเข้ามาเฝ้า

“ตัวผู้ 3 ตัวเมีย 3 พระเจ้าค่ะ”

“เออแล้วสีอะไรมังวะ”

ผีพายหนุ่มหายไปจากหน้าที่ประทับครุใหญ่ จึงกลับมาเฝ้า

“สีดำ 2 ตัว สีน้ำตาล 2 ตัว ดำ 2 ตัว”

“ดำยังไฉวะ”

แล้วเขาก็กลับมาทูลอีกว่า “ดำขาวดำตัวหนึ่ง ดำน้ำตาลตัวหนึ่ง พระพุทธเจ้าค่ะ แล้วเขาก็รีบกราบบังคมลา คลานงูจะลงศาลาไป

“เดี๋ยวก่อน เอ็งนั่งอยู่ข้างกะไคนั้นแหละ แล้วเอ็งลองดูว่าทำไมเอ็งต้องเป็นผีพาย อีกคนเขาถึงต้องเป็นมหาดเล็ก

รับสั่งให้หาตัวมหาดเล็กคนโปรดเข้าเฝ้าทันที เมื่อเขามาหมอบเฝ้าอยู่เฉพาะพระพักตร์ พระองค์ก็รับสั่งกับเขาว่า

“เออ นี่แะเอ็ง เข้าได้อินลูกหมามันร้องหงิง ๆ อยู่ใต้ฐานศาลานี้ ไม่รู้ว่ามันเป็นอะไร มีกี่ตัวเอ็งลองไปดูซิ”

แล้วก็ประทับคอยอยู่ สักครู่มหาดเล็กหนุ่มก็กลับมาเฝ้า เขาหายไปไม่นานเลยหลังจากถวายบังคมแล้ว เขาก็กราบบังคมทูลว่า

“ลูกสุนัขที่ร้องนั้นมีอยู่ 6 ตัว พระพุทธเจ้าค่ะ ตัวผู้ 3 ตัว ตัวเมีย 3 ตัว สีดำ 2 ตัว สีน้ำตาล 2 ตัว ดำเสีย 2 ตัว ดำดำตัวหนึ่ง ดำน้ำตาลตัวหนึ่ง นางแม่ไม่อยู่ไม่ทราบจะไปหากินที่ไหน ลูกคงจะร้องด้วยความหิว พระพุทธเจ้าค่ะ”

“ข้าขอบใจ เอ็งเห็นหรือยังวะอ้ายผีพาย ทำไมเอ็งจึงต้องเป็นผีพาย และเจ้าหนุ่มคนนี้ข้าจึงให้เป็นมหาดเล็ก”

.....

ใบงานที่ 2

1. ในความรู้สึกรักของนักเรียน การฟังอย่างตั้งใจ เป็นสิ่งที่ทำได้ยากหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....

2. สิ่งใดบ้างที่ช่วยให้นักเรียนมีการฟังที่ดีขึ้น

.....
.....
.....
.....

3. นักเรียนมีแนวทางในการพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นผู้ฟังที่ดีได้อย่างไร

.....
.....
.....
.....

4. นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้จากการฟังนี้ไปพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้บ้างหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

5. การฟังที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....

กิจกรรม ว้าวุ่นใจ ทำไงดี

ประเภทของกิจกรรม	☐ พัฒนา	☐ ปรับ / ละลายพฤติกรรม
ระดับ	มัธยมศึกษาตอนปลาย	
ขนาดของกลุ่ม	15	คน
ระยะเวลา	50	นาที

แนวคิด

ความรับผิดชอบและการมีวินัยในการเรียน ความขยันหมั่นเพียรอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้
นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรับรู้และเข้าใจปัญหาเกี่ยวกับการเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการตั้งใจเรียน

สื่อประกอบกิจกรรม

กรณีตัวอย่าง “ถ้าเป็นนักเรียนจะทำอย่างไร”

การดำเนินกิจกรรม

-ขั้นนำ

ครูพูดคุยซักถามและให้นักเรียนบอกเล่าวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียน ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ ว่ามีวิธีการอย่างไรบ้าง โดยครูสุ่มถามนักเรียน ประมาณ 4-5 คน

-ขั้นกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม ครูแจกใบความรู้ “ ถ้าเป็นนักเรียนจะทำอย่างไร “ ให้
นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา
- 1.2. ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย ตามประเด็นต่อไปนี้
  - 1.2.1 ถ้านักเรียนเป็นแดน นักเรียนจะปฏิเสธการ ไปติววิชาภาษาอังกฤษที่บ้าน
ของตึก หรือไม่ เพราะเหตุใด
  - 1.2.2 ถ้านักเรียนเป็นแดน นักเรียนจะขอลอกข้อสอบของเพื่อน หรือไม่
เพราะเหตุใด
  - 1.2.3 .ให้กลุ่มส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้

ครูสนทนากับนักเรียน ในประเด็น ต่อไปนี้

- 2.1 จากเรื่อง “ถ้าเป็นนักเรียน จะทำอะไร “ นักเรียนนักเรียนรู้สึกอย่างไร กับพฤติกรรมของแดนที่ปฏิเสธการไปตีที่บ้านของตัก
- 2.2 นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมของตัก และก้อยที่ให้แดนลอกข้อสอบ ถูกต้องหรือไม่ เพราะอะไร
- 2.3 นักเรียนเคยมีพฤติกรรมแบบแดนหรือไม่ และมีวิธีแก้ไขอย่างไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

- 3.1 จากเรื่อง “ ถ้าเป็นนักเรียนจะทำอย่างไร “ นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้าง
- 3.2 นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้ ไปใช้กับตนเองอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

- 4.1 ให้นักเรียนหาจุดบกพร่องของตนเองเรื่องการเรียน
- 4.1 นักเรียนคิดว่าการปรับปรุงวิธีเรียนให้มีประสิทธิภาพควรทำอย่างไรบ้าง
- 4.3 ให้กลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการร่วมกิจกรรม และครูเพิ่มเติมตามแนวคิด

ของกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

กรณีตัวอย่าง “ถ้าเป็นนักเรียนจะทำอย่างไร”

ตึกกับแตน เป็นเพื่อนรักกันและสนิทกันมาก ทั้งสองคนมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันมาตั้งแต่เด็กเพราะเรียนหนังสืออยู่ห้องเดียวกันมาตั้งแต่ชั้นประถม มัธยมต้น และมัธยมปลายแล้วบ้านก็อยู่ใกล้กันอีกด้วย ตึกเป็นเด็กดีและมีความตั้งใจเรียนหนังสือมาตลอด ส่วนแตนจะตั้งใจเรียนหนังสือเป็นบางวิชา โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษซึ่งเป็นวิชาที่แตนไม่ชอบเรียนเอาเสียเลย นอกจากฟังไม่รู้เรื่องแล้ว ยังอ่านไม่ออกอีกต่างหาก เวลาครูสอนก็ไม่รู้เรื่องเลย จึงทำให้ไม่ชอบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

ตึกรู้ว่าแตนมีปัญหาเกี่ยวกับวิชาภาษาอังกฤษจึงอยากจะช่วยเหลือ โดยชวนแตนให้ไปติวภาษาอังกฤษที่บ้านของตึกในวันเสาร์ - อาทิตย์ แต่แตนปฏิเสธและอ้างว่า ไม่ว่างเพราะต้องช่วยแม่ทำงานบ้านหลายอย่าง ทั้งซักผ้า ดูแลน้อง ทำความสะอาดบ้าน วันอาทิตย์ครอบครัวของแตนต้องไปเยี่ยมคุณย่าที่ต่างอำเภอ กว่าจะกลับถึงบ้านก็คงจะค่ำ

พอถึงวันสอบวิชาภาษาอังกฤษนักเรียนทุกคนต่างตั้งใจทำข้อสอบกันเต็มที่ แต่แตนมีความรู้สึกว้า ช่างเป็นช่วงเวลาทรมานมากที่สุดและนั่งกระสับกระส่าย หันซ้ายหันขวาเพื่อหาคนช่วยเหลือตลอดเวลา โดยเฉพาะตึกที่แตนต้องการให้ช่วยมากที่สุด เมื่อใกล้หมดเวลาสอบ พอครูเฉลยแตนจะพูดกับตึกเบา ๆ ว่าขอลอกข้อสอบ ตึกไม่ยอมให้แตนลอกแต่ก็สงสารแตนจึงส่งกระดาษคำตอบให้แตนพอดีครูหันมาเห็นเข้า ตึกจึงรีบดึงกระดาษคำตอบกลับคืนมา แตนจึงหมดโอกาสที่จะลอกข้อสอบของตึก

แตนยังไม่ละความพยายามจึงหันไปลอกข้อสอบของก้อยที่นั่งสอบข้าง ๆ กัน ซึ่งก้อยก็ไม่ได้ปกปิดกระดาษคำตอบของตน แต่การกระทำของแตนและก้อยไม่สามารถรอดพ้นสายตาของครูไปได้ ครูเดินเข้ามาหาแตนกับก้อย และบอกว่าทั้งสองคนทุจริตในการสอบ ต้องถูกปรับให้สอบตก แตนและก้อยรู้สึกตกใจและอับอายเพื่อน ๆ ในห้องมาก

ใบงาน

1. จากเรื่อง “ ถ้าเป็นนักเรียนจะทำอย่างไร “ นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

2. นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้ ไปใช้กับตนเองอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

3. ให้นักเรียนหาจุดบกพร่องของตนเองเรื่องการเรียน

.....
.....
.....
.....
.....

4. นักเรียนคิดว่าการปรับปรุงวิธีเรียนให้มีประสิทธิภาพควรทำอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

กิจกรรมไม่พร้อม

ประเภทของกิจกรรม	☐ พัฒนา	☐ ปรับ / ละลายพฤติกรรม
ระดับ	มัธยมศึกษาตอนปลาย	
ขนาดของกลุ่ม	15	คน
ระยะเวลา	50	นาที

แนวคิด

คนที่มีความรับผิดชอบจะตระหนักในภาระหน้าที่ของตน รับผิดชอบในผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง คนที่ขาดความรับผิดชอบจะไม่ได้ได้รับความไว้วางใจ จึงยากที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต

วัตถุประสงค์

1. นักเรียนสามารถบอกผลเสียของการทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด
2. นักเรียนมีความเอาใจใส่และตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย
3. นักเรียนมีความพร้อมในการเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้ครบถ้วน

สื่อประกอบกิจกรรม

1. กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ไม่พร้อม”
2. ใบงาน

การดำเนินกิจกรรม

-ขั้นนำ

ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการกล่าวชมเชยและมอบรางวัลแก่นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลา และปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรับผิดชอบสูง

-ขั้นกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม ครูแจกกรณีตัวอย่าง “ไม่พร้อม” ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

จากกรณีตัวอย่าง “ไม่พร้อม” ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ตามประเด็น

ต่อไปนี่

- 2.1 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับการกระทำของปิงปอง
- 2.2 มีความจำเป็นหรือไม่ที่นักเรียนต้องมีอุปกรณ์การเรียนให้พร้อม เพราะอะไร

2.3 ถ้านักเรียนเป็นปิงปองนักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไร

2.4 ถ้าปิงปองเป็นเพื่อนในห้องเรียนเดียวกับนักเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 จากเรื่อง “ไม่พร้อม” นักเรียนคิดว่างานที่ครูมอบหมายให้ทำมีความสำคัญหรือไม่
อย่างไร

3.2 นักเรียนคิดว่าตนเองมีความตั้งใจและเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมายมากน้อย
เพียงใด

3.3 นักเรียนคิดว่า การตั้งใจและเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย สามารถทำได้
อย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 การทำงานเสร็จตามกำหนดเวลา มีผลดีหรือไม่ อย่างไร

4.2 การทำงานไม่เสร็จตามกำหนดเวลา มีผลเสียหรือไม่ อย่างไร

4.3 นักเรียนมีวิธีการอย่างไรจึงจะทำงานให้เสร็จทันตามกำหนดเวลา

4.4 หากนักเรียนทำงานเสร็จ ไม่ทันตามกำหนดเวลานักเรียนมีวิธีแก้ไขอย่างไร

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการร่วมกิจกรรม และครูเพิ่มเติมตามแนวคิด
ของกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

กรณีตัวอย่างเรื่อง “ไม่พร้อม”

ในช่วงโมงภาษาไทย หลังจากที่ครูอภิสิทธิ์ได้สอนจบแล้ว ได้มอบหมายงานให้นักเรียนทำ โดยให้นักเรียนหัดแต่งคำประพันธ์ ประเภทร้อยแก้ว เป็นกลอนสี่สุภาพ คนละ 1 บท ที่แสดงความมุ่งมั่นในการประสบความสำเร็จด้านการเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ที่ได้เรียนไปแล้ว และเป็นการฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ไปด้วย โดยใช้เวลา 10 นาที หลังจากที่ได้รับมอบหมายงานให้ทำแล้วนักเรียนคนอื่น ๆ ต่างก็ตั้งใจทำงานเพื่อให้เสร็จทันเวลา จะมีก็เพียง ปิงปอง คนเดียวเท่านั้นที่ยังไม่ได้ลงมือทำงาน เพราะมีวสาละวนหาอุปกรณ์การเรียน เช่น ดินสอ ปากกา และหยอกล้อเพื่อนเป็นระยะ ๆ เมื่อหมดเวลา ปิงปองแต่งคำประพันธ์ไม่ได้ตามที่ครูกำหนด

ครูอภิสิทธิ์ ได้สุ่มเรียกนักเรียน ประมาณ 7-8 คน อ่านคำประพันธ์ที่ตนแต่งให้เพื่อน ๆ ในห้องฟัง ปิงปองเป็นคนสุดท้ายที่ต้องอ่านคำประพันธ์ที่ครูมอบหมายให้แต่งให้เพื่อนฟัง ปิงปองได้แต่ยืนก้มหน้า ไม่กล้ามองหน้าครูอภิสิทธิ์ เพื่อน ๆ ต่างก็รอฟังคำประพันธ์ของปิงปอง เวลาผ่านไปประมาณ 3 นาที ปิงปองจึงตัดสินใจบอกครูอภิสิทธิ์ไปว่า “ผมยังไม่ได้ทำเลยครับ” ครูอภิสิทธิ์ถามปิงปองว่า “ทำไมได้รีเปล่า ไม่เข้าใจหรือว่ามีปัญหาอะไรรีเปล่า” ปิงปองตอบครูว่า ทำได้ครับ แต่ผมทำไม่ทัน เพราะผมไม่มีปากกาเขียน ผมเลยไม่ได้ทำครับ

งานที่ครูมอบหมายครั้งนี้มีคะแนนเก็บด้วยนะ ครูอภิสิทธิ์บอกนักเรียน ดังนั้นปิงปองจึงไม่มีคะแนนเก็บ เพราะไม่ได้ทำงานที่ครูมอบหมาย ก่อนหมดชั่วโมงครูอภิสิทธิ์ได้แนะนำนักเรียนว่า นักเรียนทุกคนควรฝึกฝนตนเองให้เป็นคนที่ทำอะไรให้รวดเร็ว ไม่ชักช้า อืดอาด เวลาครูมอบหมายงานให้ทำควรตั้งใจทำและควรรีบทำงานนั้นให้เสร็จตามกำหนดเวลา สำหรับครั้งนี้จะเป็นบทเรียนที่ดีสำหรับปิงปองและนักเรียนทุก ๆ คน จะได้นำไปเป็นสิ่งเตือนตนเองให้เอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น

.....

ใบงาน

1. นักเรียนคิดว่างานที่ครูมอบหมายให้ทำมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

2. นักเรียนคิดว่าตนเองมีความตั้งใจและเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมายมากน้อยเพียงใด

.....
.....
.....

3. นักเรียนคิดว่า การตั้งใจและเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย สามารถทำได้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

4. การทำงานเสร็จตามกำหนดเวลา มีผลดีหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

5. การทำงานไม่เสร็จตามกำหนดเวลา มีผลเสียหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

6. นักเรียนมีวิธีการอย่างไรจึงจะทำงานให้เสร็จทันตามกำหนดเวลา

.....
.....
.....

7. หากนักเรียนทำงานเสร็จไม่ทันตามกำหนดเวลานักเรียนมีวิธีแก้ไขอย่างไร

.....
.....
.....

กิจกรรมทบทวนดี มีประโยชน์

ประเภทของกิจกรรม	☐ พัฒนา	☐ ปรับ / ละลายพฤติกรรม
ระดับ	มัธยมศึกษาตอนปลาย	
ขนาดของกลุ่ม	15	คน
ระยะเวลา	50	นาที

แนวคิด

การเรียนจะประสบความสำเร็จได้นั้นนอกจากต้องอาศัยการฟัง การจดบันทึกแล้ว การอ่านทบทวนก็มีความจำเป็นเช่นกัน เพราะการอ่านทบทวนจะช่วยเพิ่มความเข้าใจและความจำในเนื้อหาบทเรียนนั้น ได้ดียิ่งขึ้น เป็นผลทำให้เราประสบความสำเร็จในการเรียนได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาทบทวนบทเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการทบทวนบทเรียน

สื่อประกอบกิจกรรม

1. สถานการณ์ตัวอย่าง “ลำบากใจ”
2. ใบงาน

การดำเนินกิจกรรม

-ขั้นนำ

ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการอ่านทบทวนบทเรียนว่านักเรียนทำกันบ้างหรือไม่และทำเวลาใด

-ขั้นกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

แบ่งกลุ่มนักเรียน 5 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน ให้นักเรียนศึกษาสถานการณ์ตัวอย่าง “ลำบากใจ” และให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ตามประเด็นต่อไปนี้

- 1.1 นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับการไม่ได้ไปร่วมกิจกรรมทัศนศึกษาของรุ่งระวี
- 1.2 รุ่งระวีพลาดโอกาสที่จะไปทัศนศึกษา เพราะอะไร
- 1.3 เพราะเหตุใด พิมพ์ลักษณ์และลักษมี จึงได้ไปทัศนศึกษา

- 1.4 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มผลัดกันเล่าประสบการณ์ของตนเองให้เพื่อนฟังในสถานการณ์

แบบเดียวกับสถานการณ์ตัวอย่าง

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น ตามประเด็นต่อไปนี้

- 2.1 จากเรื่อง “ลำบากใจ” การกระทำของใครที่นักเรียนควรเอาเป็นตัวอย่างเพราะอะไร
- 2.2 นักเรียนคิดว่ารุ่งระวีควรตัดสินใจอย่างไร เพราะอะไร
- 2.3 นักเรียนคิดว่าการทบทวนบทเรียน มีความสำคัญและจำเป็นต่อนักเรียนมากน้อยเพียงใด เพราะอะไร
- 2.4 นักเรียนคิดว่าการทบทวนบทเรียนเป็นเรื่องยากที่จะทำหรือไม่ เพราะเหตุใด

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

- 3.1 นักเรียนคิดว่าการทบทวนบทเรียนจะทำให้เกิดผลดีต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง
- 3.2 นักเรียนคิดว่าผลเสียของการไม่ทบทวนบทเรียนมีหรือไม่ อย่างไร
- 3.3 นักเรียนคิดว่าการทบทวนบทเรียนสามารถทำได้อย่างไรบ้าง ทั้งขณะอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียน

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

- 4.1 นักเรียนตั้งใจหรือไม่ว่าจะพัฒนาตนเองให้มีผลการเรียนดีขึ้น และจะทำอย่างไร
- 4.2 นักเรียนมีแนวทางในการทบทวนบทเรียนอย่างไร
- 4.3 นักเรียนคิดว่าจะมีอุปสรรคใดบ้างที่จะทำให้ นักเรียนไม่สามารถทบทวนบทเรียนได้
- 4.4 หากมีอุปสรรคที่ทำให้ นักเรียนไม่สามารถทบทวนบทเรียนได้ นักเรียนจะหาทางขจัดปัญหานั้นได้หรือไม่ อย่างไร

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการร่วมกิจกรรม และครูเพิ่มเติมตามแนวคิด

ของกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

สถานการณ์ตัวอย่าง “ลำบากใจ”

ในช่วงวันหยุดติดต่อกัน 3 วัน อาจารย์สุนีย์ ซึ่งเป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาอังกฤษ มีโครงการจะพานักเรียนไปร่วมกิจกรรม “ ENGLISH CAMP “ ที่จังหวัดภูเก็ต โดยรับสมัครนักเรียนระดับชั้น ม. 4 – 6 เข้าร่วมกิจกรรม

พิมลลักษณ์ รุ่งระวี และลักษมี เป็นเพื่อนสนิทกันและเรียนห้องเดียวกัน ทั้งสามคนสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ เนื่องจากวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ทั้งสามคนชอบเรียนมากที่สุดจึงชวนกันไปสมัครเข้าร่วมกิจกรรม แต่รุ่งระวียังลังเลใจว่า จะไปหรือไม่ไปดี เพราะวันจันทร์หลังกลับจากไปร่วมกิจกรรม “ ENGLISH CAMP “ เป็นวันสอบปลายภาค และต้องสอบวิชาคณิตศาสตร์กับวิชาภาษาไทย ในวันแรกของการสอบในครั้งนี้ด้วย

รุ่งระวี เป็นคนสนุกสนาน เฮฮา พุดเก่ง คุยเก่ง มักจะมีเรื่องมาเล่าให้เพื่อน ๆ ในห้องฟังเป็นประจำ แต่รุ่งระวีเรียนไม่ค่อยเก่ง ผลการเรียนที่ผ่านมา ๆ มา ก็พอด่านเท่านั้น บางวิชาก็สอบไม่ผ่านบ้างและต้องสอบแก้ตัวที่หลัง โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยกับวิชาคณิตศาสตร์ ส่วนใหญ่แล้วรุ่งระวีมักจะอ่านหนังสือเมื่อใกล้สอบ แต่การสอบครั้งนี้ทำให้รุ่งระวีลำบากใจมากกว่าทุกครั้ง เพราะครั้งนี้รุ่งระวีอยากไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ ด้วย

พิมลลักษณ์และลักษมี ทั้งสองคนเป็นคนที่เรียนเก่ง มีความรับผิดชอบ และจะทบทวนบทเรียนเป็นประจำทุกวันครบทุกวิชา และจะทำบันทึยกย่อเพื่อช่วยความจำให้ดีขึ้น เมื่อใกล้สอบก็จะอ่านบันทึยกย่อเป็นการทบทวนเพียงเล็กน้อยพิมลลักษณ์กับลักษมีก็สามารถทำข้อสอบได้คะแนนดีทุกครั้ง ทั้ง 2 คนไม่ลังเลใจที่จะไปร่วมกิจกรรม “ ENGLISH CAMP “ และก็ต้องการให้รุ่งระวีไปด้วย

ใกล้หมดเขตรับสมัครเข้าร่วมกิจกรรม รุ่งระวีก็ยังตัดสินใจไม่ได้ว่าจะไปหรือไม่ไป “ ENGLISH CAMP “ ดี ถ้าตัดสินใจไปก็ต้องทำข้อสอบไม่ได้และพอกับแม่ก็คงไม่อนุญาตให้ไป และรุ่งระวีก็เสียดายเป็นที่สุดที่ไม่ได้ไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ ในครั้งนี้ และถึงแม้จะไม่ไปรุ่งระวีก็ทำข้อสอบไม่ได้เหมือนเดิมเพราะมีเวลาเพียง 3 วัน ที่จะอ่านหนังสือ เมื่อเป็นเช่นนี้รุ่งระวีต้องคิดหนักและนอนไม่หลับทั้งคืน

.....

ใบงาน

1. นักเรียนคิดว่าการทบทวนบทเรียนจะทำให้เกิดผลดีต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

2. นักเรียนคิดว่าผลเสียของการไม่ทบทวนบทเรียนมีหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

3. นักเรียนคิดว่าการทบทวนบทเรียนสามารถทำได้อย่างไรบ้าง ทั้งขณะอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียน

.....
.....
.....

4. นักเรียนตั้งใจหรือไม่ว่าจะพัฒนาตนเองให้มีผลการเรียนดีขึ้น และจะอย่างไร

.....
.....
.....

5. นักเรียนมีแนวทางในการทบทวนบทเรียนอย่างไร

.....
.....
.....

6. นักเรียนคิดว่าจะมีอุปสรรคใดบ้างที่จะทำให้นักเรียนไม่สามารถทบทวนบทเรียนได้

.....
.....
.....

7. หากมีอุปสรรคที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถทบทวนบทเรียนได้ นักเรียนจะหาทางจัดปัญหานั้นได้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....

กิจกรรมบันทึกดี เรียนดี

ประเภทของกิจกรรม	☐ พัฒนา	☐ ปรับ / ละลายพฤติกรรม
ระดับ	มัธยมศึกษาตอนปลาย	
ขนาดของกลุ่ม	15	คน
ระยะเวลา	50	นาที

แนวคิด

คนเราจะประสบความสำเร็จในการเรียนได้นอกจากสติปัญญาดีแล้ว การจดบันทึกจะเป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนนั้น ๆ การจดบันทึกด้วยภาษาหรือความเข้าใจของนักเรียนเองจะทำให้นักเรียนได้คิดและความเข้าใจกับสาระสำคัญของบทเรียน การจดบันทึกที่ดีไม่จำเป็นต้องจดยาวแต่ต้องจดเป็นประเด็นสำคัญที่เราไม่รู้มาก่อน นอกจากนี้การจดบันทึกยังเป็นเครื่องมือที่ใช้อ้างอิงเมื่อเราลืมที่ได้เรียนรู้มาและใช้ประโยชน์ในการทบทวนได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยการจดบันทึก
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการจดบันทึก

สื่อประกอบกิจกรรม

1. สถานการณ์ บันทึกดี เรียนดี
2. ใบงาน

การดำเนินกิจกรรม

-ขั้นนำ

ครูพูดคุยซักถามและให้นักเรียนเล่าวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพว่ามีวิธีการอย่างไรบ้าง โดยครูสุ่มถามนักเรียน 4-5 คน

-ขั้นกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ครูแจกบทความให้นักเรียนศึกษา
- 1.2 ให้นักเรียนสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน โดยจดบันทึกตามความเข้าใจของนักเรียน

- 1.3 ครูสุ่มนักเรียน 2 – 3 คนออกมาอ่านให้เพื่อนฟังหน้าชั้น

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้

- 2.1 นักเรียนคิดว่าการจดบันทึกเป็นสิ่งที่ควรกระทำหรือไม่ เพราะอะไร

2.2 นักเรียนคิดว่าการจดบันทึกเป็นสิ่งที่ทำได้ยากหรือไม่ เพราะอะไร

2.3 นักเรียนพบหรือไม่ว่าเมื่อจดบันทึกประเด็นสำคัญของเนื้อเรื่อง จะช่วยให้นักเรียน
เข้าใจและจำเนื้อหานั้น ได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 การจดบันทึกจะช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้หรือไม่ อย่างไร

3.2 นักเรียนคิดว่าปัญหาอุปสรรคในการจดบันทึกมีอะไรบ้าง

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมนี้ไปพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้
หรือไม่ อย่างไร

4.2 หากเกิดปัญหาอุปสรรคในการจดบันทึก นักเรียนมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการร่วมกิจกรรม และครูเพิ่มเติมตามแนวคิด

ของกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

สถานการณ์เรื่อง บ้านที่กดี เรียนดี

อาจารย์วิชาสุศึกษา ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สรุปเนื้อหาสาระวิชาสุศึกษาของภาคเรียนที่ 1 และทำรายงานส่งเป็นรายบุคคล โดยกำหนดส่งก่อนสอบปลายภาค หากเลยกำหนดอาจารย์จะไม่รับรายงาน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีเวลาทำงานนี้ 2 เดือนเต็ม ปารมี เป็นนักเรียนที่เรียนดีและขยันเรียน จึงรีบวางแผนการทำงานทันที เพราะยังมีรายงานอีกหลายวิชาที่ต้องทำส่ง และเริ่มลงมือทำไปที่ละบทโดยการสรุปและจดบันทึกทุกครั้ง ซึ่งตรงข้ามกับเพื่อนในกลุ่ม คือ ชาลินี มีนา และสาลินี ที่ยังไม่ได้ลงมือทำงาน ซึ่งปารมีก็คอยเตือนเพื่อนทั้ง 3 คน ให้รีบทำงานเสมอ แต่เพื่อนก็ยังทำเฉย เวลาผ่านไป 1 เดือน ปารมีก็สามารถทำรายงานวิชาสุศึกษาเสร็จและส่งอาจารย์ก่อนได้ก่อนกำหนด

เมื่อใกล้ถึงกำหนดส่ง ชาลินี มีนา และสาลินี มาหาปารมีและขอขยืมรายงานของปารมีไปลอกแต่ปารมีได้ส่งรายงานให้อาจารย์แล้ว ทั้งสามคนรู้สึกผิดหวังและเสียใจมาก ซึ่งนอกจากวิชาสุศึกษาแล้วยังมีวิชาอื่น ๆ อีก ที่ยังทำไม่เสร็จ และเหลือเวลาอีก 2 สัปดาห์เท่านั้นก็จะสอบปลายภาคแล้ว ทั้ง 3 คน จึงต้องเร่งรีบทำรายงานทุกวิชาให้เสร็จและส่งตามกำหนด ในที่สุดชาลินี มีนาและสาลินี ก็ไม่ได้ส่งรายงาน

เมื่อ วันสอบปลายภาคมาถึง ทั้ง 3 คนรู้สึกไม่สบายใจและแสดงอาการกระวนกระวายใจตลอดเวลา เพราะไม่ได้อ่านหนังสือเตรียมสอบเลย ก่อนเข้าห้องสอบก็เอาหนังสือมานั่งอ่าน แต่ก็อ่านไม่ทัน ส่วนปารมีได้เตรียมตัวสอบมาพร้อมแล้ว และจดบันทึกไว้ทุกวิชาที่อ่าน ก่อนเข้าห้องสอบจึงเอาสมุดที่จดบันทึกเอาไว้มาอ่านทบทวนอีกครั้ง และสามารถทำข้อสอบได้คะแนนดีทุกวิชา อาจารย์ที่ปรึกษาแสดงความชื่นชมและมอบรางวัลเรียนดีให้แก่ปารมีในวันประกาศผลสอบ ต่อหน้าผู้ปกครอง ส่วนชาลินี มีนาและสาลินี สอบได้คะแนนน้อยมาก และสอบผ่านเพียง 2-3 วิชาเท่านั้น อาจารย์ที่ปรึกษาได้เรียกมาสอบถามถึงสาเหตุที่สอบได้คะแนนน้อยและไม่ได้ส่งรายงาน ทั้ง 3 คน สำนึกผิดและสัญญากับอาจารย์ที่ปรึกษาว่าจะปรับปรุงตนเองให้มีความรับผิดชอบในการเรียนให้มากขึ้นกว่าเดิม

.....

ใบงาน

1. นักเรียนคิดว่าการจดบันทึกเป็นสิ่งที่ควรกระทำหรือไม่ เพราะอะไร

.....
.....
.....

2. นักเรียนคิดว่าการจดบันทึกเป็นสิ่งที่ทำได้ยากหรือไม่ เพราะอะไร

.....
.....
.....

3. การจดบันทึกจะช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

4. นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมนี้ไปพัฒนาการเรียนของนักเรียนได้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

5. นักเรียนคิดว่าการจดบันทึก ควรมีวิธีการอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

6. นักเรียนคิดว่าปัญหาอุปสรรคในการจดบันทึกมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

7. หากเกิดปัญหาอุปสรรคในการจดบันทึก นักเรียนมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

.....
.....
.....

กิจกรรมคิดใหม่ทำใหม่

ประเภทของกิจกรรม	☐ พัฒนา	☐ ปรับ / ละลายพฤติกรรม
ระดับ	มัธยมศึกษาตอนปลาย	
ขนาดของกลุ่ม	15	คน
ระยะเวลา	50	นาที

แนวคิด

คนเราจะประสบความสำเร็จในการเรียนได้นอกจากสติปัญญาดีแล้ว การซักถามข้อสงสัยให้เข้าใจจะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนนั้น ๆ มากขึ้น หากนักเรียนเรียนแล้วไม่เข้าใจและไม่กล้าซักถาม จะส่งผลเสียให้นักเรียนกลายเป็นคนไม่รู้อะไรเลย เวลาสอบก็ไม่สามารถทำข้อสอบได้ และอาจจะส่งผลเสียให้นักเรียนเป็นคนไม่มีความมั่นใจในตนเองได้ ดังนั้น นักเรียนจึงควรฝึกตนให้มีความกล้าที่จะซักถามครูเมื่อเรียนไม่เข้าใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีปรับปรุงแก้ไขวิธีการเรียนของตนเองได้
2. เพื่อให้นักเรียนบอกผลเสียของการไม่ปรับปรุงแก้ไขวิธีการเรียนของตนเอง

สื่อประกอบกิจกรรม

1. กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ปิติจะทำอย่างไร”
2. ใบงาน

การดำเนินกิจกรรม

-ชั้นนำ

ครูพูดคุยซักถามนักเรียนว่าหากนักเรียนเรียนไม่เข้าใจนักเรียนมีวิธีการทำอย่างไร เพื่อให้มีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน

-ชั้นกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง “ปิติจะทำอย่างไร” ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันอภิปราย ในหัวข้อต่อไปนี้

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้

- 2.1 นักเรียนคิดว่าปิติกระทำพฤติกรรมใดไม่ถูกต้อง เพราะอะไร
- 2.2 นักเรียนคิดว่าปิติกระทำพฤติกรรมใดถูกต้อง เพราะอะไร
- 2.3 นักเรียนคิดว่าการแก้ไขพฤติกรรมของปิติ ส่งผลดีต่อปิติอย่างไรบ้าง

2.4 นักเรียนมีพฤติกรรมแบบปีติบ้างหรือไม่ อย่างไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ในประเด็น ต่อไปนี้

- 3.1 การซักถามครูเมื่อเรียนไม่เข้าใจมีความสำคัญต่อการเรียนหรือไม่ อย่างไร
- 3.2 หากนักเรียน เรียนไม่เข้าใจนักเรียนมีวิธีแก้ไขอย่างไร
- 3.3 นักเรียนคิดว่าตนเองควรปรับปรุงพฤติกรรมกรเรียนในห้องหรือไม่ อย่างไร
- 3.4 ถ้านักเรียนไม่ปรับปรุงพฤติกรรมกรเรียนของตนเอง จะมีผลอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

ให้นักเรียนช่วยกันระดมสมองคิดในประเด็น ต่อไปนี้

- 4.1 การตั้งใจฟังครูในขณะที่ครูกำลังสอนมีผลดีต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง
- 4.2 หากเรียนไม่เข้าและไม่กล้าซักถามครูจะมีผลเสียอย่างไรบ้าง
- 4.3 นักเรียนคิดว่าขณะเรียนอยู่ในห้องเรียน นักเรียนควรปฏิบัติตัวอย่างไร

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปวิธีการปฏิบัติตนขณะเรียนในห้องเรียน และครูสรุปเพิ่มเติมตามแนวคิดของกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

ปิติจะทำอย่างไร

ปิติเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ วันหนึ่งใน ชั่วโมงเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ครูได้เข้ามาสอนเรื่องสมการและการแก้สมการและได้อธิบายวิธีการทำตามลำดับ แต่ปิติซึ่งกำลังสรวนกับการหาอุปกรณ์การเรียนในกระเป๋าจึงไม่ได้ตั้งใจฟังครูอธิบาย แต่ก็ไม่กล้าถาม เพราะรู้สึกอายเพื่อน ๆ และกลัวว่าเพื่อนจะล้อเลียน ทั้ง ๆ ที่ขณะที่ครูสอนครูก็ได้ถามนักเรียนเป็นระยะ ๆ ว่ามีใครไม่เข้าใจตรงไหนบ้าง แต่ก็ไม่มีนักเรียนคนใดยกมือหรือยื่นชั้นถามครู เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ครูจึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท นักเรียนคนอื่น ๆ ต่างก้มหน้าก้มตาทำแบบฝึกหัด ยกเว้นปิติซึ่งไม่รู้จะทำอย่างไรเพราะไม่เข้าใจที่ครูสอน จึงได้แต่หันไปมองเพื่อน ๆ ทำ เมื่ออาจารย์เฉลยพร้อมแสดงวิธีทำบนกระดาน นักเรียนส่วนใหญ่จะพูดตอบแสดงวิธีทำไปพร้อม ๆ กับครู ยกเว้นปิติซึ่งได้แต่นั่งอึดอัดเพราะทำไม่ได้เลย หลังจากนั้นครูได้สอนเพิ่มเติมอีก คราวนี้เนื้อหายากขึ้นกว่าตอนแรก นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจ จึงยกมือขึ้นถามครู คอนซึ่งปิติเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งที่สุดในห้องยกมือขึ้นถามข้อสงสัย ครูก็อธิบายให้จนเข้าใจ ญาติถามครูในสิ่งที่ตนสงสัยบ้าง ครูก็อธิบายให้จนเข้าใจ ธนพลก็ถามข้อสงสัยบ้าง ครูก็อธิบายให้จนเข้าใจเช่นกัน ปิติซึ่งนั่งฟังเพื่อนถามข้อสงสัยและฟังครูอธิบาย รู้สึกว่าการถามข้อสงสัยของเพื่อน ๆ ไม่ใช่เรื่องที่น่าอาย เมื่อครูถามว่ามีใครสงสัยจะถามครูเพิ่มเติมอีกรึเปล่า ปิติจึงได้ยกมือถามครูบ้าง และขอความกรุณาให้ครูช่วยอธิบายตั้งแต่เริ่มต้นชั่วโมง ครูก็อธิบายให้จนเข้าใจและเป็นการทบทวนให้เพื่อน ๆ คนอื่น ๆ และบอกปิติว่าหากปิตียังไม่เข้าใจก็ให้ไปหาครูที่ห้องพักครูและครูจะอธิบายให้ฟังอีก ตอนท้ายชั่วโมง ครูตั้ง โจทย์ปัญหาถามนักเรียน นักเรียนต่างพากันยกมือขึ้นตอบรวมทั้งปิติด้วย หากคำตอบใดถูกครูก็ชมเชย และหากคำตอบใดผิดครูก็ไม่ได้ตำหนิแต่จะอธิบายให้จนเข้าใจ ปิติรู้สึกสนุกและมีความสุขกับการเรียนในครั้งนี้น่า และคิดว่าการเรียนไม่ว่าจะเป็นวิชาอะไร ก็ไม่ใช่เรื่องยาก หากเวลาเรียนเมื่อมีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจก็ต้องถามครู โดยไม่ต้องกลัวว่าเพื่อน ๆ จะคิดอย่างไร

.....

ใบงาน

1. การซักถามครูเมื่อเรียนไม่เข้าใจมีความสำคัญต่อการเรียนหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

2. หากนักเรียน เรียนไม่เข้าใจนักเรียนมีวิธีแก้ไขอย่างไร

.....
.....
.....

3. นักเรียนคิดว่าตนเองควรปรับปรุงพฤติกรรมกรเรียนในห้องหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

4. ถ้านักเรียน ไม่ปรับปรุงตนเองแล้วจะมีผลอย่างไร

.....
.....
.....

5. การตั้งใจฟังครูในขณะที่ครูกำลังสอนมีผลดีต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

6. หากเรียนไม่เข้าและไม่กล้าซักถามครูจะมีผลเสียอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

7. นักเรียนคิดว่าขณะเรียนอยู่ในห้องเรียน นักเรียนควรปฏิบัติตัวอย่างไร

.....
.....
.....

กิจกรรมการบ้านการเรียน

ประเภทของกิจกรรม	☐ พัฒนา	☐ ปรับ / ละลายพฤติกรรม
ระดับ	มัธยมศึกษาตอนปลาย	
ขนาดของกลุ่ม	15	คน
ระยะเวลา	50	นาที

แนวคิด

หน้าที่ของนักเรียน คือ การตั้งใจเรียน และหมั่นฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ ในวิชาต่าง ๆ การทำงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น การบ้าน หรือ รายงานวิชาต่าง ๆ ให้เสร็จและส่งตรงตามเวลาที่กำหนดช่วยทำให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น และทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียนได้อย่างภาคภูมิใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการส่งงานครบและตรงเวลา
2. นักเรียนสามารถบอกผลเสียของการส่งงาน ไม่ครบและไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด

สื่อประกอบกิจกรรม

1. กรณีตัวอย่าง “การบ้านการเรียน”
2. ใบงาน

การดำเนินกิจกรรม

-จំนำ

ครูพูดคุยซักถามนักเรียนเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำในแต่ละรายวิชานักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำงานกันมากน้อยเพียงใดและนักเรียนทำงานส่งครบและทันเวลาหรือไม่

-ขั้นกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ “การบ้านการเรียน”

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้

แบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน ให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามประเด็นต่อไปนี้

- 2.1 นักเรียนคิดว่าภาระของใครที่ไม่ควรเอาเป็นแบบอย่าง เพราะอะไร
- 2.2 นักเรียนคิดว่าภาระของใครที่ควรเอาเป็นแบบอย่างได้ เพราะอะไร

2.3 นักเรียนเคยมีประสบการณ์แบบเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติ หรือไม่ และมีวิธี
แก้ไขอย่างไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 นักเรียนคิดว่าการทำงานเสร็จและส่งตรงตามกำหนดเวลา ส่งผลดีต่อนักเรียน
อย่างไรบ้าง

3.2 การทำงานไม่เสร็จและไม่ส่งตรงตามกำหนดเวลา มีผลเสียอย่างไรบ้าง

3.3 ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้นักเรียนทำงานไม่เสร็จและส่งไม่ทันเวลาที่กำหนด
มีอะไรบ้าง

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 นักเรียนมีวิธีการทำกรบ้านอย่างไรให้เสร็จและส่งตรงตามเวลาที่กำหนด

4.2 นักเรียนมีวิธีการทำรายงานอย่างไรให้เสร็จและส่งตรงตามเวลาที่กำหนด

4.3 หากนักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำงานกลุ่มนักเรียนมีวิธีการทำงานอย่างไร
เพื่อให้งานเสร็จและส่งตรงตามเวลาที่กำหนด

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการร่วมกิจกรรม และครูเพิ่มเติมตามแนวคิด

ของกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

“ การบ้านการเรียน ”

หลังเลิกเรียนในเย็นวันศุกร์ นักเรียนคนอื่น ๆ ต่างก็รีบกลับบ้าน แต่อู๋กับอิมยังไม่กลับบ้านเหมือนคนอื่น ๆ ทั้งสองนั่งทำการบ้านอยู่ที่ม้าหินอ่อนใต้ต้นสน เมื่อเชซเดินผ่านมาเห็นอู๋กับอิมยังไม่กลับบ้าน จึงเดินเข้าไปทักทาย

เชซ: ยังไม่กลับบ้านกันหรือ อู๋...อิม...ทำอะไรกันอยู่ล่ะ

อู๋: ยังไม่กลับจ๊ะ เรากำลังทำการบ้านวิชาภาษาอังกฤษของครูชูศรี

เชซ: ขยันกันจริงนะ ทำไมต้องรีบทำด้วยล่ะ พรุ่งนี้เป็นวันเสาร์ยังมีเวลาอีกตั้งมากเอาไว้ทำพรุ่งนี้ก็ได้ ตอนนี่เราไปเล่นเกมที่ร้านกันดีกว่า เราเลี้ยงเอง

อู๋: ขอบใจนะ แต่เราไม่ไปเล่นเกมกับเธอหรอก วันนี้เราเรียนภาษาอังกฤษไม่ค่อยรู้เรื่องเราจึงให้อิมช่วยนะให้เรา อีกอย่าง วันเสาร์ – อาทิตย์นี้เราตั้งใจจะทำรายงานวิชาสุขศึกษาด้วย เพราะวันจันทร์ก็ถึงกำหนดส่งงานแล้วด้วย

อิม: จริงด้วย มาซิเชซ มาทำการบ้านด้วยกัน

เชซ: อิม! ไม่ได้หรอก เรานัดกับ โคมไว้แล้วว่าจะไปเล่นเกมด้วยกัน เรื่องการบ้านเราคงต้องเอาไว้ทำวันพรุ่งนี้แล้วล่ะ เราไปก่อนนะ

เช้าวันจันทร์มาถึง

อู๋: โอ้โห! ทำไมวันนี้เชซมาโรงเรียนเช้าจังเลย แล้วนั่นกำลังทำอะไรอยู่ล่ะ

เชซ: การบ้านวิชาภาษาอังกฤษจ้ะ ยังไม่ได้ทำเลย แล้วยังรายงานวิชาสุขศึกษาอีก ไม่รู้จะทำทันหรือเปล่า

อิม: เรากับอู๋ทำเสร็จแล้วและกำลังจะเอาไปส่งครูเดี๋ยวนี้นี้ ครูบอกว่าให้ส่งก่อนเข้าแถวเข้าวันนี้ ถ้าใครไม่ส่งจะถูกตัดคะแนน

อู๋: นี่ถ้าเธอทำการบ้านพร้อมกับเราสองคนเมื่อตอนเย็นวันศุกร์ เธอก็คงจะไม่เป็นอย่างนี้หรอก

เชซ: ถ้าอย่างนั้นเราขอขมการบ้านของเธอสองคนลอกหน่อยนะ เราจะได้ไม่ต้องถูกตัดคะแนน และไม่ต้องถูกครุว่าด้วย

อิม: ไม่ได้

อู๋: อีก 5 นาที ก็จะถึงเวลาเข้าแถวแล้ว เธอกงทำไมทันหรือ และถ้าเราให้เธอลอก เธอก็คงส่งงานไม่ทันกำหนดเหมือนกัน เราต้องรีบไปส่งแล้วล่ะ

เมื่อถึงชั่วโมงวิชาภาษาอังกฤษ

ครูชูศรี: วันนี้ครูนับสมุดการบ้านที่ส่งบนโต๊ะครูได้ 32 เล่ม มีคนไม่ได้ส่งการบ้าน
อยู่ 1 คน เป็นใครให้ขอมรับสารภาพด้วยตนเอง

เดช: ผมเองครับครู (เดชตอบพร้อมกับลุกขึ้นยืนก้มหน้า)

ครูชูศรี: เธอมีปัญหาอะไรหรือเปล่า จึงไม่ได้ทำการบ้านมาส่ง เธอรู้ไหมว่า
ถ้าไม่ส่งการบ้านตามกำหนดจะมีผลอย่างไร

เดช: ผมทราบครับ แต่ผมประมาทไปหน่อย คิดว่า การบ้านที่ครูให้คงไม่ยาก
หากทำไม่ทันคงขอลอกจากเพื่อนได้ ผมจึงไปเล่นเกมกับเพื่อนจนลืม
ทำการบ้านครับ (เดชตอบครูด้วยเสียงอ่อย ๆ)

ครู: เอาละ: นักเรียนทุกคน คราวต่อไป ถ้านักเรียนมีการบ้าน นักเรียนจะต้อง
รีบทำให้เสร็จก่อนที่จะไปเล่นสนุกสถาน ไม่งั้นนั่นก็จะต้องเป็นแบบ
เดชในวันนี้

.....

ใบงาน

1. นักเรียนคิดว่าการทำงานเสร็จและส่งตรงตามกำหนดเวลา ส่งผลดีต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

2. การทำงานไม่เสร็จและไม่ส่งตามกำหนดเวลา มีผลเสียอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

3. ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้นักเรียนทำงานไม่เสร็จและส่งไม่ทันเวลาที่กำหนดมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

4. นักเรียนมีวิธีการทำการบ้านอย่างไรให้เสร็จและส่งตรงตามเวลาที่กำหนด

.....
.....
.....

5. นักเรียนมีวิธีการทำรายงานอย่างไรให้เสร็จและส่งตรงตามเวลาที่กำหนด

.....
.....
.....

6. หากนักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำงานกลุ่มนักเรียนมีวิธีการทำงานอย่างไรเพื่อให้งานเสร็จและส่งตรงตามเวลาที่กำหนด

.....
.....
.....

กิจกรรมปัจฉินิเทศ

ประเภทของกิจกรรม	☐ พัฒนา	☐ ปรับ / ละลายพฤติกรรม
ระดับ	มัธยมศึกษาตอนปลาย	
ขนาดของกลุ่ม	15	คน
ระยะเวลา	50	นาที

แนวคิด

การดำเนินกิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนจะประสบความสำเร็จได้นั้น นักเรียนต้องสามารถนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด หากมีข้อบกพร่องก็ควรแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์

1. นักเรียนสามารถสรุปความสำคัญของความรับผิดชอบในการเรียนได้
2. นักเรียนสามารถสรุปสาระประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนได้
3. นักเรียนสามารถบอกลักษณะพฤติกรรมผู้มีความรับผิดชอบในการเรียนได้

สื่อประกอบกิจกรรม

แบบประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรม

การดำเนินกิจกรรม

-ขั้นนำ

ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจนครบทุกกิจกรรม ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองในด้านการเรียน

-ขั้นกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน ให้นักเรียนผลัดเปลี่ยนกันแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้

- 1.1 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมนี้
  - 1.2 กิจกรรมนี้สามารถพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนได้หรือไม่ อย่างไร
- ให้กลุ่มส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการรับรู้

ครูซักถามนักเรียน ในหัวข้อต่อไปนี้

2.1 จากการศึกษาเพื่อนรายงานหน้าชั้น นักเรียนมีความเห็นด้วย หรือเห็นต่างหรือไม่ อย่างไร

2.2 ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

ครูให้นักเรียนตอบคำถาม ในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ความสำคัญของความรับผิดชอบในการเรียน

3.2 ลักษณะพฤติกรรมของผู้มีความรับผิดชอบในการเรียน

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

ให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิด ในหัวข้อต่อไปนี้

4.1 ผลที่เกิดขึ้นหากนักเรียนไม่มีความรับผิดชอบในการเรียน

4.2 ผลที่เกิดขึ้นหากนักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียน

ขั้นสรุป

ให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมนี้ และครูสรุปเพิ่มเติม และให้กำลังใจนักเรียน ให้สามารถเอาชนะใจตนเองเพื่อการพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน เพื่อนำความภาคภูมิใจมาสู่ตนเอง พ่อ แม่ และครู-อาจารย์

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมแสดงความคิดเห็นและการตอบคำถาม
2. สังเกตจากการแสดงออกของนักเรียน

ใบงาน

ชื่อ.....สกุล.....

ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น จากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน โดยเขียนลงในใบงาน ตามประเด็นต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าความรับผิดชอบในการเรียนมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

2. นักเรียนคิดว่าการร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน มีประโยชน์ต่อนักเรียนหรือไม่อย่างไร

.....
.....
.....

3. หากนักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนจะมีผลดีต่อนักเรียน อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

4. สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

5. หลังจากนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนแล้ว นักเรียนมีแนวทางในการพัฒนาตนเองให้มีความรับผิดชอบในการเรียน อย่างไรบ้าง

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

แบบประเมินผลการร่วมกิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วให้นักเรียนตอบแบบประเมินทุกข้อ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด ระดับประมาณค่าของความคิดเห็น มีดังนี้

- 5 = มากที่สุด
 4 = มาก
 3 = ปานกลาง
 2 = น้อย
 1 = น้อยที่สุด

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ความรู้และประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับจากการร่วมกิจกรรม					
2	นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน					
3	ความเหมาะสมของเวลาและสถานที่					
4	ความน่าสนใจของกิจกรรม					
5	ความเหมาะสมของสื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม					
6	ความเหมาะสมของบรรยากาศในขณะจัดกิจกรรม					
7	ความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม					
8	นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม					
9	หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนเห็นความสำคัญของความรับผิดชอบในการเรียนมากขึ้น					
10	นักเรียนพึงพอใจและมีความสุขกับการร่วมกิจกรรม					

ข้อเสนอแนะ.....
 .....
 .....

ขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบประเมิน

กำหนดการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียน
สำหรับกลุ่มทดลองและการใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติสำหรับกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
ครั้งที่	วัน/เดือน ปี	ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี
1	7 กรกฎาคม 2546	1	14 กรกฎาคม 2546
2	9 กรกฎาคม 2546	2	16 กรกฎาคม 2546
3	11 กรกฎาคม 2546	3	18 กรกฎาคม 2546
4	21 กรกฎาคม 2546	4	28 กรกฎาคม 2546
5	23 กรกฎาคม 2546	5	30 กรกฎาคม 2546
6	25 กรกฎาคม 2546	6	1 สิงหาคม 2546
7	4 สิงหาคม 2546	7	11 สิงหาคม 2546
8	6 สิงหาคม 2546	8	13 สิงหาคม 2546
9	8 สิงหาคม 2546	9	15 สิงหาคม 2546
10	18 สิงหาคม 2546	10	25 สิงหาคม 2546
11	20 สิงหาคม 2546	11	27 สิงหาคม 2546
12	22 สิงหาคม 2546	12	29 สิงหาคม 2546

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สำนักบรรณสารสนเทศ

160

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางพัชราภรณ์ รักช่วย
วัน เดือน ปีเกิด	1 กรกฎาคม 2503
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	ศศ.บ. (ศึกษาศาสตร์) วิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปีการศึกษา 2525
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ตำแหน่ง	อาจารย์ 2 ระดับ 7